

Lindgrens träd

Människors relation till träd i Astrid Lindgrens sagor

Mimmi Wester
Avdelningen för landskapsarkitektur,
Examensarbete vid landskapsarkitektprogrammet, 2015

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för stad och land, avdelningen för landskapsarkitektur, Uppsala

Examensarbete för yrkesexamen på landskapsarkitekturprogrammet

EX0504 Självständigt arbete i landskapsarkitektur, 30 hp

Nivå: Avancerad A2E

© 2015 Mimmi Wester, e-post: Mimmi.Wester@gmail.com

Titel på svenska: Lindgrens träd: människors relation till träd i Astrid Lindgrens sagor

Title in English: The trees of Lindgren: the relationship between people and trees in the fairytales of Astrid Lindgren

Handledare: Ulla Myhr, institutionen för stad och land

Examinator: Ylva Dahlman, institutionen för stad och land

Biträdande examinator: Petter Åkerblom, institutionen för stad och land

Omslagsbild: Illustration av författaren.

Övriga foton och illustrationer: Av författaren om inget annat anges. Samtliga bilder/foton/illustrationer/kartor i examensarbetet publiceras med tillstånd från upphovsman.

Originalformat: A4

Nyckelord: Astrid Lindgren, Litteraturanalys, Skönlitteratur och landskapsarkitektur

Träd i skönlitteratur, Upplevelse av träd

Online publication of this work: <http://epsilon.slu.se>

Förord

Redan som barn hade jag en stor kärlek för alla sorters växter, vilket så småningom förde mig till landskapsarkitektprogrammet i vuxen ålder. Jag tror att en stor del av mitt stora växtintresse började med sagorna, rimmen och sångerna som min mamma läste för mig om kvällarna. Genom böckerna fick jag mer kunskap men också bränsle till min fantasi, träden utanför dörren kunde bli något mer än bara träd. När jag sedan skulle välja ett ämne för mitt examensarbete beslöt jag mig för att åter träda in i sagornas värld och undersöka trädens betydelse för stämningen och människorna i Astrid Lindgrens böcker.

Jag vill ge min handledare Ulla Myhr ett tack för all stöttning och kloka synpunkter under arbetets gång. Jag vill även rikta ett stort tack till vänner och familj, för uppmuntran, stöd och skratt.

Mimmi Wester
Uppsala, hösten 2015

Summary

The trees are the walls and roof of landscape architecture. Due to the height, size and life span are the trees important for the experience of the outdoor environment over time. This makes it significant for landscape architects to know which feelings the different characters of trees give. The literature can tell us about what people consider as beautiful and other cultural values (Olwig 1984 s. xiv). A lot of people in Sweden have been affected by Lindgren's books during their childhood, which makes it important to explore her images of trees and how landscape architects would relate to these.

The management of trees in public space can create conflicts between people from different branches (Riksantikvarieämbetet 2014 s. 10). The knowledge about the role of the trees in cultural history can be used as a bridge between, for example, landscape architects and people that work with cultural history.

Aim and research questions

The aim of this study is to analyze and discuss how Astrid Lindgren uses trees in her books to create or reinforce an atmosphere. The goal of this analysis is to give more knowledge about the role of trees in the cultural history, that landscape architects can use in design or planning. The survey would also view the images of trees, and the relation between people and trees, that Lindgren negotiate in her books and discuss how landscape architects can relate to these images.

My research questions are:

- In which ways and in which coherence does Lindgren portray trees in her books?
- How can landscape architects relate and use the heritage of Lindgren's literature in our work?

Method

I could not find any method that had a landscape architecture perspective and matched my aim. Therefore I created my own method, by a pilot study. I searched in the background literature for concepts and notions to see what aspects those were important about how trees are portrayed in Lindgren's literature. The aspects would work as a support to gather the information that was needed and facilitate that all the books were studied in the same way. I worked out the method by testing it on the book *the Children of the Noisy Village*, (Lindgren 2001a) according to the principle:

1. Pilot
2. Evaluation
3. Revision
4. New model, that has to be tested.

The five aspects of tree in the literature of Lindgren

During reading the books five aspects were registered and written in a table for each book. These five aspects were character, place, event, relation and feeling.

Character: To find the character of the tree in the text, I was searching for description of the impressions of the tree. The impressions of a tree were defined by how the tree looks, smell,

sound and feel. When the species was told, this also was registered. Subjective descriptions, as if the tree was beautiful or ugly, also play a role in the analysis. The characters that were found in the background literature were used as a support in the analysis.

Place:

The focus in the analysis is the small-scale place, the place that are seen as the nearest neighborhood of the people in the books and fit in the frames for the individual event.

Event:

The events that were analyzed in the study can be categorized in three types. The first one is description of a place. Description of a place is when Lindgren, as omniscient outside storyteller or as a character in the story, describe different places. The second type is tree as part of the event. In this type the tree plays a role to bring the act forward. The third and last type is tree in dialogues. In this type the tree is told in a conversation in the book.

Relation:

The relation between person and tree were interpreted by the vocabulary of *Experiential Landscape Analysis*.

ELA is a method developed as a tool for landscape architects and planners to understand and create new outdoor environments. ELA is focusing on the relation between people and their environment. The core in ELA is the vocabulary, some notions, that works as a help for the landscape architect to describe and interpret a place (Thwaites & Simkins 2007 s. xi).

The notions that were used to interpret and describe the relation were:

- Centre: social imageability, restorative benefit, social interaction
- Transition: threshold, segment, ephemeral, corridor
- Direction: view, movement
- Area

Feeling:

To register the feelings in the books I took four different approaches to the text. One approach was to look at the individual words that Lindgren uses to describe the feeling of people or the atmosphere. These words could be words like funny, sad or nice. Another approach to the text was to observe the reactions of the people in the story. Reactions like laugh or cry is connected to feelings. When holidays or seasons that are told in the text were registered as feeling, too. Threats or hopes give the text different feelings, that are important in the analysis.

Working steps:

1. Reading and registering the five aspects

The five aspects were registered and written in a table for each book.

2. Analysis of the books with support of the five aspects

The connections between the aspects were studied with the tables as base.

3. General patterns in description of trees in the books of Lindgren

The analysis for each book was put together to a whole picture and general patterns appeared.

Result

Here follows some examples over what appeared during the analysis of the individual books. In the books about the Children of the Noisy Village there is a lime-tree that plays an important role. The lime-tree is an exciting and secret short cut between the houses for the children, a centre with social imageability. The lime-tree is only available for the children. In the books about Mardie are the birches a symbol for Junibacken, and in the books about Emil the apple trees a symbol for Lönneberga. In the books about Pippi Longstocking a hollow oak is a centre for social interaction. The hollow oak is connected with strong feelings for the children, they miss the tree when gone away to Kurrekurredutt Island.

General patterns in descriptions of trees in the books of Lindgren

The analysis of the individual books were put together to a big picture over all books. Firs are in general portrayed as centers with restorative benefit. Below the branches of a fir you can find protection. This is interesting, thus the background literature showed that firs are connected to different associations, not only positive.

Climbing trees exist in nearly all of Lindgren's books. The climbing makes an active relation between children and tree. Only children are climbing the trees and are given availability to room without grown-ups.

The trees are often symbols for the seasons. Birches with small, green leaves are symbol for the spring, just as flowering bird-cherry tree. Flowering fruit trees and flowering chestnut are symbols for the early summer and the smell of pine resin symbolize the summer.

The sounds of the trees when the winds blow through the branches are connected to feelings like sadness, sorrow and calmness. The sounds of the wind in the trees or the sudden silence of a tree, can be a warning that something bad is going to happen in the story.

Fruit trees, but also trees as birches firs and flowering chestnut, are connected to atmospheres as homely and peacefulness. Black, dead trees with straggling branches are the trees of fear and sadness.

Memory and time are connected to trees in the books of Lindgren. A tree is given meaning through earlier events near the tree. There is also example of old people, that are sitting under a tree and pondering their memories of their youth.

Discussion

Surprisingly big part of result of the analysis conform the background literature. In the books of Lindgren symbolize the trees often identity, the home and belonging. This is not particularly for her books. Hagström and Sjöholm (2007 s. 23) stresses that trees give the feel of belonging to people.

Hollow trees play an important role in the books of Lindgren. As an example the hollow oak in Pippi Longstocking, that is connected to strong feelings for the children. This is interesting, because strange tree formations are often memorable places in the play of children (Halldén 2009 s. 169). As landscape architects we can get inspiration and knowledge from the books of Lindgren. The children in the have an active relationship to the trees, by their climbing. Today children often are afraid of the nature (Mårtensson et al. 2011 s. 47). As landscape architects we can encourage and enable climbing of the trees. This would give a stronger connection between the child, the tree and also the nature. The sounds of the wind blowing through the trees are connected to sadness, sorrow and peacefulness. This reminds of the importance of sound in design and planning of the outdoor environment. Why not use trees, that sound loud of the wind, or enhance the sound of the wind in the trees at places like cemeteries. Lindgren give the trees an outstanding role in her literature. This can landscape architects use, to mediate the emotional and abstract values of trees.

But there are also reasons to be critical to the trees in Lindgrens books. To choose tree spe-

cies that are told in the books can be problematic, thus the future climate changes and a risk of homogeneity of trees in the outdoor environment. A tree with a special character is not enough to create the cultural landscape of old times. Lindgren is affected of her growth and her neighborhoods, her thoughts and associations to tree do not have to be the same as all people in Sweden.

Sammanfattning

Detta examensarbete undersöker trädens roll i kulturhistorian med utgångspunkt i Astrid Lindgrens böcker. Genom att analysera träden i skönlitteraturen kan landskapsarkitekter få nya perspektiv och nya sätt att knyta an till vårt kulturarv. Lindgren är en författare som många människor i Sverige kommit i kontakt med under sin uppväxt. Detta gör att många människor, däribland landskapsarkitekter, har blivit påverkade av hennes miljöskildringar.

Fokuset är att nå ett resultat som kan relateras till en landskapsarkitekts arbete.

Landskapsarkitekter är välbekanta med trädets olika karaktärer och är tränade till ett tvärvetenskapligt synsätt. Detta bidrar till att detta arbete har en annan utgångspunkt än vad det hade haft om en exempelvis en litteraturvetare hade skrivit det.

Arbetets syfte är att analysera och diskutera hur Astrid Lindgren använder träd i sina verk för att skapa eller förstärka en stämning. Målet med denna analys är att ge mer kunskap om trädens roll i kulturhistorian som landskapsarkitekter kan använda sig av i planering eller gestaltning. Undersökningen ska också tydliggöra vilka bilder av träd och människans relation till träd som förmedlas i Lindgrens verk och diskutera hur vi som landskapsarkitekter kan förhålla oss till dessa bilder. Frågeställningarna som arbetet utgår ifrån är: På vilka sätt och i vilka sammanhang skildrar Astrid Lindgren träd i sina skönlitterära verk? Och hur kan landskapsarkitekter förhålla sig till och använda sig av Astrid Lindgrens skönlitterära kulturarv i sitt arbete?

Under arbetets gång utvecklades en metod för att analysera hur träd skildras i Lindgrens verk. Genom en pilotstudie kom jag fram till fem aspekter som var viktiga att registrera och analysera. Dessa fem aspekter är: karaktär, plats, händelse, förhållande och känsla. För utläsa och tolka förhållandet mellan träd och människa i böckerna användes vokabulären i analysmetoden *Experiential landscape analysis*, utvecklad av Kevin Thwaites och Ian Simkins.

Först analyserades 25 av Lindgrens böcker enskilt. Detta gjordes genom att de fem aspekterna registrerades, och sedan undersöktes samband och kopplingar mellan dem. Utifrån ett helhetsperspektiv över alla böckerna och analysen av dessa gick det att utläsa några generella mönster kring hur Lindgren skildrar träd och människors relation till träd i sina böcker.

Arbetet avslutas med en diskussion där jag diskuterar hur Lindgrens skildringar av träd förhåller sig till teorier och tankar om trädets kulturella värden och hur vi landskapsarkitekter kan inspireras och använda oss av hennes skildringar. I diskussionen diskuteras också vilka anledningar det finns att som landskapsarkitekt förhålla sig kritisk till vissa delar.

Innehållsförteckning

Introduktion 11

Syfte	13
Frågeställningar	13
Avgränsning	13

Bakgrund 14

Trädens roll i skönlitteraturen	14
Människors upplevelse av träd	15
Träd, natur och barn	16
De svenska träden i folktron	17
Trädens biologiska kulturarv	19

Metod 20

Arbetsgång	20
Utveckling av analysverktyg	21
Pilottest 1	21
Pilottest 2	21
Pilottest 3	23
Pilottest 4	23
Fem aspekter av träd i Astrid Lindgrens verk	24
Karaktär	24
Plats	25
Händelse	25
Förhållande	26
Känsla	28

Resultat 30

Analys – träden i Astrid Lindgrens verk	30
Alla vi barn i Bullerbyn	30
Mera om oss barn i Bullerbyn	31
Bara roligt i Bullerbyn	31
Madicken	32
Madicken och Junibäckens Pims	32
Pippi Långstrump	33
Pippi Långstrump går ombord	34
Pippi Långstrump i Söderhavet	34
Emil i Lönneberga	35
Nya hyss av Emil i Lönneberga	35
Än lever Emil i Lönneberga	36
Mästerdetektiven Blomkvist	36
Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt	37
Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus	38
Lillebror och Karlsson på taket	38
Karlsson på taket flyger igen	39
Karlsson på taket smyger igen	39
Ronja Rövardotter	39

Bröderna Lejonhjärta	40
Mio, min mio	41
Rasmus på luffen	42
Barnen på Bråkmakargatan	42
Kajsa Kavat	43
Sunnanäng	44
Nils Karlsson Pyssling	45
Generella mönster för träd i Lindgrens verk	46
Ihåliga träd: spänning och socialt samspel	46
Granar: rekreativa och trygga rum	47
Pilträdet vid vattnet	48
Blommande äppelträd: kontrast till mörkret	49
Träd som årstidsmarkörer	49
Vemodets och rädlans träd	51
Klätterträdet och barnets aktiva förhållande till träd	52
Trädens ljud	52
Trädens fåglar	53
Träd som symbol för hemmet	53
Hemtrevnadens och lugnets träd	53
Träden som beskyddare	54
Människans egna träd	54
Trädet, tiden och minnet	54

Lindgrens träd - diskussion 55

Träd och stämningar	55
Kulturella värden och förhållningssätt	57
Förhållandet mellan träd och människa i Lindgrens böcker	58
Barnets särskilda förhållande till träd	59
Nya frågor för framtiden	60
Metoddiskussion	60
Reflektioner kring arbetsprocessen	61

Referenser 63

Bilagor 64

- Bilaga 1: Översikt över litteratur som ingår i studien
- Bilaga 2: Analystabeller 1-25

Introduktion

Träd har symboliska värden för människor och syns i till exempel i logotyper för företag, organisationer och kan symbolisera en nationell identitet, som till exempel Kanadas lönnlöv eller en lokal identitet som Gränapäron (Svanberg 1998 s. 9). Trädens symbolik och värde för människan kan också ses i de namn vi ger oss själva och namn på städer och byar. Allan Gunnarsson (1983 s. 7) säger: ”finns det något som lika ofta som träden har gett namn åt platser och orter, eller i samma utsträckning bildar hela eller delar av mänskliga efternamn?” Också Johannes Ekman (2008 s. 261) lyfter fram att våra efternamn ofta har anknytning till träd med ändelser som – kvist, -lund eller – gren och att träd som helt består av en trädart, som Björk och Gran också är vanliga. Han menar att traditionen att ge efternamn med anknytning till träd har störst utbredning i Sverige, Finland och Japan. Gunilla Halldén (2011 s. 15) hävdar att namn som innehåller träddarter ständigt nybildas i nya varianter, som till exempel Lindved.

Träden utgör landskapsarkitekturens väggar och tak. På grund av deras höjd, storlek, karaktär och livslängd är de ofta centrala för hur en plats upplevs under ett långt tidsspänn. Därför är det viktigt som landskapsarkitekt att veta vilka känslor trädens olika karaktärer förmedlar.

Skönlitteraturen kan ge oss ytterligare en pusselbit för att förstå trädens roll i vår kulturhistoria. Etnologen Ingvar Svanberg (1998 s. 42) hävdar att växternas roll i skönlitteraturen är ett närmast försummat forskningsområde samt att det säkerligen finns mycket av kulturhistoriskt intresse att upptäcka där. En författare gestaltar, om än inte fysiskt i verkligheten, scener och landskap. Precis som vi landskapsarkitekter gör fallstudier på verkliga miljöer för att tillgodogöra oss kunskap är det möjligt att utforska det skönlitterära landskapet. En undersökning av träden i skönlitteraturen kan då tillföra nya perspektiv och nya sätt för oss landskapsarkitekter att knyta an till en del av vårt kulturarv. Olwig (1984) lyfter i sin bok *Natures Ideological Landscape : a Literary and Geographic Perspective on its Development and Preservation on Denmark's Jutland Heath* fram vikten av konst och skönlitteratur för att förstå våra kulturella värden och vad som anses vackert i landskapet. Han skriver:

The study of literature and art plays an important role in this analysis because the concept of nature is intricately bound up with other cultural values, particularly our notion of the beautiful (Olwig 1984 s. xiv).

Astrid Lindgren är en välkänd författare och en del av vårt kulturarv, många människor i Sverige har under uppväxten kommit i kontakt med hennes litteratur eller filmer. När man ser till 2014 års statistik över de författare vars böcker lånats ut mest på biblioteken ligger Lindgren fortfarande på en fjärde plats (Sveriges författarfond 2015). Till följd av detta har många människor påverkats av hennes skildringar av olika miljöer, däribland landskapsarkitekter. Detta då människors förhållande till naturen uppstår i barndomen, då barnet präglas kulturellt av sina föräldrar och sin omgivning (Nordström 1994 s. 5). Därför är det relevant att undersöka vilka bilder verken förmedlar, för att kunna diskutera dessa och förhålla oss till dem. Astrid Lindgren har säkerligen påverkat vår syn på landskapet. I februari 2008 utsågs ordet Bullerby syndromet till ett svenskt nyord av Svenska språkrådet. Begreppet innebär den romantiserade bild som tyskarna har av Sveriges landskap, starkt präglad av Astrid Lindgrens verk (Institutet för språk och folkminnen 2014).

I Lindgrens verk finns dessutom många beskrivningar av träd och av miljöer som innehåller träd. Lindgren är dessutom en författare som var barn under 1900-talets början och därför kan förmedla äldre föreställningar och myter om träd.

Det kan vara problematiskt att förhålla sig till skönlitterära representationer vilket Olwig (2008 s. 79) visar i ett exempel. Han menar att Selma Lagerlöfs *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige* ger svenskarna en identitet kopplad till landskapet, men samtidigt är inte Lagerlöfs tolkning av Norrland samma som samernas. På så vis ges mindre uppmärksamhet till ursprungsbefolkningens tolkning.

Hantering av träd i offentliga miljöer innebär ofta konflikter mellan olika yrkesdiscipliner (Riksantikvarieämbetet 2014 s. 10). Kunskapen kring trädens roll i kulturhistoria utifrån Lindgrens verk skulle då kunna fungera som en bro mellan till exempel landskapsarkitekter och kulturvetare. Skildringar av träd i skönlitteratur skulle kunna vara användbara i bedömningsmetoder för platser som tar hänsyn till kulturhistoria och narrativ. Exempel på sådana metoder är LCA och DIVE. Detta kan då länsstyrelser, Riksantikvarieämbetet och enskilda kommuner utnyttja i planerings- och utredningsarbete. Då en landskapsarkitekt ska beskriva en plats, som finns eller ska skapas, kan denne använda sig av hänvisningar till verk som flertalet svenskar känner till. På så sätt skulle allmänheten kunna få en större förståelse och känsla för platsen. Genom att ta avstamp i Astrid Lindgrens texter kan landskapsarkitekter och andra som arbetar med parker och annan grönstruktur i staden väcka intresse och ge kunskap till både barn och vuxna om olika trädarter.

Mitt mål i detta arbete är att nå ett resultat som kan relateras till en landskapsarkitekts arbete. Landskapsarkitekter är välbekanta med olika trädets karaktär och form, har erfarenheter och kunskaper kring hur trädet förhåller sig till rummet. Landskapsarkitekter arbetar med ett rum eller helt landskap som man analyserar, tolkar och sätter i ett sammanhang. Landskapsarkitekter tränas tidigt in i ett tvärvetenskapligt synsätt, vilket passar bra för att undersöka ett område som innefattar både kulturhistoria, träd och människor. Ett exempel på vårt tvärvetenskapliga synsätt är hur vi inventerar och analyserar en plats. Som landskapsarkitekt väger vi in platsens historia, platsens sammanhang i staden, växtmaterial, funktioner, estetik och upplevelse av en plats. Detta gör att jag, som landskapsarkitekt, har en annan utgångspunkt än till exempel en litteraturvetare.

Allan Gunnarsson, landskapsarkitekt och doktor på Sveriges lantbruksuniversitet använder sig av bland annat skönlitteratur då han har utforskat människors upplevelse av träd. I hans examensarbete *Träden i människan* beskrivs elva trädarter utifrån mytologi, folktro, konst, litteratur och användning (Gunnarsson 1983). Gunnarsson utgår här ifrån ett axplock av vad svenska författare och diktare har skrivit om träd och de olika trädarterna. I avhandlingen *Fruktträden och paradiset: om fruktträden som betydelsebärare* undersöker han just fruktträdens betydelse och symbolik närmare (Gunnarsson 1992). I avhandlingen utreder han bland annat fruktträdens roll i böcker av Sveriges mest kända svenska författare, som Elsa Beskow, Carl Love Almqvist, Arthur Lundqvist samt Astrid Lindgren.

Arkitekten Bengt Edlund (2007) har tittat på prosa i sin bok *Porträtt av träd – i folkkulturens och poesins spegel*. I boken utgår han från enskilda träd som växer i Stockholm för att beskriva de olika trädarternas egenskaper och personligheter.

Det som skiljer min studie från tidigare forskning är att jag i arbetet, utifrån ett landskapsarkitektperspektiv, undersöker alla de olika karaktärer träden har i Astrid Lindgrens böcker och inte enbart utgår från arten. I arbetet diskuteras även kring hur vi som landskapsarkitekter kan förhålla oss till och använda oss av det kulturarv som Lindgrens verk utgör.

Arbetets främsta målgrupp är landskapsarkitekter och planerare, men också andra som arbetar med växtmaterial och kulturarv, som förvaltare, trädgårdsmästare och kulturvetare.

Syfte

Syftet är att analysera och diskutera hur Astrid Lindgren använder träd i sina verk för att skapa eller förstärka en stämning. Målet med denna analys är att ge mer kunskap kring trädens roll i skönlitteraturen och i förlängningen människors uppfattning av träd som sedan kan användas i gestaltning eller planering. Målet är också att tydliggöra vilka bilder av träd som Lindgren förmedlar i sina verk och att föra en diskussion om hur vi landskapsarkitekter kan förhålla oss till dessa bilder.

Frageställningar

- På vilka sätt och i vilka sammanhang skildrar Astrid Lindgren träd i sina skönlitterära verk?
- Hur kan landskapsarkitekter förhålla sig till och använda sig av Lindgrens skönlitterära kulturarv i sitt arbete?

Avgränsning

Bland Astrid Lindgrens böcker gjordes ett urval av böcker att undersöka. I arbetet behandlades inte hennes renodlade bilderböcker eftersom bilderna i sig skulle kunna utgöra ett helt eget arbete. Jag valde också bort verk som baseras på filmmanus, som *Vi på Saltkråkan* och *Rasmus, Pontus och Toker*. Inte heller korta noveller som baseras på rollfigurer i hennes längre böcker berördes. Det tidiga och något mer okända böckerna om Britt-Mari och Kati samt boken *Kerstin och jag* uteslöts också i undersökningen. Arbetet avgränsades till att analysera och diskutera hur träd skildras. Hur andra växter, såsom buskar och perenner, skildras i verken undersöktes inte i arbetet. I böckerna låg fokus på texten och de bilder som finns berördes inte i analysen.

En översikt över vilka böcker som analyserats, sorterade i kronologisk ordning, finns i bilaga 1.

Bakgrund

Här redogörs för tankar och teorier från tidigare forskning som har varit betydande i arbetet, för att utveckla en metod, som ett stöd i analysen samt som argument i den avslutande diskussionen.

Varje avsnitt i bakgrunden avslutas med *mina reflektioner*. Här reflekterar jag kring vilka tankar och teorier som är relevanta och användbara för utveckling av en metod.

Trädens roll i skönlitteraturen

Både Gunnarsson (1988 s. 72) och Edlund (2007 s. 11) hävdar att sättet poeter och författare skriver om träd visar trädens viktiga roll för människor, att skönlitteraturen kan förmedla känslor och stämningar kring träden som annars förbigås.

Enligt Gunnarsson (1988 s. 24) har traditionen kring hur träd beskrivs i skönlitteratur förändras en del sedan medeltiden, men fortfarande lever många föreställningar kvar. Ett exempel är att lövträden ofta får symbolisera ljus och glädje, medan barrträden får symbolisera mörker och svärmod. Gunnarsson (1983 s. 71) framhäver björken som det lövträd som främst symboliserar positiva stämningar och glädje. Förr beskrevs den omgivande storskogen som en hotfull och mörk fiende, men i dagens litteratur beskrivs istället vildmarken ofta som ett ideallandskap (Gunnarsson 1988 s. 24).

Platsen har en stor betydelse för fruktträdens symbolik i skönlitteraturen (Gunnarsson 1992 s. 26). En avgränsad trädgård med fruktträd är enligt Gunnarsson (1992 s. 196) en symbol för paradiset och idyllen. I bland annat Lindgrens böcker framställs fruktträdsidyllen som en plats där det uppstår möten och gemenskap mellan barn och gamla, över generationsgränser (Gunnarsson 1992 s. 274).

Gunnarsson menar att fruktträden i böcker av Astrid Lindgren som *Kajsa Kavat* och *Barnen i Bullerbyn* förmedlar bilden av den nordiska idyllen samtidigt som den har kopplingar till Astrid Lindgrens egen uppväxtmiljö. Han gör en skillnad mellan dessa böcker och *Bröderna Lejonhjärta* där körsbärsträden ständigt blommar och ger en känsla av paradiset (Gunnarsson 1992 s. 58). Körsbärsträden är de fruktträd som i Astrid Lindgrens verk är den starkaste symbolen för paradiset, hävdar Gunnarsson (1992 s.224).

Mina reflektioner

I skönlitteraturen kan olika *karaktärer* på träd som lövträd, barrträd och fruktträd symbolisera och förmedla skilda *känslor*. Det kan alltså finnas ett samband mellan trädets karaktär och vilken känsla som förmedlas, vilket är värt att utforska vidare i min analys av träden i Lindgrens verk. I berättelser och sagor är även *platsen* där trädet växer betydande för hur trädet upplevs. Platser som vildmark, storskog och en avgränsad trädgård har olika symboliska innebörder. Vildmark kan ses som ett ideallandskap, storskogen hotfull och mörk och en avgränsad trädgård kan symbolisera paradiset.

Människors upplevelse av träd

Vår samlade uppfattning och upplevelse av olika träd skapas genom erfarenheter och intryck, menar Gunnarsson (1983 s. 46). Vidare skriver han att vi upplever träden med våra sinnen, vi kan höra vinden susa i lövverket och känna barken, grenarna, barren och löven, vi kan smaka på dessa frukter och känna dess lukt.

Träd är ofta meningsbärare, knutna till känslor och minnen för människor. Detta kan skapa personliga förhållanden mellan människor och träd skriver Charlotte Hagström och Carina Sjöholm (2007 s. 31) samt Hanna Fors (2008 s.4). Hagström och Sjöholm (2007) samt Fors (2008) och utgår från ett trädplanteringsprojekt i Helsingborg. I trädplanteringsprojektet kunde privatpersoner, företag och organisationer skänka ett träd till en viss kostnad, eftersom kommunen behövde plantera många nya träd till följd av almsjukan (Fors 2008 s. 10, Hagström & Sjöholm 2006 s. 6). Hagström och Sjöholm (2007 s.10) är etnologer och använde sig av frågelistor och kulturanalys för att undersöka trädgivarnas tankar om träd. Fors (2008 s. 8) analyserar samma insamlade material från trädplanteringsprojektet, men utgår istället från en landskapsarkitekts perspektiv.

I projektet ser Hagström och Sjöholm (2007) samt Fors (2008) att träden ofta har ett större värde för trädgivarna än just bara träd. För många hade planteringen ett stort symboliskt värde. Fors (2008 s. 19) berättar om några vänner som tillsammans planterade ett träd till minne av sin vän som dog ung. Trädet dog senare och togs bort av kommunen, vilket orsakade vännerna en stor sorg. Fors (2008 s. 19) menar att de som kopplat personer i sin närhet till ett träd troligen är de som känner starkast känslor då trädet huggs ner.

Hagström och Sjöholm (2007 s. 13) berättar att träd ofta är minnesmärken, fungerar som mötesplatser, som bakgrund för livsavgörande händelser eller rentav förankringspunkter i enskilda personers biografiska berättelser. Vid särskilda händelser i livet, som bröllop, avtackningar och dop kan även ett träd ges som gåva (Hagström & Sjöholm 2007 s. 47, Fors 2008 s. 22).

Träd är symboliskt laddade och talar till våra känslor (Hagström & Sjöholm 2007 s. 12). Gunnarsson (1983 s. 28) menar att träd kan förmedla känslor som frihet, samhörighet och trygghet om man är i trädet eller i närheten av trädet. Även Hagström och Sjöholm (2007 s. 23) menar att ett träd kan förmedla känslan av samhörighet. De skriver: ”det kan vara tillhörighet till en plats, där trädet symboliserar hembygd, rötter, ursprung. Det kan vara tillhörighet till en familj, där trädet står för samhörighet, barndom, gemenskap. Det kan vara tillhörighet i ett brett perspektiv, där trädet står för samhörighet med en grupp, en miljö eller kanske hela mänskligheten”. Hagström och Sjöholm berättar också att när ett träd dör eller huggs ner kan det ge upphov till saknad hos människor (Hagström & Sjöholm 2007 s. 23).

Trädens föränderlighet över tid och årstidsskiftningar uppskattas av många. Utifrån berättelser från trädgivarna i trädplanteringsprojektet hävdar Fors (2008 s. 23) att äldre människor ofta ser sig själva och sitt åldrande i träden och känner ett särskilt band till träden.

Enligt Hagström och Sjöholm (2007 s. 27) delar människor ofta in träd i kategorier som barrträd och lövträd, höga och låga träd, vackra och fula träd, bruksträd och prydnadsträd. Träd kan ge upphov till skilda associationer, ett exempel är granen. I trädplanteringsprojektet uttrycker flera äldre människor negativa associationer till granar, medan yngre människor är mer positiva, berättar Fors (2008 s. 21). Hon menar att detta kan bero på att granen länge har setts som ett främmande träd som inte hör hemma i Skåne, men att yngre inte lika ofta har den uppfattningen. Hagström och Sjöholm (2007 s. 27) menar också att många människor har en negativ uppfattning kring granar. De skriver: ”Granar är mörka och dystra, skymmer

horisonten och blir närmast skrämmande när de står för många på ett ställe”(Hagström och Sjöholm 2007 s. 27). Men Hagström och Sjöholm visar också att en del människor i deras enkätstudie hade andra åsikter kring granarna. Några tycker att granarna ger lä, ramar in, inger trygghet och lugn.

Fors (2008 ss.20-24) lyfter fram fyra viktiga faktorer för relationen mellan träd och människan i trädplanteringsprojektet i Helsingborg. Den första faktorn är platsen som trädet planteras och sedan växer på. Många människor får en starkare relation till ett träd som står nära hemmet, som de ofta passerar eller är lätt att besöka. Fors (2008 ss.20-24) menar också att många också ville plantera sitt träd på en plats som har ett stort symboliskt värde för dem. En kvinna vars dotter avlidit i vuxen ålder planterade ett träd längs den väg där hon och dottern följts åt till skolan. De tre andra faktorer som är viktiga för relationen mellan trädet och människan är trädets utseende och art samt storlek. Flera av deltagarna i trädplanteringsprojektet har favoriter bland trädarterna som bok, rosa blommande körsbärsträd, kastanj och björk. Ett stort och gammalt träd förknippas med känslor som fascination, respekt, lugn, fridfullhet och kontinuitet över seklerna.

En ceremoni kring trädplanteringen är viktig för människans fortsatta relation med träden. Genom ceremonin kan trädet få en större symbolisk betydelse för människan (Fors 2008 s. 24).

Mina reflektioner

Trädets utseende, art, storlek och andra sinnesintryck trädet skapar vår upplevelse av trädet. Dessa egenskaper skulle kunna sammanfattas som trädets *karakter*. *Platsen* där trädet står påverkar vilket *förhållande* människor har till det. Står trädet nära hemmet, passeras ofta eller på något sätt annat sätt är lättillgängligt, eller om platsen i sig har ett symboliskt värde blir bandet mellan människa och träd starkare. För att förstå förhållandet mellan träd och människor i Lindgrens verk ska platsen där trädet växer lyftas fram i analysen. Träd kan utgöra bakgrund vid livsavgörande *händelser*, eller ges som gåva vid speciella händelser och på så vis kopplas till minnen och få ett högre symboliskt värde för den enskilda människan.

Träd väcker *känslor*. Känslor är intimt förknippade med vilken symbolik och mening trädet tilldelas. I analysen av träden i Lindgrens verk är därför känslor en viktig faktor att ta hänsyn till. Litteraturen visade att några av de känslor som träd kan väcka är trygghet, lugn, samhörighet, tillhörighet, frihet, fascination, respekt, fridfullhet, saknad, vördnad och dysterhet.

Träd, natur och barn

Astrid Lindgren och Elsa Beskow är författare som genom sina verk betonar landskapets betydelse samt barnets nära koppling till naturen, menar Gunilla Halldén (2011 s. 16), professor emeritus vid institutionen TEMA barn vid Linköpings universitet. Gunnarsson (1988 s.64) anser att: ”barn och träd trivs ihop.” Samtidigt menar Halldén (2011 s. 23) att idén att barn och natur har ett speciellt och starkt förhållande är en del av en idéhistorisk tradition som härrör från nationalromantiken. Denna syn på barn och natur ses idag ofta som nostalgiska, romantiska och till och med förljugna (Halldén 2011 s. 62).

Vårt förhållande till naturen utvecklas redan när vi är barn, menar Maria Nordström (1994 s.5). Även vårt förhållande till träd tycks utvecklas under vår barndom. Fors (2008 s. 15) berättar att många har barndomsminnen kring träd. Ett exempel som lyfts fram är en kvinna

som minns en tall från sin barndom och alltid kommer att tänka på sin far när hon ser denna tall. Även Halldén (2011 s. 108) menar att om en människa fått ett särskilt band till ett träd kvarstår det ofta hela livet. Hagström och Sjöholm (2007 s. 29) berättar att förutom klätterträd så är det fruktträd som flest människor har barndomsminnen kring. Författarna anser att ett skäl till detta är att fruktträden upplevs med alla sinnen; man ser och känner trädet, blom-morna doftar, vinden susar bland grenarna och inte minst kan man smaka på frukter.

Skolan och samhället har förändrats vilket gör att barn inte kommer i kontakt med träd och lär sig om träd på samma sätt som förr. Edlund (2007 s. 15) hävdar att kunskapen om träd nästan har försvunnit och skyller detta på att träden inte används i hushållen längre samt att botanik inte längre är ett skolämne. Även lärarna vittnar om att kunskapen om naturen och ren artkunskap har blivit allt sämre (Mårtensson et al. 2011 s. 47). Samtidigt menar Karin Lagerholm (2000 s. 9), lektor på förskolläraryrket på Malmö högskola, att träden är en bra ingång för barn att förstå naturens processer. Hon menar att ett sätt att undervisa barn om naturen är att besöka ett träd i barnets närhet flera gånger och tillsammans med barnet studera och dokumentera förändringar hos trädet.

Samhällets förändringar, med ett alltmer urbaniserat Sverige, borde påverka forskningen anser Halldén (2011 s. 181). Hon hävdar att fokus ska ligga på att undersöka barns naturkon-takt idag, istället för nostalgiska beskrivningar av en gången tid. Det framkommer i flera forskningsresultat att många barn idag känner rädsla inför naturen och en möjlig anledning till detta kan vara att föräldrarnas oro att släppa ut barnen i naturen smittar av sig på barnen (Mårtensson et al. s. 104).

Det finns skillnader i hur vuxna människor och barn förhåller sig till träd. Vuxna människor är ofta passiva, betraktar trädet och kanske tar på det. Barn utnyttjar trädet för lek, klättrar och undersöker det (Fors 2008 s. 27). Barn bygger också ofta kojor i eller omkring träd.

När människor beskriver sina barndomsminnen av naturupplevelser använder de inte be-grepp som ”natur” utan beskriver istället konkreta ting som träd, växter, buskar eller stenar (Halldén 2009 s. 156). Vidare menar Halldén (2009 s. 169) att rum som bildas av artefakter och naturformationer är viktiga för barn för lek eller som tillflyktsort. Ofta är det underliga trädformationer och liknande som utgör speciella och extra minnesvärda platser i barnens lek. (Halldén 2009 s. 169).

Mina reflektioner

Barn och vuxna har olika *förhållande* till träd och vad de gör vid trädet skiljer sig ofta åt. Ut-märkande *karaktärer* hos träd, som underliga trädformationer utgör ofta speciella och min-nesvärda platser i barnens lek. Därför är det i analysen i vissa fall relevant att se till trädens karaktär, och att sätta detta i relation till vilken aktivitet som utförs där. Att trädet har en karaktär som kan upplevas med flera sinnen, till exempel ett träd som bär frukt som går att äta, gör träden extra minnesvärda för barn.

De svenska träden i folktron

Trots att vi inte längre lever i samma närhet till naturen som vi gjorde tidigare, spelar äldre föreställningar och myter fortfarande en roll och är intimt förknippade med vår kulturella identitet (Tunón, Pettersson & Iwarsson 2005 s. 471). Träd har länge spelat en stor roll för människan, inte bara för mat, möbler och kläder utan också i folkmedicinen och folktron. Folktron kring träden är i mångt och mycket ett muntligt arv från den hedniska forntiden,

men har också influerats av medelhavskulturen genom bland annat munkar (Schön s. 141). Vårdträd planterades förr på gården för att ge skydd till människorna som bodde där, de sågs ofta som en hemvist för dödas själar och förknippades ofta med tomtar, vättar eller husormen. Den som högg ned, eller på annat sätt skadade ett vårdträd, skulle drabbas av sjukdom, olycka eller död (Carlsson, Forshed & Larsson 2007 s. 74).

Träd där någon hängt sig eller som använts som galge vid avrättningar blev särskilt mytomspunna. Grenarna från ett träd där någon hängt sig ansågs ha magiska och läkande krafter (Gunnarsson 1983 s. 34). Ofta var det grenarna på en grov ek som fick tjänstgöra som galge och gamla ekar förknippas med spöken och upplevs ibland skrämmande (Ewald 1983 s. 114). Ett exempel är gasteken i Edshult i Eksjötrakten. Här påstods det att hästarna inte vågade passera och människorna i trakten gick en omväg för att inte behöva gå förbi trädet. Vålnaderna hade bosatt sig i eken efter att en man hade hittats hängd i en snara från trädet (Carlsson, Forshed & Larsson 2007 s. 45)

Gunnarsson (1988 s. 31) berättar att träd som blommar om hösten, trots att de vanligtvis blommar på våren, tolkas som ett omen om en stor sorg på platsen. Det finns också myter om träd som inte tappar sina blad under vintern. Ett exempel är den vita ormen, ett väsen i folktron, ligger ringlad kring rötterna under en ek som inte tappar sina blad under vintern (Ewald 1983 s. 73). Även träd som sticker ut genom röda bär eller rött bladverk är mytomspunna i den gamla folktron (Persson 1977 s. 58). Alens sav blir röd en stund efter att trädet fällt. Detta fenomen har givit upphov till myter och satt skräck i många människor (Persson 1977 s. 40).

Granens ständiga grönska är en anledning till att den kom att symbolisera evigt liv (Edlund 2007 s. 113). Julgranen är en yngre tradition som inte fick ett starkt fäste i Sverige förrän under 1900-talet (Svanberg 1998 s. 53). Under julen sågs granen som en glädjespridare, men under resten av året var granen ofta förknippad med död och sorg, då granris bland annat användes för att pynta vägen till en begravning (Gunnarsson 1983 s. 48).

Även björkens ris har använts vid högtider men då i de flesta fall mer glädjefulla sådana, som bröllop (Gunnarsson 1983 s. 69). Björken har en betydelsefull roll i den gamla folktron och dess historiska användningsområden i folkmedicinen är otaliga (Svanberg s. 62, 65).

Resliga, gamla tallar har utgjort mötesplatser under långa resor och blivit mytomspunna och omtalade i folktraditionen (Tunón, Pettersson & Iwarsson 2005 s. 84).

Även aspar har blivit mytomspunna på grund av dess darrande blad, berättar Edlund (2007 s. 67). Vissa trodde att träden var heliga, medan andra trodde det låg en förbannelse över dem.

I den gamla asatron sågs linden som guden Frejas träd och symboliserade fruktbarhet, välstånd och kroppslig kärlek (Gunnarsson 1983 s. 87). Linden har också kallats folkviseträdet eftersom det var så omsjunget i folkvisor (Persson 1977 s. 50).

Mina reflektioner

Till vissa träd, såsom vårdträdet, hade människan ett speciellt *förhållande*, laddat med trolldom. Ett träds *karaktär* har förknippats och förknippas fortfarande med olika *känslor* och associationer. Grova ekar förknippas ofta med spöken och rädsla, granar med begravning och sorg men också jul samt björkar med bröllop och glädje. Kopplingen mellan trädets karaktär och vilka känslor trädet väcker har lyfts fram i mina tidigare reflektioner, vilket övertygar mig om att detta är viktiga aspekter att titta på i analysen. Utmärkande karaktärer, i form av att trädet inte följer de andra trädens årstidsskiftningar, gav upphov till myter. Trädet kunde då vara ett omen eller bebott med magiska väsen.

Trädens biologiska kulturarv och framtidens träd

Biologiskt kulturarv utgörs av ekosystem, naturtyper eller arter som påverkats av människan på något sätt (Riksantikvarieämbetet 2014 s.131). I texten *Fria eller fälla : en vägledning för avvägningar vid hantering av träd i offentliga miljöer* kan vi läsa:

Träd i alléer och parker och på begravningsplatser är en del av det biologiska kulturarvet, det vill säga de är levande berättelser om människans närvaro. De har vanligtvis planterats och formats av speciella skäl, till exempel för att skapa stämning eller uttrycka makt eller för att göra praktisk nytta (som till exempel ge foder till boskap eller skydd mot väder och vind). Träden ger uttryck för tidsanda, tradition, natursyn och estetik och kan i vissa fall vara kopplade till en intressant personhistoria. De kan ha pedagogiska värden och vara viktiga informationskällor för forskning (Riksantikvarieämbetet 2014 s.14).

En viktig faktor för att kunna avgöra ett trädets kulturhistoriska värde är att undersöka om trädet är förknippat med en särskild händelse, person eller en grupp. Karaktären spelar också en avgörande roll för vilket skyddsvärde trädet har (Riksantikvarieämbetet 2014 s. 77).

När det istället handlar framtidens träd och nyplantering är det andra faktorer som är viktiga att ta hänsyn till. Ett varierat växtbestånd minskar risken för framtida skadedjur och sjukdomar (Bengtsson 2000 s. 15).

Mina reflektioner

Återigen framhävs trädens kraft att förmedla *känslor* och stämningar. Här kan vi också se betydelsen av *förhållandet* mellan träd och människa, ett träd får ett särskilt värde om det är kopplat till en intressant personhistoria. Precis som tidigare delar av bakgrunden lyfts också *händelser* och trädets *karaktär* fram.

Metod

Under denna rubrik beskrivs först arbetsgångens tre steg. Därefter beskrivs hur analysverktyget utvecklades genom flera pilottester. Slutligen redogörs för de fem aspekter som utgjorde grunden i min metod.

För att utveckla analysverktyget utgick jag ifrån mina reflektioner i bakgrunden.

Arbetsgång

1. Läsning och registrering av de fem aspekterna

Arbetet påbörjades med systematisk genomläsning av Lindgrens verk. En översikt över alla de böcker som lästes finns i bilaga 1. Då en situation som innehåller träd påträffades registrerades och sammanfattades de fem aspekterna *karakter, plats, händelse, förhållande* och *känsla* i en tabell. Varje händelse där träd är omnämnd i handlingen utgjorde en rad i tabellen, och varje bok en tabell.

Tabellerna användes som ett verktyg för att konsekvent samla in information för vidare analys, detta genom att de fem aspekterna registrerades på samma sätt för alla böcker och situationer. Tabellformen bidrog till en överskådlig bild med den relevanta informationen koncentrerad och strukturerad. Alla tabeller finns samlade i bilaga 2.

2. Analys av böckerna med utgångspunkt i de fem aspekterna

Tabellerna utgjorde en grund för analysen av träden och människornas relation till träd i de enskilda böckerna. Utifrån dessa förde jag ett resonemang kring hur de fem aspekterna relaterade till varandra. Mina tidigare reflektioner fungerade som vägledning. De olika situationerna jämfördes och det uppmärksammades också om det var något träd som återkom flera gånger i boken.

Genom att analysera varje bok enskilt skapades en struktur i analysen, där varje bok utgjorde ett begränsat område att resonera kring. En annan fördel med att utgå från den enskilda boken var att de fem aspekterna sattes i ett sammanhang av bokens handling. Detta gav också analyserna en hög detaljnivå, där jag kunde gå närmare in på särskilda träd och händelser.

3. Sammanfattning av generella mönster för träd i Lindgrens verk

Slutligen sammanfattades analyserna för alla böcker till generella mönster för hur Lindgren skildrar träd. Utmärkande aspekter och återkommande fenomen kategoriserades och jämfördes, samt undersöktes med visst stöd från mina reflektioner i bakgrundskapitlet.

Till skillnad från analyserna av träd i de enskilda böckerna kunde jag i detta steg tydliggöra de övergripande tendenserna i Lindgrens trädskildringar, och utesluta detaljer som visade sig vara irrelevanta för helhetsbilden. Vissa av dessa detaljer var dock intressanta och lyftes åter i diskussionen.

Utveckling av analysverktyg

Mina reflektioner i bakgrundskapitlet gav mig vägledning då jag sökte efter vilka aspekter som var relevanta att fokusera på för att förstå hur och varför Lindgren skildrar träd i sin verk. För att skissa fram metoden prövades den mot boken *Alla vi barn i Bullerbyn* (Lindgren 2001) enligt principen:

1. Preliminär modell
2. Utvärdering
3. Revidering
4. Ny modell, som i sin tur behöver testas i ett pilottest.

Pilottest 1

I det första pilottestet testades aspekterna: *karaktär, plats, vad har hänt, händelse* och *vad kommer hända* samt *känsla*.

Jag utgick från mina reflektioner för att söka upp de aspekter som skulle testas här. Aspekten *karaktär* valdes då karaktären på trädet är viktig både för upplevelsen av trädet och vilket förhållande vi får till trädet (Gunnarsson 1988 s. 24, Fors 2008 ss. 20-24). *Platsen* är av betydelse för vilket förhållande vi får till trädet, samt vilka symboliska värden vi ger trädet (Gunnarsson 1988 s. 24, 1992 s. 26, Fors 2008 s. 24). Aspekten *vad har hänt* valdes för att undersöka hur tidigare händelser och minnet av dessa påverkar hur trädet skildras, eftersom minnen utgör en del av den mening vi tilldelar trädet (Hagström & Sjöholm 2007 s. 31). Aspekten *händelse* användes därför att träd kan symbolisera enskilda händelser i en människas liv (Hagström & Sjöholm 2007 s. 13). Den fjärde aspekten, *vad kommer hända*, togs med i pilottestet eftersom vissa träd i folktron fungerar som omen (Gunnarsson 1988 s. 31). Här ville jag då undersöka om träden i Lindgrens verk har en roll att förutsäga senare händelser. Slutligen beslöt jag att se till aspekten *känsla*, då detta var en aspekt som jag genom mina tidigare reflektioner hade sett var betydelsefull och ständigt återkommande vad gäller människors upplevelse av träd.

Jag testade att använda mig av aspekterna *karaktär, plats, vad har hänt, händelse, vad kommer hända* och *känsla* genom att läsa *Alla vi barn i Bullerbyn* (Lindgren 2001) och registrera aspekterna för varje situation där ett eller flera träd fanns med i handlingen i en tabell.

I pilottestet gav aspekterna *vad har hänt* och *vad kommer hända* ingen eller lite information som var relevant och användbar i en analys. Dessutom var dessa aspekter svåra att relatera till de andra aspekterna samt svåra att känna igen och avgränsa i texten. Därför togs dessa bort inför nästa pilottest. Däremot behölls aspekterna *karaktär, plats, händelse* och *känsla*. Dessa aspekter bidrog till en tydlig bild av trädet i boken, gick att relatera till varandra samt gick att utläsa och avgränsa ur boken på samma sätt för varje situation.

Pilottest 2

Genom de fyra aspekterna *karaktär, plats, händelse* och *känsla* gavs ingen information om människors förhållande till trädet. I mina reflektioner identifierade jag just förhållande som betydande aspekt för hur vi upplever träd samt att förhållandet påverkas av trädets karaktär och växtplatsen (Fors 2007 ss. 20-24). Därför är det relevant att tillsammans med aspekterna *karaktär, plats, händelse* och *känsla* lyfta aspekten förhållande. Det andra pilottestet kom alltså

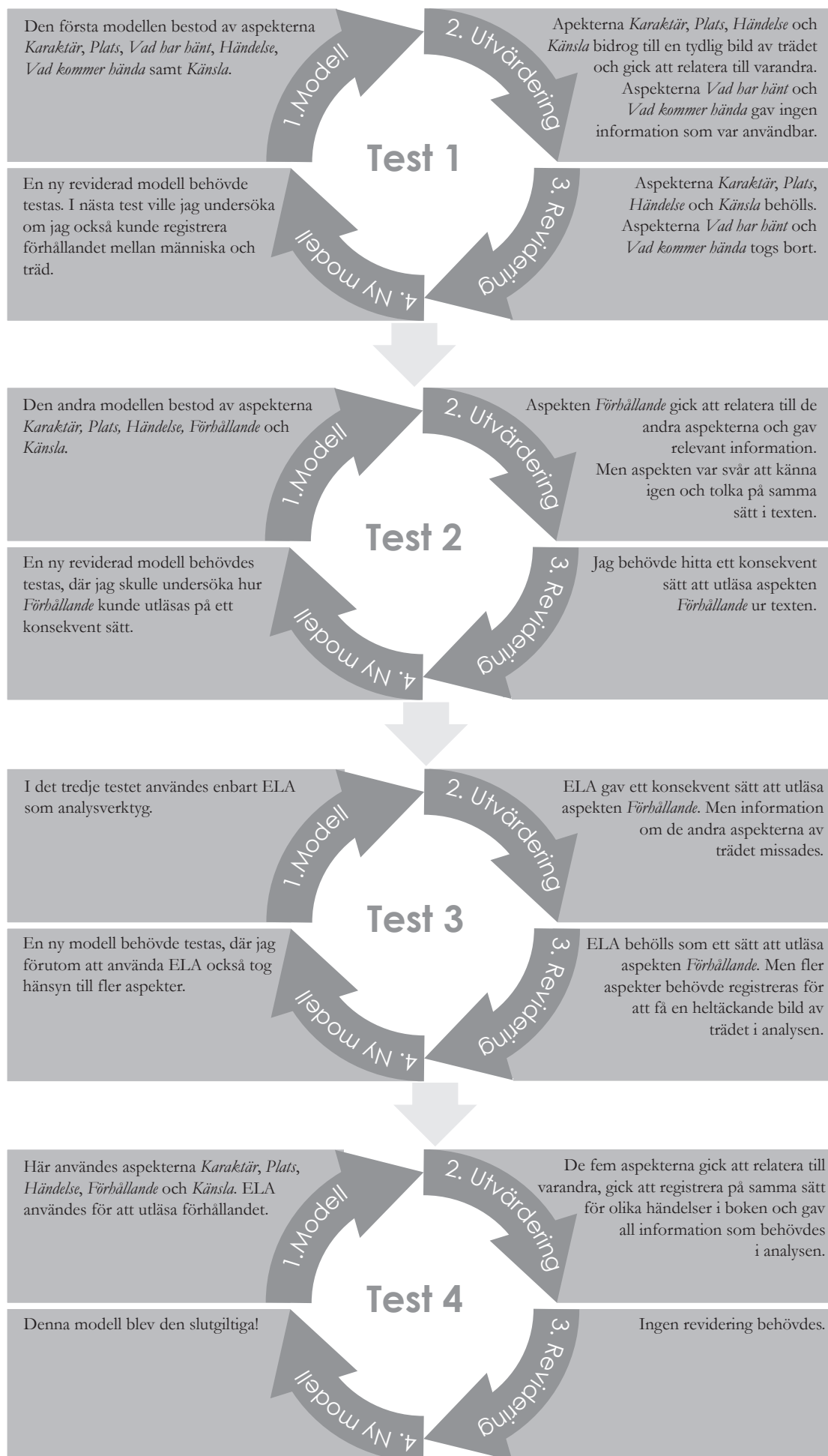

Fig. 1. Processen att utveckla ett analysverktyg genom pilottest.
Bild: Mimmi Wester 2015

att innehålla aspekterna: *karaktär, plats, händelse, förhållande* och *känsla*.

I pilottest 2 att fungerade det att relatera de olika aspekterna till varandra och se kopplingar mellan dem, och på så vis gav det en grund för vidare analys. Aspekten *förhållande* var dock svår att känna igen och registrera på samma sätt för olika händelser, men utan denna aspekt förbisågs relevant information om hur Lindgren skildrar i träd. På grund av detta behölls aspekten, men jag insåg att den behövde utvecklas.

Pilottest 3

Genom kandidatuppsatsen *När naturen leker: hur barnets relation till naturen framställs i filmen granne med Totoro* av Emelie Malm (2013) fick jag inspiration till att använda mig av metoden *Experiential Landscape Analysis* (ELA). ELA fokuserar på förhållandet mellan människan och hennes miljö (Thwaites & Simkins 2007 s. xi), därför kunde denna metod vara ett verktyg för att registrera förhållandet mellan träd och människa på samma sätt för olika händelser och olika böcker.

I det tredje testet användes enbart ELA. Detta för att undersöka hur ELA fungerade för att registrera förhållandet träd-människa och om ELA också kunde täcka in de andra aspekter som jag i mina reflektioner och tidigare pilottester identifierat som viktiga i min undersökning för att förstå hur träden skildras i Lindgrens verk.

ELA fungerade för att registrera förhållandet mellan människa och träd och gick att applicera på situationer som innehåller träd i boken. Däremot missades information kring aspekterna *karaktär, platsen, händelse* och *känsla*. Enbart ELA var inte alltså tillräcklig för att ge all relevant information som behövdes i analysen. De fyra aspekterna från föregående test behövdes också.

Pilottest 4

I det fjärde och sista testet användes ELA och dess vokabulär för att beskriva förhållandet mellan träd och människa och samtidigt registrerades aspekterna *karaktär, plats, händelse* och *känsla*.

Alla aspekterna kunde relateras till varandra. Det gav ett underlag som kunde analyseras vidare och att aspekterna fungerade för att koncentrera och strukturera den information som behövdes för att förstå hur Lindgren skildrar träd i sina verk. Dessa fem aspekter kom att utgöra analysverktyget i det fortsatta arbetet.

En sammanfattande bild av de fyra pilottesterna och hur de hänger ihop redovisas i fig. 1.

Fem aspekter av träd i Astrid Lindgrens verk

Här nedan redogörs för hur de slutliga aspekterna identifierades och registrerades under systematisk genomläsning av Lindgrens verk.

Karaktär

Vi upplever trädet genom våra sinnesintryck av det (Gunnarsson 1983 s. 46). Våra sinnesintryck är beroende av trädets egenskaper, dess karaktär. Även Fors (2008 s.24) hävdar att karaktären är av stor betydelse. Hon menar att art, storlek och utseende är viktiga faktorer för förhållandet mellan människan och trädet. Även i skönlitteraturen spelar karaktären en roll. Olika karaktärer förmedlar och symboliserar olika känslor (Gunnarsson 1988 s. 24). Alltså är ett trädets karaktär centralt för hur vi upplever det, vilka känslor vi förknippar med trädet samt vilket förhållande vi har till det.

I bakgrundslitteraturen framhävs särskilt några karaktärer, på grund av vilka känslor de förmedlar, vad de symboliserar eller vilket förhållande som kan uppstå mellan människa och träd beroende av karaktären. Denna information användes som vägledning då jag i analysen skulle relatera de olika aspekterna med varandra och se kopplingar mellan dem.

Karaktärerna i bakgrundslitteraturen är följande:

Fruktträd: Här undersöktes om träden symboliserar idyll och paradys, eftersom fruktträd ofta symboliserar sådana stämningar i skönlitteraturen (Gunnarsson 1992 s. 196). I analysen fokuserade jag särskilt på förhållandet mellan barn och träd, och hur förhållandet påverkas av trädens blomning eller frukt, eftersom blommor och frukter gör träden extra minnesvärda för barn (Hagström & Sjöholm 2007 s. 29).

Barrträd: När det gällde barrträden var jag uppmärksam på vilka känslor som förmedlas i samband med trädet, eftersom barrträd ofta förmedlar känslor som mörker och svärmod i skönlitteraturen (Gunnarsson 1988 s. 24).

Granar: I analysen fokuserade jag på vilka känslor som Lindgren kopplar till granar, då granar kan ge upphov till skilda associationer (Hagström & Sjöholm 2007 s. 27).

Tallar: Eftersom tallar med en utmärkande karaktär förr utgjorde viktiga mötesplatser (Tunón, Pettersson & Iwarsson 2005 s. 84), var det relevant att undersöka om tallar utgör landmärken och mötesplatser i Lindgrens verk.

Lövträd: Då lövträd påträffades i verken, analyserade jag vilka känslor träden kopplas samman med, eftersom lövträd ofta symboliserar ljus och glädje i skönlitteraturen (Gunnarsson 1988 s. 24). Främst i skönlitteraturen symboliserar i många fall glädje (Gunnarsson 1983 s. 71).

Gamla träd: Här undersöktes vilka känslor som förmedlas av träden, då gamla träd kan väcka en mängd känslor (Fors 2008 s.24).

Gamla ekar: När gamla ekar, och liknande karaktärer, påträffades i verken var jag uppmärksam på stämningen kring träden. Detta eftersom gamla ekar kan upplevas skrämmande (Ewald 1983 s. 114).

Märkliga trädformationer: Ifall trädet hade något särdrag, som en knotig gren, håligheter eller uppstickande trädrötter noterades detta och relaterades till vilka aktiviteter som utfördes vid trädet och hur det påverkade förhållandet till trädet. Detta eftersom märkliga trädformationer ofta är viktiga platser i barns lek (Halldén 2009 s. 169).

Rödblådiga träd: När rödblådiga träd påträffades i verken, undersöktes om dessa var

förknippade med mystik eller magi eftersom rödbladiga träd har en framträdande roll inom folktron (Persson 1977 s. 58).

Hur trädens karaktärer kändes igen i böckerna :

Förutom att söka efter karaktärerna ovan utgick jag ifrån sinnesintrycken, det vill säga hur trädet beskrivs utifrån hur det ser ut, låter, luktar, känns och smakar. Då trädets art fanns omnämnd registrerades denna. Detta eftersom de flesta av oss har en mental bild av de olika trädarternas karaktärer utifrån erfarenheter och intryck (Gunnarsson 1983 s.46). I analysen tog jag även hänsyn till mer subjektiva beskrivningar och tolkningar av sinnesintrycken, som om trädet var vackert eller fult.

Plats

Platsen är en aspekt att sätta i relation till aspekterna känsla och förhållande, eftersom platsen har stor betydelse för vilket förhållande en människa har till ett träd (Fors 2008 s. 24). I skönlitteraturen påverkar också platsen vilken känsla och vilka associationer vi får till trädet (Gunnarsson 1988 s. 24, 1992 s. 26). En sluten trädgård kan ge en känsla av idyll och paradiset, menar Gunnarsson (1992 s. 196). På grund av detta uppmärksammades i analysen om platsen beskrevs som trädgård eller liknande begrepp. I undersökningen registrerades också om platsen benämndes som skog eller vildmark. Fors (2008 ss. 20-24) menar att förhållandet till ett träd påverkas av om trädet står nära hemmet, passeras ofta eller på annat sätt är tillgängligt samt om platsen där trädet står bär på symboliska värden. Därför registrerade jag i min analys om det beskrevs att trädet stod nära hemmet. Dessutom registrerade jag ifall platsen tycks ha en stark identitet och symbolik genom till exempel ett eget namn.

Även Gunnarsson (1992 s. 170) har med plats som en viktig aspekt då han undersöker fruktträdsidyllen i svensk skönlitteratur, men då min undersökning tog utgångspunkt i enskilda händelser i böckerna valde jag att fokusera på platser i mindre skala än han gör. Medan han utgår från det omgivande landskapet, såsom landsbygd eller småstad, utgick jag ifrån mer småskaliga platser. Fokus var platser som människorna i berättelsen uppfattar som sin närmsta omgivning och som ryms inom ramarna för den enskilda händelsen.

Händelse

Händelser kring träd påverkar våra känslor inför trädet och vårt förhållande till trädet, träd kan utgöra fond till stora händelser i livet, och genom att minnen och upplevelser knyts till trädet får trädet en del av sin mening (Hagström & Sjöholm 2007 s. 23). Därför var det av vikt att lyfta upp händelser kring träden i Lindgrens verk tillsammans med de andra aspekterna i min analys. Störst betydelse har aspekten händelse då samma träd återkommer på flera ställen i böckerna, eftersom minnen då kan vara knutna till trädet och kan påverka förhållandet och känslorna kring trädet.

De händelser som jag valt att analysera i böckerna skulle kunna kategoriseras i tre typer: *platsbeskrivningar*, *träd som en del av händelsen* samt *träd i dialoger*. Platsbeskrivningar är då Lindgren, antingen som en utomstående berättare eller i form av första person i berättelsen, beskriver olika platser. Dessa händelser är lätt att avgränsa, eftersom beskrivningarna till stor del har en tydlig början och slut.

Nästa typ, träd som en del av händelsen, är händelser där trädet spelar en roll för att föra

handlingen framåt. Detta kan vara stora, dramatiska händelser eller något mer vardagliga händelser där vi kommer närmare människorna i berättelsen.

Den sista typen, träd i dialoger, är då någon av människorna i boken genom ett samtal med någon annan beskriver en plats eller händelse som innefattar träd. Eftersom denna typ av händelse utgörs av repliker eller dialoger, är den tydligt avgränsad i böckerna.

Förhållande

I denna kategori studerade och analyserade jag förhållandet mellan människorna och träden i verken. Detta då förhållandet människor har till ett träd påverkas av platsen där det växer och trädets karaktär (Fors 2008 ss. 20-24). Det gör det relevant att se till förhållandet tillsammans med de andra aspekterna. ELA är en metod utvecklad som ett verktyg för landskapsarkitekter och planerare för att förstå och kunna skapa nya utomhusmiljöer. Som analysmetod fokuserar ELA på förhållandet mellan människan och dess omgivning. Kärnan i ELA består av en vokabulär, ett antal begrepp, som hjälper landskapsarkitekten att beskriva och tolka en plats (Thwaites & Simkins 2007 s. xi).

Mittpunkt

En av de centrala termerna inom ELA är *mittpunkt* (centre). En mittpunkt definieras som en plats som har en tydlig inramning och enhetlighet samt med en stark platskänsla. Mittpunkter kan sedan ha olika egenskaper och delas därför in i tre varianter. Den första varianten är *social igenkännbarhet* (social imageability) (Thwaites & Simkins 2007 s. 60). En mittpunkt med social igenkännbarhet är ofta en minnesvärd plats. Platsen kan ha en social mening genom koppling till arbete, lek eller ceremonier eller ha landmärken i form av till exempel ett monument eller träd. Visuellt upplevs ofta en mittpunkt med social igenkännbarhet som varierad eller komplex (Thwaites & Simkins 2007 s. 60).

Den andra typen av mittpunkt kännetecknas av *socialt samspel* (social interaction). En sådan mittpunkt är ofta en plats där människor väntar, en plats människor ankommer till eller lämnar eller en plats där det finns möjlighet att sitta tillsammans i grupper. Thwaites & Simkins (2007 s. 61) framhåller ett exempel på en mittpunkt med socialt samspel, en gemensam gård som möjliggjorde för grannarna att lätt ta kontakt med varandra.

Den tredje varianten av mittpunkt är *rekreativ fördel* (restorative benefit). En sådan mittpunkt upplevs lugn och avkopplande. Ofta är platsen avskild från störningar, bjuder in till vila och har inslag som förknippas med natur, som träd, vatten eller naturmaterial (Thwaites & Simkins s. 65).

Riktning

Nästa term som är viktig inom ELA är *riktning* (direction). Riktning definieras som en koppling mellan här och där, och ger känsla av en framtida möjlighet (Thwaites & Simkins 2007 s. 67). En riktning skapas då det utanför vår omedelbara närhet finns något attraktivt eller fortfarande okänt som fångar vår blick eller ger oss lust att gå åt det hållet (Thwaites & Simkins 2007s. 66). Riktning kan i sin tur delas in i två typer: *rörelse* (movement) och *vy* (view). Rörelse innebär de riktningar som vi fysiskt rör oss längs, de vägar vi går medan vy innebär en riktning som fångar vår blick, en utsikt med särdrag eller landmärken (Thwaites & Simkins 2007 s. 92).

Övergång

Övergång (transition) innebär hur förändringen mellan två intilliggande platser sker. Det finns fyra olika typer: *tröskel* (threshold), *korridor* (corridor), *segment* (segment) och *kortvarig* (ephemeral). Tröskel definieras av en abrupt kontrast mellan två olika platser, till exempel genom förändringar i material, textur, färg, form eller höjd. Korridor är en rumsligt mer utbredd övergång och sker mer gradvis än en tröskel. En korridor har ofta tydlig ingång och utgång. Segment är en hybrid mellan korridor och en mittpunkt, och utgörs många gånger av två platser som överlappar varandra och därmed skapar en plats med egna kvalitéer. En kortvarig övergång är tillfällig och påverkas av faktorer som årstider och väder. Ett exempel kan vara att en del av plats under en del av året skuggas och då utgör en övergång mellan två platser (Thwaites & Simkins 2007 s. 72).

Område

Slutligen finns termen *område* (area). Ett område utgörs av flera mittpunkter, övergångar och riktningar som tillsammans skapar en större enhet genom sammanhang och kontinuitet (Thwaites & Simkins 2007 s. 76).

Hur ELA i användes undersökning av träd i Lindgrens verk

Mittpunkt - social igenkännbarhet: Träd som på något sätt är minnesvärda för människorna, träd som har en stark, egen identitet, eller träd som symboliserar hemmet eller någon annan viktig plats. Också träd som människorna återkommer till eller träd som används för nödvändiga sysslor.

Mittpunkt - rekreativ fördel: Träd där det finns en lugn och avskild plats antingen i trädets direkta närhet eller i trädets. I undersökningen innefattar termen också träd som på något sätt erbjuder människorna i berättelsen skydd mot faror och hot.

Mittpunkt - socialt samspel: När trädet på något sätt används i eller bidrar till till lek eller andra sysselsättningar som innebär ett socialt samspel mellan människorna.

Riktning - vy: Här finns två varianter. Den ena varianten är att trädet på något sätt utgör en utsiktsplats, möjligen genom att människan sitter högt upp i trädet och att det är omgivningen som betraktas. Den andra varianten är att trädet utgör själva utsikten, och betraktas på avstånd till exempel genom ett fönster.

Riktning - rörelse: Trädet eller träden passeras när människan är på väg från en plats till en annan.

Övergång - tröskel: Här utgör trädet, eller delar av trädet, en barriär mellan två olika platser. Ett exempel kan vara ett träd man måste klättra upp i för att nå ett hustak.

Övergång - kortvarig: Trädets årstidsförändringar resulterar i att en övergång skapas eller försvinner. Exempelvis, när trädet bär löv skapas en mer kompakt skugga medan när trädet är kallt går det lättare att se genom trädet.

Övergång - segment : Genom ett eller flera träd bildas en gradvis övergång mellan olika platser.

Övergång - korridor: Träden bildar en rumslig passage mellan två olika platser.

Område: Träden karaktäriserar eller symboliserar ett större område som består av flera mittpunkter, övergångar och riktningar.

Känsla

Känsla är centralt i arbetet då en del av syftet är att undersöka hur Lindgren använder träd för att förmedla olika stämningar. Träd väcker känslor hos människor (Hagström & Sjöholm s. 2007 s. 12, s. 31, Fors 2008 s.4). Känslor som ofta uppstår runt träd är frihet, samhörighet, trygghet, gemenskap och tillhörighet (Gunnarsson 1983 s. 28, Hagström & Sjöholm 2007 s. 23).

För att registrera känslan i olika händelser kring träd användes fyra olika angreppssätt på texten, som sedan lades ihop till en helhetsbild av känslan.

En utgångspunkt var att undersöka de *enskilda ord* som Lindgren använder för att beskriva stämningen eller människors känslor. Dessa ord kunde till exempel vara roligt, trevligt, härligt eller sorgligt.

Ett annat angreppssätt var att se till människors *reaktioner* och vilka känslor dessa reaktioner förmedlar. Sådana reaktioner kunde till exempel vara skratt, gråt eller en nedslagen blick.

Då *årstider* eller *högtider* lyfts fram i samband med trädet registrerades känslor som är förknippade med just den årstiden eller högtiden. Gunnarsson (1992 s. 177, s. 189) lyfter fram hur träd kan förmedla sommarstämning eller julstämning.

Slutligen undersöktes om det fanns några *hot* eller *förhoppningar* som kunde påverka känslan. Hot var exempelvis om någon riskerar att bli skadad eller upptäckt. Då något hot hittades i händelsen registrerades känslor som spänning, rädsla eller oro, beroende på hotets slag. Förhoppningar var exempelvis längtan, förningar om positiva förändringar eller förväntan inför kommande händelser. Då det gick att utläsa någon förhoppning i texten registrerades känslor som förväntan, hoppfullhet och glädje.

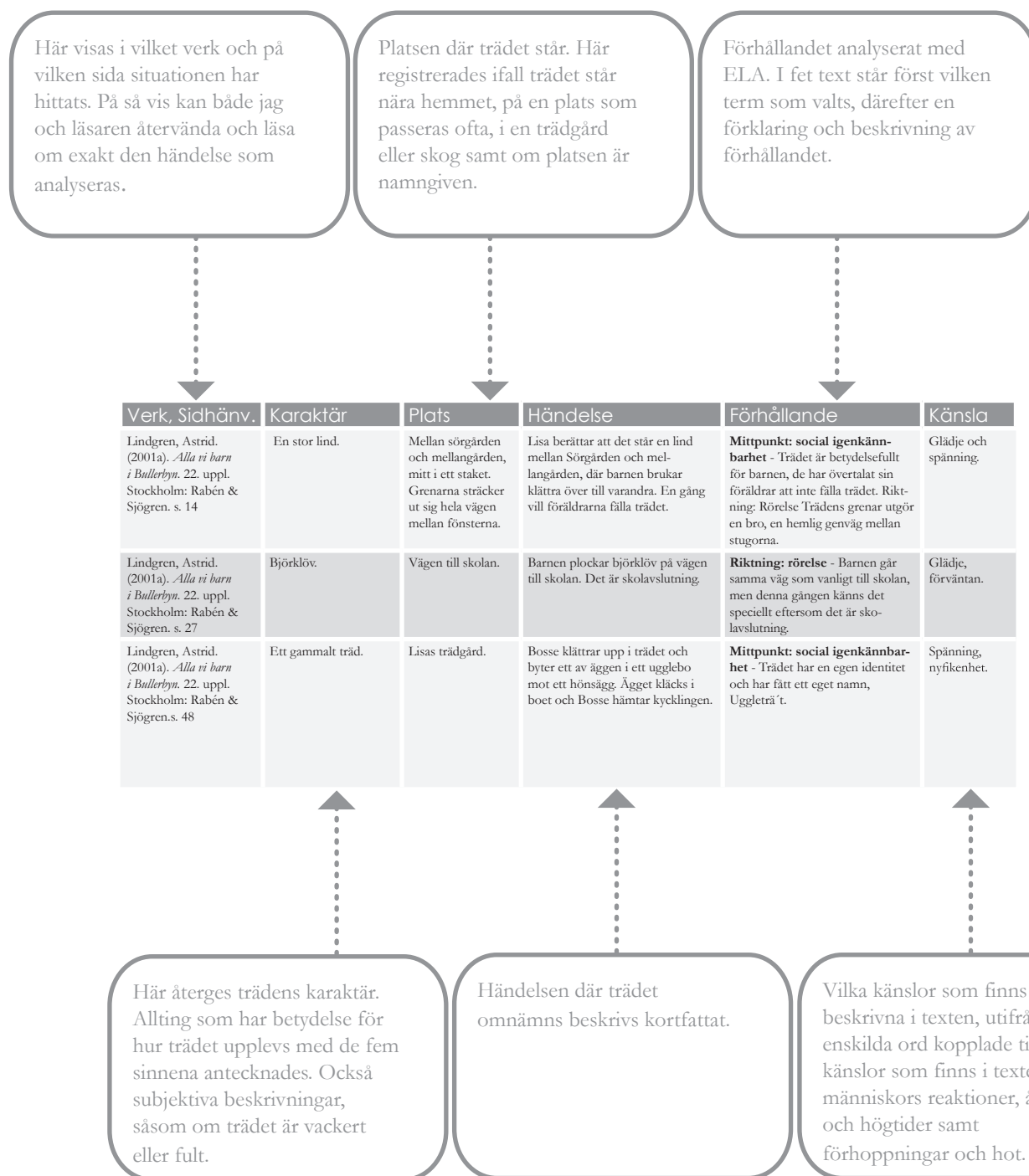

Fig. 2. Tabellen som användes för att registrera de fem aspekterna, med förklaringar. Alla tabeller finns i sin helhet i bilaga 2.
Bild: Mimmi Wester 2015

Resultat

Här följer redogörelsen för analysen av träd och relationen mellan träd och människa i Lindgrens verk.

Träden i Astrid Lindgrens verk - analys

Med utgångspunkt i de fem aspekterna *karaktär, plats, händelse, förhållande* och *känsla* analyserades varje bok. I bilaga 2 återfinns tabellerna som låg som grund för analysen.

Alla vi barn i Bullerbyn

Analysen är baserad på tabell 1 i bilaga 2. *Alla vi barn i Bullerbyn* (Lindgren 2001a) handlar om sex barn som bor i Bullerbyn, där Sörgården, Mellangården och Norrgården ligger på en rad. Huvudpersonen är Lisa, 8 år som berättar om sin vardag i Bullerbyn. I boken får vi bland annat följa med när Lisa slutar skolan, när de firar jul i Bullerbyn och när de besöker skomakaren Snäll, som inte är så snäll.

Den gamla linden som står mellan Sörgården och Mellangården spelar en central roll i boken och utgör en mittpunkt med social igenkännbarhet. Den återkommer ständigt i barnens lekar eller när barnen i vardagen ska klättra över till varandra. Hålet som finns i trädet bidrar till att trädet också blir en mittpunkt med socialt samspel. I hålet kan de gömma hemliga meddelande till varandra. Genvägen den utgör känns hemlig, en väg som bara barnen använder och inte vuxenvärlden. De vuxna vill hugga ner trädet för att det skuggar så mycket, medan barnen övertalar föräldrarna att låta trädet stå kvar (Lindgren 2001a s. 14) Detta visar att de vuxna inte kan förstå lindens värde på samma sätt som barnen.

Inte bara linden har en egen identitet och är en mittpunkt med social igenkännbarhet i *Alla vi barn i Bullerbyn* (Lindgren 2001a). Nämner inte Lindgren trädarten får ofta träden ett eget namn. Till exempel Uggleträ't, vars identitet ytterligare stärks genom att historien om hur trädet fick namnet berättas.

Farfar förknippas starkt med den gamla almen på gårdsplanen framför Norrgården för Lisa. Under almens trädkrona finnas en plats som erbjuder lugn och avkoppling för den gamle mannen. Han säger i boken (Lindgren 2001a) att han minns sin ungdom när han sitter där, Lindgren skriver:

På sommaren sitter han för det mesta under den stora almen som står på gräsplanen mitt utanför gården. Där sitter han och låter solen skina på sej, och rätt som han sitter där säger han:
- Håhåjaja! (Lindgren 2001a s. 54).

Kanske har farfar minnen kopplade till just den almen eller är det kanske så att trädets ålder påminner honom om åren som gått.

Mera om oss barn i Bullerbyn

Analysen är baserad på tabell 2 i bilaga 2. *Mera om oss barn i Bullerbyn* (Lindgren 2003b) är den andra boken om barnen i Bullerbyn. Precis som i första boken *Alla vi barn i Bullerbyn* (Lindgren 2001a) berättar Lisa om sitt liv i Bullerbyn och lekarna med de andra barnen: Bosse, Lasse, Anna, Britta och Olle.

I inledningen till boken ska barnen i Bullerbyn fira jul. Julgranen har här en stor symbolisk betydelse och utgör därför en mittpunkt med social igenkännbarhet. En tradition är att papporna ger sig ut för att leta rätt på fina granar och hugger ner dessa, så det uppstår även viss aktivitet runt granarna (Lindgren 2003b s. 11-13). På själva julafton samlas hela familjen runt granen vilket ger en mittpunkt med rekreativ fördel för Lisa som i stillhet kan sitta och lyssna på när hennes pappa läser ur bibeln och njuta av den pyntade och tända julgranen.

Träd har en betydelse för barnen också då de åker kälke. Bosse åker på en trädrot som orsakar honom stor smärta och därför kan sägas ge honom en mittpunkt med negativ, rekreativ fördel. Barnen tävlar på sina kälkar och en tall utgör målpunkten (Lindgren 2003b s.20).

Linden som förekommit i *Alla vi barn i Bullerbyn* (Lindgren 2001a) återkommer i *Mera om oss barn i Bullerbyn* (Lindgren 2003b). Detta visar att trädet är en mittpunkt med en stark social igenkännbarhet.

Bara roligt i Bullerbyn

Analysen är baserad på tabell 3 i bilaga 2. *Bara roligt i Bullerbyn* (Lindgren 1995) är tredje boken om barnen i Bullerbyn. Lisa är ett år äldre men leker fortfarande med de andra barnen; Olle, Anna, Britta, Lasse och Bosse i Bullerbyn vid sjöar, hagar och skogar. I boken (Lindgren 1995) får vi bland annat läsa om när barnen säljer körsbär till förbipasserande bilar, när barnen hjälper Olle att dra ut en lös tand och när de fiskar kräftor.

Linden som förekommer i redan i boken *Alla vi barn i Bullerbyn* (Lindgren 2001a) återkommer i *Bara roligt i Bullerbyn* (Lindgren 1995) också. Precis som i första och andra boken om barnen i Bullerbyn nyttjas linden som en hemlig genväg eller bro mellan Sörgården och Mellangården. Att linden återfinns i den tredje boken om barnen i Bullerbyn betonar ytterligare dess starka identitet.

På två ställen i boken bildar ett eller flera träd ett tydligt rum som barnen upplever som avskilt, avkopplande och mysigt. Den första platsen är gläntan som uppstår genom att häggen står tätt runt ett dike. Detta är en plats där Lisa och Anna bara kan vara. Genom denna gläntan kan barnen också starkare uppleva årstidsskiftningarna, här kan de känna lukten av och se häggens blommor och höra vattnet brusa. Lisa säger att platsen är ett ”bra vårställe” (Lindgren 1995 s. 51). Den blommande och gröna häggen blir en symbol för våren.

Runt omkring diket växer det hägg. Tätt, tätt med hägg, så att vi har precis som en grön lövsal. Vi sitter där i diket rätt ofta. När häggen blommar och solen skiner och vattnet brusar omkring oss, så är det ett sånt bra vårställe, tycker jag (Lindgren 1995 s. 51).

I det andra fallet utgör en stor gran ett rum och grunden för en koja. På marken under granen läggs granris och runt granen läggs enbuskar, medan granens grenar utgör tak. Här sover de sex barnen en natt när de är ute tillsammans med föräldrarna och fiskar kräftor (Lindgren 1995 s.125-130). Granens grenar erbjuder skydd och en plats där barnen kan hitta ro under natten – den utgör en mittpunkt med rekreativ fördel för barnen

Madicken

Analysen är baserad på tabell 4 i bilaga 2. Boken *Madicken* (Lindgren 1976a) handlar om Madicken som bor i Junibacken, tillsammans med sina föräldrar, Alva och Madickens lillasyster Lisabet. Bredvid Junibacken bor Abbe och hans föräldrar. I boken (Lindgren 1976a) får vi följa med på Madickens olika upptåg, som när hon och Lisabet leker Moses i vassen och när hon och Abbe letar spöken.

Då Junibacken för första gången beskrivs i *Madicken* lyfts det stora antalet björkar kring huset fram av Madicken (Lindgren 1976a s. 19). Det visar att björkarna är en viktig del av Junibackens identitet för Madicken och utgör en mittpunkt med social igenkännbarhet. I texten får vi också veta att Madicken tycker om att klättra i björkarna vilket gör att björkarna spelar en roll i hennes lekar och på så vis har Madicken har ett aktivt förhållande till björkarna. Genom hela boken får vi sedan en känsla för årstidsskiftningarna, genom att björkarnas utseende vid olika tidpunkter beskrivs. Under vintern har björkarna rimfrostvita grenar och under våren har björkarna små, ljusa gröna blad. Förutom björkarna kring Junibacken nämns också äppelträd ett antal gånger i boken. Äppelträden används för flera återkommande aktiviteter, som att hänga tvätt under sommarhalvåret eller att hänga ut havrekärvar runt jul och på så vis blir äppelträden en mittpunkt med social igenkännbarhet. I ett äppelträd i Nilssons trädgård finns ett som fångar Madicken och Lisabets uppmärksamhet. Genom att titta på fågelboet väcks känslor som fascination och andaktsfullhet.

När Madicken och Lisabet går vilse kommer de till en skog med underliga, döda träd med rimfrostvita grenar. Madicken tycker att skogen ser ut som en "häxskog" (Lindgren 1976a s. 135).

Träden, som står där så vackra och döda med sina underliga, vita rimfrostgrenar... bara i häxskogar kan det växa sådana träd (Lindgren 1976a s. 135).

Beskrivningen av träden skapar en stämning för läsaren och man förstår att barnen tycker att skogen känns främmande och skrämmande. Träden kopplas samman med barnens känslor av att vara vilse och långt hemifrån, oro och rädsla.

Precis som i många andra av Lindgrens böcker finns en julgran med i en del av handlingen. I *Madicken* lyfts särskilt julgranens doft fram (Lindgren 1976a s. 147).

Madicken och Junibackens Pims

Analysen är baserad på tabell 5 i bilaga 2. *Madicken och Junibackens Pims* (Lindgren 1976b) är andra boken om Madicken. Precis som i första boken bor Madicken i Junibacken tillsammans med sina föräldrar, Alva och Madickens lillasyster Lisabet. I boken får vi bland annat läsa om när Madickens mamma fyller år, när Madicken får löss och bjuder hem klasskompisen Mia på avlusning och när Alva går på bal.

Precis som första boken om Madicken (1976a) utgör björkarna en viktig del av Junibackens identitet och återkommer genom hela boken som en årstidsmarkör. När det är Valborg står björkarna med små, ljusa gröna blad och känslorna som förmedlas i texten är glädje och vårligt. När hösten istället närmar sig i boken, byter björkarna färg och här förmedlas istället känslor av höst och vardag.

Narcisser och tulpaner blommar redan i Junibackens gräsmattor, och björkarna omkring deras röda hus har små fina ljusgröna blad. Madicken drar ett djupt andetag – tycker inte Lisabet också att våren är den bästa årstiden, undrar hon (Lindgren 1976b s. 15).

På Gullvissängen, dit familjen åker för att fira mammans födelsedag, står två höga, ljuvligt gröna björkar som landmärken mitt på ängen. Platsen beskrivs av pappan som "en del av paradiset" (Lindgren 1976b s. 71). I ett sammanhang av dessa björkar förmedlas då känslor som upprymdhet, glädje och idyll. Under utflykten kommer det tjuvar på ängen och familjen flyr upp i björkarna. Barnen klättrar med lätthet upp i björkarnas kronor, medan mamman är mer tveksam till att börja klättra och sedan har en viss svårighet att klättra på grund av sina kjolar. Klättringen förmedlas på så vis i boken som en aktivitet barn utför, medan vuxna känner ovilja och oförmåga inför aktiviteten.

Om björkarna är viktiga för Junibackens identitet i boken, så är det äppleträden och körsbärsträden som är viktiga för Apelkullens identitet. På Apelkullen får Madicken och Lisabet bo medan föräldrarna är bortresta och de har en positiv bild av gården. Senare i boken nämns det också att Madickens och Lisabets nya lillasyster ligger i vagnen under ett körsbärsträd, vilket visar på att körsbärsträdet genom att skydda mot sol och vind ger spädbarnet en mittpunkt med rekreativ fördel.

Pippi Långstrump

Analysen är baserad på tabell 6 i bilaga 2. Boken *Pippi Långstrump* (Lindgren 1978) handlar om när Annika och Tommy får en ny granne och lekkamrat. Pippi Långstrumps mamma dog när hon var liten och hennes pappa som är sjökapten har fallit överbord, så nu bor Pippi själv i ett stort hus tillsammans med sin häst Lilla gubben och apan Herr Nilsson. Pippi är annorlunda på många andra sätt, hon är väldigt stark och har en kappsäck full med pengar.

Ihåliga gamla träd spelar en viktig roll i *Pippi Långstrump* (Lindgren 1992). I början av boken säger Pippi till Tommy att titta i det gamla trädet och där hittar Tommy en portmonnä av svart läder (Lindgren 1992 s. 26). Hålet, eller som det beskrivs i texten, fördjupningen, blir en del av barnens lek. Genom att gömma saker för varandra och leta i ihåligheterna i träd interagerar barnen med varandra samtidigt som de undersöker sin omgivning, trädet blir en mittpunkt med socialt samspel. I Pippis trädgård finns även en stor gammal ek som barnen tillsammans undersöker. Barnens lek, klättring och undersökningar av den stora, ihåliga eken sträcker sig över flera sidor i boken (Lindgren 1978 s. 55-60). I den ihåliga stammen kan barnen gömma sig för världen utanför, det blir deras hemliga rum. Under den gröna kronan bildas också ett rum.

När Pippi jagas av poliserna hittar hon en räddning genom att hon hoppar från taket till ett närstående träd och sedan springer runt huset och tar bort stegen poliserna har klättrat uppför. För det starka barnet Pippi är det lätt att hoppa över till trädet, medan de vuxna poliserna inte klarar av det.

Träden i Villa Villekullas trädgård utgör en stor del av trädgårdens identitet i beskrivningen, där trädgården benämns som förtjusande. Bland träden nämns fruktträd, almar och uråldriga ekar (Lindgren 1978 s.54). I Tommy och Annikas trädgård får inte barnen klättra i träden, på grund av föräldrarnas rädsla för att barnen ska smutsa ner sig eller skada sig. Därför blir Pippis trädgård, och då främst träden, en fristad där Tommy och Annika kommer ifrån vuxen-världens regler. I Villa Villekullas trädgård finns också fruktträd, som lockar barnen att smaka på frukten.

Ett päronträd växte alldeles intill grunden sträckte sin grenar så långt ner, att barnen kunde sitta och plocka de godaste små gulröda augustipäron utan större besvär. De mumsade och åt och spottade päronskrottar på vägen (Lindgren 1978 s. 50).

I slutet av boken *Pippi Långstrump* (Lindgren 1978 s. 104) får Pippi reda på att det brinner vid

stadens torg och beger sig dit. Vid torget står massor av människor lamslagna, medan två pojkar sitter längst upp i en brinnande skyskrapa. Precis som tidigare i boken är det barnet Pippi som lyckas klättra upp i trädet medan vuxenvärlden står lamslagen. Pippi som barn besitter en tillräcklig fantasi för att komma på idén att klättra upp i trädet och har också förmågan att klara av det.

Pippi Långstrump går ombord

Analysen är baserad på tabell 7 i bilaga 2. *Pippi Långstrump går ombord* (Lindgren 2003c) är andra boken om Pippi Långstrump. I boken fortsätter Pippi att leka och göra upptåg med Tommy och Annika. Exempelvis följer Pippi med Tommy och Annika på skolutflykt, Pippi går på marknad och Pippi har slutligen en stor avskedsfest innan hon följer med sin pappa ut till sjöss.

Inledningsvis beskrivs i boken hur Pippi klättrar upp i en björk för att få utsikt in ett av klassrummets fönster (Lindgren 1992 s. 40). Björken nämns i ett sammanhang av varliga känslor.

Det ihåliga trädet utgör en mittpunkt för socialt samspel precis som i föregående bok om Pippi Långstrump (Lindgren 1978). Genom att de kan hitta sockerdricka i trädet blir det en lek för Tommy och Annika att leta efter sockerdricka i trädets håligheter. Detta gör också trädet unikt för barnen och blir en mittpunkt med stark social igenkännbarhet. Pippi använder själv ord som ”märkvärdigt” för att beskriva trädet (Lindgren 2003c s. 80). Det ihåliga trädet har också ett stort värde för barnen då de ser det som deras egna hemliga träd. I slutet av boken beskriver Tommy sin lättnad över att Pippi inte avslöjat den ihåliga eken för gästerna på avskedsfesten. Genom att trädet är deras gemensamma hemlighet skapar det ett band av samhörighet.

Ett träd som står vid vattnet frammanar social interaktion mellan barnen då en lek uppstår där de kan svinga sig från trädets grenar ner i vattnet. Detta genom att trädet dels har en karaktär som underlättar för barnen att klättra i trädet, men också genom trädets placering nära vattnet.

När Pippi ska följa med sin far Kapten Långstrump till sjöss hålls en avskedsfest. Träden beskrivs susa hemlighetsfullt (Lindgren 1992 s. 115). Susningarna lyfts upp i ett sammanhang av sommarkänslor och vemod och förstärker stämningen.

Pippi Långstrump i Söderhavet

Analysen är baserad på tabell 8 i bilaga 2. *Pippi Långstrump i Söderhavet* är tredje boken om Pippi Långstrump. Precis som i de andra böckerna om Pippi Långstrump (Lindgren 1978, 2003c) hittar Pippi på äventyr tillsammans med Tommy och Annika. De tre barnen åker bland annat med Pippis pappa Kapten Långstrump till Kurrekurreduttön och letar efter en spunk.

I trädgården till Villa Villekulla växer gamla mossbelupna träd. En man kommer förbi och vill köpa huset men vill ta bort dessa gamla träd (Lindgren 2001b ss. 7-10). Pippi, Tommy och Annika blir förfärade och till och med ledsna. Barnen ser ett stort värde i träden, medan den medelålders mannen anser att de gamla träden förstör trädgården. Barnen har en relation till trädgården och dess träd, medan mannen kommer utifrån och ser trädgården för första gången. Kanske är det också så att barnen mer förbehållslöst undersöker och njuter av vad träden kan ge, medan den vuxna mannen främst tänker på hur han kan göra om trädgården till att

passa rådande ideal.

När den vuxne mannen sedan blir irriterad på Pippis retsamhet hotar han att slå henne. Pippi hittar räddningen genom att snabbt klättra upp i en ihålig ek, dit den vuxne mannen inte klarar av att följa efter.

Då Pippi, Tommy och Annika beger sig till Kurrekurreduddtön stöter vi på mer exotiska träd. En kokospalm erbjuder en mittpunkt med rekreativ fördel genom att ge skydd till deras hydda. En annan hög kokospalm utgör en utsiktsplats, genom och mellan två palmer har Pippi knutit fast en gunga. Palmerna blir på så vis en viktig del av barnens lek på Kurrekurreduddtön och en mittpunkt för socialt samspel. Trots att det är exotiska träd, som palmer, visar Pippi att man kan använda träden på samma sätt som hemma i Sverige – två träd kan bära upp en gunga och genom att klättra upp i kokospalmen får man utsikt.

Även då Tommy och Annika befinner sig på Kurrekurreduddtön kommer de att tänka på Villa Villekullas ihåliga ek, som också finns i de två tidigare böckerna om Pippi (1978, 2003c). De båda barnen saknar trädet och Annika menar att det finns inget som är bättre än den ihåliga eken där hemma. Detta visar att trädet har en stor betydelse och mening för barnen och har gjort ett starkt avtryck i barnens minnen. Trädet får en större och större betydelse för barnen i böckerna, genom att minnen knyts till trädet och relationen till trädet stärks.

”Nä, inte bättre, men lika bra”, sa Annika som kände ett litet sting i hjärtat vid tanken på eken där hemma och inte ville medge att nånting var bättre än den (Lindgren 2001b s. 86).

Tommy och Annika är ledsna över att ha missat julen då de varit bortresta. Genom att Pippi bjuder dem på julmat och har en julgran är dagens datum och att det inte är julafton irrelevant. Julstämningen infinner sig i alla fall. Julgranen har ett starkt symboliskt värde och koppling till julen, vilket gör att den kan förmedla julstämning, även då det faktiskt inte är jul.

Emil i Lönneberga

Analysen är baserad på tabell 9 i bilaga 2. I boken *Emil i Lönneberga* (Lindgren 1996) kan vi läsa om Emil som bor i Lönneberga tillsammans med sin lillasyster Ida, mamma Alma och pappa Anton, drängen Alfred och pigan Lina. Emil gör jämt hyss, som hans mamma Alma skriver upp.

De enda träd som omnämns i *Emil i Lönneberga* är äppelträden kring Katthult. Första gången vi kan läsa om äppelträden är när Katthult beskrivs i inledningen till boken (Lindgren 1996 s. 11). När det sedan är kalas i Katthult berättas det att äppelträden blommar (Lindgren 1996 s. 46). Blomningen framhäver dagen för kalaset som en speciell dag och kopplas samman med feststämningen. Äppelträden är en stor del av Katthults identitet och de båda gånger som träden omnämns i boken är det i samband med känslor som idylliskt och hemtrevligt.

Solen sken, syrener och äppelträd blommade, luften var full av fågelsång, hela Katthult var vackert som en dröm, där det låg på sin kulle (Lindgren 1996 ss. 47-48).

Nya hyss av Emil i Lönneberga

Analysen är baserad på tabell 10 i bilaga 2. Andra boken om Emil heter *Nya hyss av Emil i Lönneberga* (Lindgren 1981). Här fortsätter Emil att hitta på hyss, bland annat håller han paltsmet över sin pappa Anton och lyckas införskaffa en häst på marknaden.

Även i den andra boken om Emil i Lönneberga finns äppelträd med, men denna gång i

borgmästarens trädgård. I trädgården mellan äppelträden lekar Emil och en annan pojke genom att gå på stylvor (Lindgren 1981 s. 65).

När våren kommer till Lönneberga symboliseras den i boken av blommande hägg och ljusgröna björkar (Lindgren 1981 s. 159).

Alla Katthults häggar stod i blom, koltrastarna sjöng, myggen surrade och abborrarna nappar friskt (Lindgren 1981 s. 159).

Än lever Emil i Lönneberga

Analysen är baserad på tabell 11 i bilaga 2. Tredje boken om Emil heter *Än lever Emil i Lönneberga* (Lindgren 2002e). Precis som de tidigare böckerna handlar den om Emil som bor i Lönneberga med sin familj och tjänstefolk. I boken kan vi bland annat läsa om när Emil råkar ge jästa körsbär till en gris, Griseknoen, och dessutom äta själv av körsbären så att både Emil och grisen blir fulla.

När Emil ska hjälpa Lina att rycka ut en ond tand tar han hjälp av ett päronträd i Katthult. Samma träd erbjuder drängen Alfred en mittpunkt med rekreativ fördel, under trädets grenar får han skydd för sol och vind. Emils gris Griseknoen står under ett körsbärsträd hela sommaren. På så vis kommer trädet för Emil att bli förknippat med grisen. För Griseknoen innebär trädet skydd och ger den också mat.

Mästerdetektiven Blomkvist

Analysen är baserad på tabell 12 i bilaga 2. Mästerdetektiven Blomkvist handlar om Kalle Blomkvist, en trettonårig pojke som vill bli detektiv (Lindgren 1998). Tillsammans med sina vänner brukar Kalle leka Rosornas krig, där han och hans vänner Eva-Lotta och Anders utgör de vita rosorna. Deras lek går ut på att gömma Stormumriken, en speciell sten, för de röda rosorna. Eva-Lottas farbror Einar kommer på besök och Kalle börjar ana att något inte riktigt stämmer. De tre barnen, med Kalle i ledningen, lyckas lösa mysteriet med farbror Einar och förstår att han är inblandad i en juvelstöld.

Storgatan med de blommande kastanjerna blir en symbol för lugnet och fridfullheten i den lilla småstaden. Först tittar Kalle ut från sitt fönster och ser Storgatan och de blommande kastanjerna och konstaterar att det inte ser ut att ha begåtts något brott i staden, eftersom det är så lugnt och fridfullt (Lindgren 1998 s. 5). Lite senare promenerar Kalle, Anders och Eva-Lotta långsamt längs de blommande kastanjerna i långsam takt. Den långsamma takten är ytterligare tecken på lugnet de upplever längs Storgatan. Barnen enas kring att kastanjerna är vackra då de blommar.

"Vad det är vackert med kastanjer", sa Eva-Lotta och tittade gillande på den långa raden av kastanjetråd som kantade Storgatan (Lindgren 1998 s. 10).

Då staden beskrivs lyfts blommande fruktträd i villaträdgårdarna fram. Fruktträden beskrivs som en del av stadens identitet och kopplas i texten samman med stämningar som trevligt och lugnt.

En knotig pil vid ån bakom Eva-Lottas hus är en mittpunkt för socialt samspel mellan barnen. Tack vare dess placering nära vattnet och att trädet är bra att klättra i brukar barnen utnyttja trädet till att sitta och meta ifrån.

I Kalles trädgård växer ett päronträd som har stor betydelse för honom. Under det lägger sig Kalle när han behöver tänka i fred, och är på så vis en mittpunkt för rekreativ fördel för

honom. Pärönträdet utgör också en mittpunkt för social igenkännbarhet, genom att Kalle ofta återvänder till platsen under trädet och genom att omgivningen, såsom hans vänner Eva-Lotta och Anders, förknippar trädet med Kalle.

I leken Rosornas krig spelar både en lönn och några gamla almar en viss roll. Genom att Kalle, Anders och Eva-Lotta klättrar upp i dessa träd, gömmer sig i dem eller spanar från dem får de ett övertag mot de röda rosorna i leken.

I en natt vaknar Kalle och spanar mot Eva-Lottas trädgård (Lindgren 1998 s. 18). I denna spännande scen framhävs kontrasten mellan de ljusa äppelblommorna och mörkret. Senare i boken går Kalle igenom Eva-Lottas trädgård under natten, och här lyfts äppelträdets doft fram (Lindgren 1998 s. 62). Äppelträden blir här ett kännetecken för Eva-Lottas trädgård, men också sammankopplade med spänning i nattens mörker.

Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt

Analysen är baserad på tabell 13 i bilaga 2. Detta är andra boken om Kalle Blomkvist. I boken *Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt* möter vi återigen Kalle och hans vänner Eva-Lotta och Anders (Lindgren 2002c).

En dag då Eva-Lena ska gömma Stormumriken, den speciella sten som spelar huvudrollen i leken Rosornas krig, hittar hon en mördad man. Efter detta letar hela staden efter vem det kan vara som har begått mordet, men det är Kalle Blomkvist och hans vänner som till sist lyckas lösa gåtan.

Precis som i den tidigare boken *Mästerdetektiven Blomkvist* (Lindgren 1998) om Kalle Blomkvist lägger sig Kalle under pärönträdet i sin trädgård när han behöver fundera ifred. Det finns ett starkt band mellan pärönträdet och Kalle, varje gång han behöver fundera i fred lägger han sig just under detta träd.

Knotiga och vildvuxna aplar och pärönträd finns med i beskrivningen av staden där Kalle bor (Lindgren 2002c s. 12). I den tidigare boken om Kalle Blomkvist (Lindgren 1998) kan vi läsa att det fanns många blommande fruktträd i staden, och det är säkerligen samma träd som omnämns nu men i och med att handlingen utspelar sig i en annan årstid lyfts andra karaktärer på träden fram. I vilket fall visar det på att fruktträden är viktiga för hur staden upplevs och dess identitet, då dessa återkommer i beskrivningar av platsen i båda böcker. De knotiga och vildvuxna aplarna och pärönträden nämns i ett sammanhang av stämningar som hemtrevligt och rofyllt.

När Eva-Lotta blir förhörd av polisen bryts den spända tystnaden av en fågel som kvittrar i ett äppelträd i trädgården utanför (Lindgren 2002c s. 86). Kvittret blir en skarp kontrast till den andlösa stämningen. Precis som i föregående bok kopplas äppelträd ihop med Eva-Lotta, och Eva-Lottas trädgård.

När Anders under stor spänning ska gömma Stormumriken och är ute och går i staden berättas det att han passerar några svarta alar (Lindgren 2002c s. 105). De svarta alarna förstärker stämningen av den spänningsfyllda, mörka natten. Frågan är om de svarta alarna hade gett samma effekt och upplevelse för läsaren om denna händelse inträffat dagtid?

Alarna vid strandkanten stod så svarta, men åns vatten glimmade i månskenet (Lindgren 2002c s. 105).

Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus

Analysen är baserad på tabell 14 i bilaga 2. *Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus* är den sista och tredje boken om Kalle Blomkvist (Lindgren 2002b).

En kväll vid en slottsruin ser Kalle och hans vänner Eva-Lotta och Anders hur några män klättrar in i fönstret i en villa och kidnappar en liten pojke och hans pappa. Eva-Lotta hoppar in i kidnapparnas bil och lämnar spår som Anders och Kalle kan följa. Resten av boken får vi följa Kalle, Anders och Eva-Lottas kamp för att befria den lilla pojken, som heter Rasmus, och hans pappa från kidnapparna.

Granar och tallar dominerar bland träden i *Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus* (Lindgren 2002b). När Kalle och Anders följer efter spåren efter Eva-Lotta upptäcker de att skogen förändras, det blir fler tallar (Lindgren 2002b s. 54). Denna förändring väcker oro hos de två pojkarna. När de sedan kommer fram till ön där kidnapparna befinner sig möts Kalle och Anders av en tät skog av granar och tallar. Dessa granar och tallar på ön kommer sedan återkomma flera gånger under berättelsens gång, och utgör i boken det viktigaste i elementet i beskrivningen av ön. Avslutningsvis i boken beskrivs ön från håll, med alla grantoppar, vilket ytterligare förstärker vikten av granarna för upplevelsen av ön. Granarna är flera gånger i berättelsen mittpunkter med rekreativ fördel. Exempelvis ligger Kalle och Anders i skydd under en gran när de spanar på kidnapparna (Lindgren 2002b s.62). Men granarna utgör också en visuell tröskel. De täta granarna gör att Eva-Lotta, Anders och Kalle har svårt att se vad kidnapparna gör längre in i skogen (Lindgren 2002b s. 149).

En kväll när barnen sover i en koja i skogen står de ute, tittar på stjärnorna och lyssnar på trädens susningar (Lindgren 2002b s. 118). Susningarna påverkar barnens känslor starkt och tillsammans med stjärnorna uppstår en andaktsfull stämning där barnen bara står tysta.

Det djupa suset från sovande skogar om natten hade de aldrig förr hört, åtminstone aldrig lyssnat till som nu, och det var en dov och sällsam melodi som kom dem att känna sig underliga till mods (Lindgren 2002b s. 117-118).

Det femåriga barnet Rasmus söker skydd mellan träden då han blir rädd när hans vän Nicke blir skjuten (Lindgren 2002b s. 156). Detta tyder på att han upplever träden som ett skydd och att träden inger en viss trygghet hos honom.

Lillebror och Karlsson på taket

Analysen är baserad på tabell 15 i bilaga 2. Boken *Lillebror och Karlsson på taket* (Lindgren 1977b) utspelar sig i Stockholm. Lillebror är sju år, har en storebror och en storasyster och längtar allra mest efter en egen hund. En dag kommer plötsligt en liten farbror flygande utanför hans fönster. Farbrorn heter Karlsson och har en propeller på ryggen

I boken *Lillebror och Karlsson på taket* (Lindgren 1997b) finns det bara en situation som på något sätt innehåller träd. Kanske beror detta på att boken utspelar sig i storstadsmiljö. När Lillebror befinner sig på taken ovanför Stockholm tillsammans med Karlsson känner han lukten av balsampoppeln från sin gård (Lindgren 1997b s. 71). Genom lukten påminns Lillebror om sin gård och hur långt ovanför gården han är. Balsampoppelns lukt förstärker känslan av en ljus vårväll i boken, då balsampoppeln luktar som starkast just under våren.

Luften var så där blå som den är på våren, alla hus såg hemlighetsfulla och spännande ut som hus gör i skymningen, parken, där Lillebror brukade leka, lyste märkvärdigt grön långt där nere, och från den stora balsampoppeln på Lillebrors gård luktade det härligt ända upp på taket (Lindgren 1997b s.71).

Karlsson på taket flyger igen

Analysen är baserad på tabell 16 i bilagorna. *Karlsson på taket flyger igen* (Lindgren 2003a) är den andra boken om Karlsson på taket och Lillebror. Precis som i den tidigare boken bor Lillebror i en lägenhet i Stockholm med sin föräldrar, sin syster Bettan och bror Bosse.

I boken *Karlsson på taket flyger igen* (Lindgren 2003a) finns det två situationer som innehåller träd. Den ena situationen är då Karlsson berättar om när han klättrade upp i ett träd för att slippa ta på sig sina strumpor, och hans mormor klättrade efter (Lindgren 2003a s. 19). Karlssons berättelse blir annorlunda och rolig för Lillebror, som inte har erfarenheter av att mormödrar klättrar i träd. Den andra situationen är då Karlsson kastar ut körsbärskärnor genom ett fönster så de hamnar i håret på en man som går förbi. Karlsson fantiserar om att körsbärskärnorna ska gro och bli ett körsbärsträd i mannens hår.

Karlsson på taket smyger igen

Analysen är baserad på tabell 17 i bilaga 2. *Karlsson på taket smyger igen* (Lindgren 1977a) är den tredje boken om Lillebror och Karlsson på taket. Lillebror bor tillsammans med sin familj i en lägenhet i Stockholm. Lillebror vill inte följa med sina föräldrar på en semesterresa, utan istället vara hemma hos Karlsson.

Precis som i de tidigare böckerna om Karlsson på taket är det få träd som finns med i handlingen i *Karlsson på taket smyger igen* (Lindgren 1977a). Det enda träd som nämns är inget fysiskt träd som faktiskt existerar, utan enbart ett träd som existerar i Karlssons fantasi. Karlsson har lagt en körsbärskärna i Lillebrors blomkruka och tror att det så småningom ska växa upp ett körsbärsträd där (Lindgren 1977a s. 44). Karlsson ser en spänning och glädje i att kanske få ett stort persikoträd i framtiden.

Ronja Rövardotter

Analysen är baserad på tabell 18 i bilaga 2. Boken *Ronja Rövardotter* (2014) handlar om Lovis och Mattis dotter Ronja som föds i Mattisborgen under ett stort åskväder. Borgen delas mitt itu av åskan och Helvetesgapet uppstår. Några år senare flyttar Borkarövarna in i den andra delen av Mattisborgen. Samtidigt som Borkarövarna och Mattisrövarna är varandras stora fiender börjar Ronja umgås med Borkasonen Birk. Tillsammans upptäcker Birk och Ronja Mattisskogen, med dess vildvitrar och rumpnissar.

Första gången Ronja besöker Mattisskogen gör dess stora träd ett starkt intryck på henne och utgör en mittpunkt med social igenkännbarhet. Redan innan Ronja besöker skogen har hon hört talas om den, vilket gör att hon har en uppfattning och koppling till skogen innan hon besöker den. Kanske är det så att barnet Ronja som aldrig sett skogen tidigare, upplever träden extra stora.

Mörka granar och tallar beskrivs inte som skrämmande, tvärtom skapar dessa rum som Ronja ofta uppehåller sig på. Ett exempel är då Ronja under en av sina första upptäcktsfärder genom skogen kommer fram till en tjärn, omgärdad av mörka granar och tallar (Lindgren 2014 s. 19). Här stannar Ronja kvar hela dagen, vilar och badar. Detta visar att platsen utgör en mittpunkt med rekreativ fördel för Ronja. Även enskilda granar utgör mittpunkter med rekreativ fördel för Ronja och Birk. Flera gånger, då barnen flyr från vildvitrar eller oväder dyker de ner under en gran och tar skydd (Lindgren 2014 s. 28, s. 68, s. 176). Ronja njuter av att befinna sig under grenarna av en gran när det regnar:

Hon tyckte om att sitta ihopkrupen under en tät gran och höra det stilla droppandet utanför (Lindgren 2014 s. 68).

I boken är ihåliga träd förknippade med sagoväsen. Håligheterna sägs utgöra rumpnissarnas främsta boplatser. Samtidigt utnyttjar Birk ett ihåligt träd för att gömma ett armborst. På så sätt får det ihåliga trädet en viktig funktion för Ronja och Birk, samt blir ett träd de återkommer till och därmed en mittpunkt med social igenkännbarhet.

En storm drar igenom Mattisskogen, vilket gör att granar välter och björkar tappas sina blad. Stormen är ett tecken på att hösten är på väg, men ger också en vemodig känsla till läsaren och signalerar att en tid är över.

I *Ronja Rövardotter* (Lindgren 2014) är det få enskilda träd som har en stark egen identitet och som barnen återkommer till gång på gång. Istället är det mindre rum, som gläntor i skogen, eller hela Mattisskogen i sig som har den starkaste identiteten för barnen.

Bröderna Lejonhjärta

Analysen är baserad på tabell 19 i bilaga 2. Boken *Bröderna Lejonhjärta* (Lindgren 2002a) börjar med att Karl Lejon, eller som hans bror Jonatan kallar honom, Skorpan, är svårt sjuk och ska snart dö. För att trösta honom berättar Jonatan att det finns en annan värld, som heter Nangijala, där de två ska mötas igen efter döden. Men Jonatan dör före Skorpan, när han räddar honom från deras brinnande lägenhet. När Skorpan sen dör av sin sjukdom väntar Jonatan på honom i Körsbärsdalen i Nangijala. I Nangijala får Jonatan och Skorpan tillsammans strida mot den onda Tengil som tagit över hela Törnrosdalen och den eldsprutande draken Katla. De lär känna Sofia, som har många vita duvor som flyger med meddelande mellan Törnrosdalen och Körsbärsdalen, buttra Hubert och snälla Mattias i Törnrosdalen.

När Tengil väljer ut män som ska bygga hans borg och dessutom hugger halsen av en man som protesterar sjunger en fågel i de gamla lindarna på torget (Lindgren 2002a s. 123-128). Lindarna och den sjungande fågeln står i skarp kontrast till scenariot på torget. De gamla lindarna påminner om all tid som passerat på torget, att det också hänt positiva och glädjefulla händelser här. Lindarna och fågeln kan signalera ett litet hopp om att platsen åter kan bli en god plats.

Ett pilträd längs flodens strand bjuder in Jonatan och Skorpan till lek och en paus från deras strid mot Tengil. Genom trädets långa, släpiga grenar kan barnen klättra upp i trädet och slänga sig i vattnet och trädet blir en mittpunkt för socialt samspel. Denna händelse blir central för hur Skorpan upplever trädet då de återigen passerar det. När Skorpan ser trädet på håll från den motsatta flodstranden beskriver Lindgren (2002a s. 170) det som:

Det var som att få en hälsning över vattnet, en grön liten hälsning från en ljusare strand.

Genom tidigare händelser får trädet en känslomässig laddning för Skorpan och blir till ett positivt landmärke. Senare i boken väljer Skorpan ut pilträdet som en mötesplats för honom och Jonatan. Skorpan känner en viss trygghet att uppehålla sig och vänta på Jonatan vid trädet och både Jonatan och Skorpan har en stark minnesbild av trädet.

Mio, min mio

Analysen är baserad på tabell 20 i bilaga 2. *Mio, min Mio* (Lindgren 1978[1975]) handlar om det ensamma fosterbarnet Bosse som upptäcker en ande i en flaska när han sitter en kväll på en bänk i Tegnérlund. Anden tar sedan med honom till Landet i fjärran där han får möta sin fader konungen, pojken Jumjum och vallpojken Nonno. Här får Bosse också ett nytt namn: Mio. I Landet i fjärran sprider Riddar Kato rädsla och ondska. Tillsammans med Jumjum lyckas Mio till sist besegra riddar Kato. På sina magiska hästar rider Mio och Jumjum genom bland annat igenom Dunkla skogen och Döda skogen.

Silverpopplarna har en främträdande roll i *Mio, min Mio* (Lindgren 1978[1975]). Mio ser och hör silverpopplarna första dagen han kommer till Landet i fjärran, och sedan är det under silverpopplarna Mio återförenas med sin fader konungen efter att han stridit mot Riddar Kato (Lindgren 1978[1975] s. 22-54, s. 178). Genom detta kommer silverpopplarna genom hela boken att symbolisera Mios hem, trygghet och kärlek. Silverpopplarna uppfattas också som magiska i boken, de är en slags budbärare som förmedlar stämningar och omen. På samma sätt som silverpopplarna är förknippade med Mios hem, förknippar väverskans dotter äppelblommorna med sitt hem och sin mor. När hon återvänder från fångenskapen hos riddar Kato blir hon extra glad för att äppleträden runt hennes hem fortfarande blommar (Lindgren 1978[1975] s. 173). Då Mio först besöker väverskan lyser äppelblommorna i den mörka natten (Lindgren 1978[1975] s. 79). Kanske symboliserar de ljusa blommorna godhet och trygghet i kontrast till den mörka skogen runt omkring. Huset med sin trädgård runt om beskrivs också som sagolik.

Pilträden längs bäcken blir en mötesplats för Jumjum, Nonno och Mio. Runt pilträdet skapas socialt samspel mellan pojkarna, genom att Nonno gör flöjter till Mio och Jumjum. Vid ett andra tillfälle möts pojkarna här och utforskar naturen och blåser i sina flöjter, i en stämning av glädje och gemenskap. Pilarna och bäcken skapar ett rum som känns så tryggt att pojkarna en natt sover på platsen.

Döda skogen utgörs av svarta, döda träd med knotiga grenar (Lindgren 1978[1975] s. 106). Skogen förmedlar den hotfulla känslan som Mio och Jumjum känner ju närmare de kommer riddar Kato. Här blir barnen jagade av Riddar Katos soldater. Frågan jag ställer mig är om Döda skogen hade gett samma hotfulla upplevelse om det varit vinter i Landet i fjärran och alla träd var utan löv. Eller är det just kontrasten mellan de svarta, bladlösa träden mot den övriga grönskan som skapar den dystra och hotfulla stämningen i Döda skogen? Samtidigt som träden förmedlar denna mörka stämningen, är träden i sig inte onda. Ett träd öppnar sin stam och ger Mio och Jumjum en plats att gömma i sig ifrån Katos spejare. Mio själv blir konfunderad, det står:

Varför trädet hade räddat oss, det förstod jag inte. Var det kanske så, att hela Döda skogen hatade riddar kato och gärna ville hjälpa den som kom för att strida mot honom. Kanske det där döda trädet en gång hade varit ett friskt, ungt träd med många små gröna blad som susade, när vinden spelade genom grenarna. Det var väl riddar Katos ondska som dödat och fränt bort dem. Jag tror inte, att träd någonsin kan förlåta den som har dödat deras gröna små blad det var nog därför det här trädet ville hjälpa den som kom för att strida mot riddar Kato (Lindgren 1978[1975] s. 109).

På så sätt beskrivs trädet då av Lindgren som om det nästan hade ett mänskligt medvetande och minne. Riddar Kato besegras till sist av Mio. Då får Döda skogen symbolisera förändring och hopp, genom att farbrorn Eno visar ett grönt blad som vuxit ut på ett av träden i Döda skogen.

Rasmus på luffen

Analysen är baserad på tabell 21 i bilaga 2. Rasmus på luffen (Lindgren 2002d) handlar om Rasmus som bor på ett barnhem och blir uppgiven för att ingen av människorna som besöker barnhemmet vill ha honom som fosterbarn. Därför rymmer han från barnhemmet för att på egen hand leta upp sina framtida fosterföräldrar. Under resan träffar Rasmus luffaren Oskar och Rasmus får följa med honom när han spelar musik och ber om mat på olika gårdar. Det blir en väldigt äventyrlig sommar för Rasmus.

Genom hela boken följer äppelträden med Rasmus. I inledning till boken, då Rasmus flyr från barnhemmet kan vi läsa att han springer förbi gamla äppelträd (Lindgren 2002d s. 37). Därefter stöter vi på äppelträd i Lille-Saras trädgård och slutligen växer det äppelträd i Oskars trädgård. Alla dessa platser är ställen som Rasmus på olika sätt uppehåller sig på en längre tid eller som han ser som hem. Barnhemmet har han bott på så länge han kan minnas, hos Lille-Sara får Rasmus och Oskar husrum och mat och hemma hos Oskar får Rasmus äntligen ett permanent hem och fosterföräldrar.

På barnhemmet har Rasmus sin tillflyktsort i en grönskande lind. Genom att han ser linden som "sin" är trädet en mittpunkt med social igenkännbarhet för honom. Kanske har han ett extra stort behov att hitta en plats han kan se som sin, då han bor på ett barnhem, tätt in till andra barn och med få egna ägodelar?

Linden ger också Rasmus en mittpunkt med rekreativ fördel. Lövverket skymmer honom från omvärlden, samtidigt som det är svårt för andra, främst vuxenvärlden, att klättra efter honom upp i trädet. Detta skapar en trygg, avskärmad plats för Rasmus.

I boken beskrivs några aspar susa vemodigt (Lindgren 2002d s. 37). Detta skapar en stark stämning och läsaren får en tydlig bild av hur asparna låter när vinden blåser genom dem. Det är intressant att notera att det är just aspar och susningarna ifrån dem som används för att skildra en vemodig stämning.

Rasmus och Oskar kommer fram till Hedbergskan, en gammal dam som bor i en gammal grön villa omgiven av lummiga lönnar (Lindgren 2002d s. 69,74). Rasmus inser att ett inbrott pågår och de bestämmer sig för att ta sig in i huset. Rasmus klättrar upp i en lönn och sedan in i huset för att släppa in Oskar. Säkerligen är det så att Rasmus får klättra genom lönnen in i huset, för att han är barn och därmed har en större förmåga att klättra än Oskar.

Lukt av tallens kåda lyfts fram i ett sammanhang av lugn och rekreation, när Rasmus ligger på gräset under tallarna och vilar. Lukten associeras till varma, lugna sommandagar i texten.

Barnen på Bråkmakargatan

Analysen är baserad på tabell 22 i bilaga 2. I *Barnen på Bråkmakargatan* (Lindgren 1992) berättar Mia om sitt liv med sin storebror Jonas och lillasyster Lotta. Oftast vill Mia och Jonas leka själv, eftersom Lotta bara är fyra år. Lotta hittar på en massa bus. I boken (Lindgren 1992) får vi följa med när de tre barnen åker på utflykt till en sjö och när de besöker sin mormor och morfar.

Vid sjön finns ett klätterträd och i morföräldrarnas trädgård ett stort träd med verandra. Båda träden upplever barnen träden inifrån, inne bland grenarna. Klätterträdet är en plats som barnen återkommer till varje gång de är på utflykt till samma plats, alltså utgör trädet en del av platsens attraktion och finns i barnens minne av platsen. Just att trädet är bra att klättra i gör att det är minnesvärt för barnen och gör också trädet till en central del av barnens lek på utflykten. Leken i klätterträdet sker utan delaktighet från föräldrarna, klätterträdet är barnens

egen plats som de vuxna saknar tillgång till.

I morföräldrarnas trädgård finns ett stort träd med en verandra högt över marken, där trädets lövkladda grenar omger hela verandan. Det stora trädet med verandan förknippas starkt med morföräldrarna. Verandan, och det gröna rum som omger den, blir en speciell och avskild plats, högt över marken. Mia säger i boken att det inte finns någon bättre plats att äta på (Lindgren 1992 ss. 83-85). Medan klätterträdet utgör en plats som är upptäckt av barnen och bara används av barnen, är verandan i morföräldrarnas träd tillgängligt för både barn och vuxna. Barnen får till och med be om lov innan de ensamma klättrar upp på verandan.

Av alla platser som finns att sitta och äta på tycker jag bäst om såna som är oppe i träd (Lindgren 1992 s.84).

De båda trädens karaktärer lyfts inte fram i boken, utan det är aktiviteten, vad barnen gör i eller vid trädet som är i fokus.

När barnen på Bråmakargatan firar jul lyfter Lindgren (1992 s. 135) fram julgranen, och särskilt dess lukt. Julgranen är en tydlig symbol för julen, både för barnen i boken och för människor i dagens Sverige. Även om julgranen är en ny gran varje år, är den kopplad till minnen av jular tidigare år.

Kajsa Kavat

Analysen är baserad på tabell 23 i bilaga 2. *Kajsa Kavat* (Lindgren 1997) består av en samling kortare berättelser. Dessa berättelser är *Kajsa Kavat*, *Småländsk tjurfäktare*, *Gull-Pian*, *Lite om Sammelagust*, *Nänting levande åt Lame-Kal*, *Hoppa högst*, *Stora syster lille bror*, *Pelle flytter till Komfusenbo*, *Märit* och *Godnatt, herr luffare!*.

I berättelsen som gett namn till hela boken, *Kajsa Kavat* beskrivs Kajsas och hennes mormors trädgård. Trots att de lever ett fattigt liv har de en liten trädgård, och här lyfts körsbärsträden fram. Träden blir tillsammans med trädgården en mittpunkt med social igenkännbarhet för Kajsa Kavat. Träden förknippas med hennes mormor, alla gånger de suttit i trädgården och druckit saft och känslor som hemtrevligt och värme.

I berättelsen därefter, *Småländsk tjurfäktare*, omnämns björkar med små, gröna, krusiga blad. Dessa björkar betonar känslan av vår, påsk och härlighet. Björkarna i vårskrud återkommer flera gånger i den korta historien.

I *Gull-Pian* utgör en stor tall ett landmärke för Eva. På väg mot affären vet hon att halva vägen är avklarad då hon passerar tallen. Den stora tallen blir också en symbol för en vändning i berättelsen, precis då Eva passerat tallen startar ett oväder och känslor som sorg, förtvivlan och övergivenhet kommer över henne.

I *Sammelagust* lyfts lukten av kådan från tall och gran fram (Lindgren 1997 s. 51). Denna lukt sätts i samband med värma härliga dagar vid Samuel Augusts torp och kopplas till känslor som sommar, härligt och nostalgi.

Men det var inte vinter alltid. Det var sommar också, långa, varma, härliga somrar, när smultronen lyste i backarna och det luktade kåda från granar och tallar och man fångade krafter i näckrossjöarna (Lindgren 1997 s. 51)

Återigen stöter vi på ett körsbärsträd i berättelsen *Nänting levande till Lame-Kal*. De två barnen i sagan kan inte behålla två kattungar i en kull utan begraver dessa under ett körsbärsträd (Lindgren 1997 s. 70). På så vis blir körsbärsträdet som ett monument över de två döda kattungarna.

I den sista berättelsen i boken, *God natt Herr luffare!* beskrivs äppelträd som ser sorgliga och svarta ut med grenar som spretar mot himlen (Lindgren 1997 s. 117). Det är kväll och mörkt

ute och barnen känner vemod och oro när luffaren fortsätter sin resa. Alltså kopplas svarta, spretiga träd till negativa känslor i berättelsen.

Sunnanäng

Analysen är baserad på tabell 24 i bilaga 2. *Sunnanäng* (Lindgren 1981[1959]) är precis som boken *Kajsa Kavat* (Lindgren 1997) en samling av kortare berättelser. Boken består av fyra berättelser; *Sunnanäng*, *Tu tu tu, Spelar min lind, sjunger min näktergal* samt *Junker Nils av Eka*.

I *Sunnanäng*, berättelsen som gett namn till boken, följer Anna och Mattias en röd fågel från vinter, gråhet och granar till ett glädjens Sunnanäng där körsbärsträd blommar och björkarna har små ljusgröna, krusiga blad. I berättelsen kommer granarna med snö på sina grenar att då få symbolisera Mattias och Anna hårda och ledsamma vardag medan den gröna björken och det blommande körsbärsträdet får symbolisera den lyckliga sagovärld de möter innanför murarna i skogen.

I nästa berättelse, *Spelar min lind, sjunger min näktergal* saknar Malin äppelträdet som växer utanför för fönstret där hon tidigare bott. I boken kan vi läsa att äppelträdet tillförde något vackert och roligt till hennes liv. Detta visar på att äppelträdet har en väldigt stor betydelse och mening för Malins liv och utgör en mittpunkt för social igenkännbarhet.

Malins längtan efter ett nytt träd, en lind, väcks genom att hon hör en del av en saga; ”spelar min lind, sjunger min näktergal” (Lindgren 1981[1959] s. 38). Hennes längtan efter att få ha en lind vid fattiggården är väldigt stark, fastän den enbart har väckts genom den frasen samt den tidigare saknaden av äppelträdet. Genom detta betonar Lindgren betydelsen av människans, särskilt den utsatta människans, förhållande till ett träd och hur det kan ge hopp, längtan och mening i ett liv.

Till sist, genom ett magiskt under, då en ärtä växer upp till en lind under en natt, får Malin äntligen sin lind utanför fattiggården (Lindgren 1981[1959] s. 42). Det dröjer dock inte länge innan besvikelsen infinner sig, linden spelar inte. Lindens alla egenskaper var alltså viktiga för Malin, inte bara synintrycken.

Sannerligen det hade kommit en lind ute i potatislandet, det vackraste lilla träd man kunde önska sig. Gröna, fina små blad hade den och en rak, fin stam. Malin blev glad så att hon trodde hjärtat skulle flyga ur bröstet på henne... sannerligen, det hade kommit en lind! (Lindgren 1981[1959] s. 42)

I berättelsens avslutning beslutar Malin sig för att försvinna in i linden och aldrig mer komma tillbaka till sitt liv. Detta visar på att Malin känner ett starkt band till trädet, kanske starkare än till någon människa i hennes omgivning. Precis innan hon försvinner in i trädet rör hon vid trädet och kan på så sätt känna lindens känslor, nästintill som om trädet hade ett mänskligt medvetande.

Därefter följer berättelsen *Tu tu tu* i boken. Här blir Stina Maria uppskrämd av de mörka träden i omgivningen (Lindgren 1981[1959] s.54). Efter en stund inser hon att det är hennes gamla vanliga omgivning kring hemmet och känner tillhörighet och lugn. Genom närheten till hemmet blir de mörka träden inte längre skräckingivande.

I *Nils Junker av Eka* ligger Nils sjuk i ett mörkt rum i torpet medan gullregnet blommar utanför. Gullregnet förknippas med sommar i torpet och utgör en skarp kontrast till den sjuka Nils och oron i familjen.

Genom fönstret hör Nils göken sitta i eken ute i trädgården. Då han hör gökens sång påminns han av eken i trädgården. När Nils sedan försvinner till en annan värld följer eken med, i drömvärlden står den på en borggård. Förmodligen har eken i torparträdgården gjort

ett starkt intryck i Nils minne och är en mittpunkt med hög social igenkännbarhet för honom eftersom den följer med honom in i drömmen.

I berättelsens avslutning återkommer gullregnet. Då är dock Nils frisk igen, och glädjen stor i torpet (Lindgren 1981[1959] s. 105).

Nils Karlsson Pyssling

Analysen är baserad på tabell 25 i bilaga 2. *Nils Karlsson pyssling* (Lindgren 1982[1973]) är precis som *Kajsa Kavat* (Lindgren 1997) och *Sunnanäng* (Lindgren 1981[1959]) en samling av korta berättelser.

De korta berättelser som finns i boken är *Nils Karlsson-Pyssling*, *I Skymningslandet*, *Peter och Petra*, *Lustig-Gök*, *Mirabell*, *En natt i maj*, *Berättelsen Prinsessan som inte ville leka*, *Allra käraste syster* och *Ingen rövare finns i skogen*.

I berättelsen *I skymningslandet* blir det tydligt att Göran kommit till en sagovärld när det växer karameller på träden (Lindgren 1982[1973] s. 39). På så sätt blir träden en tydlig markör och symbol för sagovärlden.

Peter och Petra i berättelsen med samma namn bor i en jordkula under en gran (Lindgren 1982[1973] s. 49). Granen erbjuder en mittpunkt med rekreativ fördel för Peter och Petra, då den skapar en skyddande plats för deras bostad. Genom att Peter och Petra tillhör småfolket kopplas granen också här till sagoväsen.

I en natt i maj blommar äppelträden på Lenas födelsedag i Äppelviken (Lindgren 1982[1973] s. 83). Äppelträden har en stor betydelse för Lena, dels utgör träden en del av platsens identitet och dels blommar äppelträden på hennes födelsedag. De blommande äppelträden blir också förknippade med sagoväsen, genom att de i nattens dunkla sken får utgöra kulisserna till en älvbal. Lena sitter på en gren i ett av äppelträden där hon ofta sitter, och därmed blir det äppelträdet en mittpunkt med social igenkännbarhet.

Hela trädgården låg i skymning. Det luktade så märkvärdigt, och äppelblommen lyste alldeles vit mot den dunkla blå vårhimlen (Lindgren 1982[1973] s. 86).

I berättelsen *Allrakäraste syster* rider barnen genom den stora hemska skogen (Lindgren 1982[1973] s. 104). Karaktären på träden i den stora hemska skogen beskrivs inte för läsaren, men i vi kan läsa att den stora hemska skogen är hemvist för de elaka. När barnen kommer ut till ängen utanför kan inte de elaka följa efter. Skogens bryn utgör alltså en tröskel mellan barnen och de elaka, och här får skogen symbolisera det onda. Berättelsen fortsätter och de två flickorna kommer fram till den vackraste dalen i världen, och här finns spelande träd (Lindgren 1982[1973] s. 104). Ylva-li berättar för Barbro att hon kommer dö när Salikons rosor vissnar. Då Ylva-li berättar detta slutar träden spela, som en förstärkning av allvaret i det Ylva-li säger, eller som ett förebådande omen om det hemska som kommer inträffa.

Generella mönster för träd i Lindgrens verk

Genom att summera analyserna för vardera bok och utgå från ett helhetsperspektiv kunde genomgående tendenser kring träden i Lindgrens verk kartläggas.

Ihåliga träd: spänning och socialt samspel

Ihåliga träd återkommer flera gånger i de olika verken av Lindgren. Många gånger har hålen i träden stark dragningskraft på barnen, det ligger en spänning i att undersöka hålrummet och kanske hitta något som döljer sig där i. Träden med hål i kan också uppmuntra barnens sociala samspel, till exempel i *Alla vi barn i Bullerbyn* (Lindgren 2001), där hålet i linden utgör gömställe för ett hemligt meddelande mellan pojkarna och flickorna. Eller som i *Pippi Långstrump* där barnen gömmer saker för varandra i håligheterna (Lindgren 1978 s. 26). I böckerna om Pippi förekommer en ihålig ek som har en stor betydelse för Pippi, Tommy och Annika. Tommy och Annikas upptäcktsfärd i trädet, både i dess krona och inuti rummet som dess ihåliga stam, utgör sträcker sig över flera sidor i *Pippi Långstrump* (Lindgren 1978 ss. 55-60). Trädet blir ännu mer mystiskt och spännande genom att Tommy och Annika kan hitta sockerdricka i dess ihåliga stam. Ekens känslomässiga värde för barnen ökar under de tre böckerna av Pippi Långstrump. För barnen är det av stor vikt att trädet är deras hemlighet, och då Tommy och Annika är bortresta saknar de eken hemma i Pippis trädgård.

Ihåliga träd kan också utgöra hemvist för sagoväsen. I *Ronja Rövardotter* bor rumpnissarna allra helst i hål i träden (Lindgren 2014 s. 71).

Ihåliga träd väcker nyfikenhet hos barnen och lockar till socialt samspel. Här ses en ek med en stor hålighet nära marken. Fotografiet är taget i juni månad. Bild: Mimmi Wester 2015

Granar: rekreativa och trygga rum

Granar framställs sällan skrämmande eller dystra i Lindgrens verk. I berättelsen *Sunnanäng*, i boken med samma namn, upplevs dock granarna som dystra. Mattias och Anna går dystra och vemodiga mellan snötunga granar men blir lockade av en röd fågel till en glädjefylld plats med vågröna björkar och blommande körsbärsträd (Lindgren 1981[1959]). På så sätt kommer granarna att symbolisera Anna och Mattias dystra, kalla verklighet i kontrast till de vågröna björkarna och blommande körsbärsträden som sätts i samband med en annan värld med glädje, trygghet och värme.

*Granar skildras i Lindgrens verk som ett lugnt och tryggt träd. Här ses flera granar i en skog. Fotografiet taget i oktober månad.
Bild: Mimmi Wester 2015*

Pilträdet vid vattnet

I böckerna *Mästerdetektiven Blomkvist* (Lindgren 1998), *Bröderna Lejonhjärta* (Lindgren 2002a) och *Mio, min Mio* (Lindgren 1978[1975]) återkommer pilträdet vid vattnet flera gånger. Pilträdet vid vattnet utgör en mittpunkt för socialt samspel. De långa grenarna hänger ned i vattnet och inbjuder till vattenlekar för barnen, då det är lätt att hoppa från grenarna i vattnet. Pilens grenar används i *Mio, min Mio* för att skapa visselpipor (Lindgren 1978[1975] s. 40) vilket också skapar socialt samspel mellan barnen, medan Kalle och hans vänner i *Mästerdetektiven Blomkvist* (Lindgren 1998 s. 33) sitter i pilens krona och metar i ån som rinner nedanför.

I de flesta andra fall framställs istället granarna som trygga och rekreativa, mittpunkter med rekreativ fördel. I *Ronja Rövardotter* söker Ronja flera gånger skydd under granar för vildvitrar eller vädrets krafter (Lindgren 2014 s.28, s.68). Även i *Mästerdetektiven Blomkvist* och *Rasmus* blir granarna ett skydd. Bakom granarna kan barnen gömma sig ifrån kidnapparna. Under grenarna på en gran hittar Skorpan och Jonatan också en tillfällig sovplats i *Bröderna Lejonhjärta*.

Pilträdet vid vattnet återkommer flera gånger i Lindgrens verk och kan tolkas som en mittpunkt för socialt samspel. På bilden syns ett pilträdet som står vid en åkant. Fotografiet är taget i maj månad.

Bild: Mimmi Wester 2015

Blommande äppelträd: kontrast till mörkret

Många gånger då vi i Lindgrens böcker stöter på blommande äppelträd, står de vita blommorna som en kontrast till kvällens dunkel eller nattens mörker.

I *Mästerdetektiven Blomkvist* (Lindgren 1998 s. 18) lyser de vita blommorna på äppelträden i Eva-Lottas trädgård när Kalle spanar under natten. Också i *Mio, min Mio* (Lindgren 1978[1975] s. 79) väcker vita äppelblommor uppmärksamhet i nattens mörker, då Mio och Jumjum kommer fram till väverskans hus i skogen. I berättelsen *En natt i maj* i boken *Nils Karlsson Pyssling* har älvorna bal under blommande äppelträd i nattens dunkel (Lindgren 1982[1973] ss. 83-86)

Lindgren använder i vissa fall de blommande äppelträden i mörkret för att förstärka känslor av mystik, drömskt och spänning.

Frukträd hör till de träd som förmedlar en bemtrenlig och lugn stämning till böckerna. Blommande äppelträd i mörker kan dock också ge en mystisk och sagolik stämning. Här ses en äppelkvist med blommor som just är på väg att slå ut.

Fotografiet är taget i maj månad.

Bild: Mimmi Wester 2015

Träd som årstidsmarkörer

Lindgren använder träd i sina böcker för att läsaren ska kunna orientera sig kring vilken tid på året handlingen utspelar sig. Björkar med små, ljusgröna blad är den starkaste symbolen för vår i Lindgrens böcker. *Madicken*, *Madicken och Junibäckens Pims*, *Emil i Lönneberga*, *Ronja Rövar-*

dotter, *Sunnanäng* och *Kajsa Kavat* är alla böcker där vårens ljusgröna björk ger känslan av vår.

Näst efter björken är det den blommande häggen som i Lindgrens verk ger känslan av vår. Blommande äppelträd, kastanjeträd och gullregn är träd som författaren nämner i samband med försommaren eller den sena våren.

I *Rasmus på luffen* och i berättelsen Sammelagust i *Kajsa Kavat* beskrivs lukten av tallkåda i samband med varma sommark dagar. Under somrarna sitter ofta barnen i fruktträd och äter av den mogna frukten. Frukten skapar aktivitet och socialt samspel mellan barnen, men förstärker också känslan av sommar i verken.

Hösten framhävs sällan i böckerna genom träd. En gång i *Madicken och Junibäckens Pims* (Lindgren 1976b s. 169) nämns att björkarnas löv byter färg, och i *Ronja Rövardotter* beskriver Lindgren (2014 s. 202) att träden börjar att tappa sina löv. Granen är vinterns träd i Lindgrens verk. Naturligtvis delvis på grund av julgranen, detta symboliska högtidsträd, som återfinns i flera verk som: *Mera om oss barn i Bullerbyn*, *Madicken*, *Barnen på Bråkmakargatan*, *Pippi Långstrump i Söderhavet* och *Kajsa Kavat*. Men även på andra sätt får granen symbolisera vintern, som då Mattias och Anna i berättelsen *Sunnanäng* går från snötäckta granar mitt i vintern till det magiska Sunnanäng där det är vår och körsbärsträd blommar och björken bär små gröna blad. (Lindgren 1981[1959] s. 14). Också kala träd och björkar vita av rimfrost förstärker känslan av vinter i *Madicken* (1976a s. 130) och *Pippi Långstrump i Söderhavet* (Lindgren 2001b s. 123).

Vårens ljusgröna björk ger läsaren tydliga signaler om att det är i vår i böckerna. Björken är också en viktig del av *Junibäckens* identitet. Här ses en björk med nyutsprungna blad. Fotografiet taget i maj månad.

Bild: Mimmi Wester 2015

Vemodets och rädslans träd

I samband med känslor som vemod, sorg eller rädsla använder Lindgren ofta träd för att förstärka stämningen. De träd som får symbolisera vemod och rädsla har ofta karaktärer som beskrivs som svarta, knotiga, spretiga och döda. Trädens karaktärer blir förstärkta av en konstraterande omgivande grönska, eller av kvällens mörker.

Det tydligaste exemplet är Döda skogen i *Mio, min Mio*. Stämningen här är spännande, hotfull och skrämmande då Mio och Jumjum närmar sig Riddar Kato (Lindgren 1978 [1975] s. 106). I slutet av berättelsen *God natt herr luffare* i boken *Kajsa Kavat* beskrivs svarta och sorgliga äppelträd med grenar som spretar mot himlen, och det samtidigt som barnen i berättelsen känner sig sorgsna och vemodiga (Lindgren 1997 s. 117). I boken *Madicken* framhävs barnens oro och känsla av att vara vilse genom att karaktären på de omgivande träden. Träden är underliga, döda med vita rimfrostgrenar.

Ett dött träd som återigen får liv däremot symboliserar hopp. I *Mio, min Mio* börjar det växa blad på träden i Döda skogen när Riddar Kato är besegrad. Det gröna bladet blir en symbol för den positiva förändring Landet i fjärran står inför.

Döda träd får ofta symbolisera rädsla och vemod. Ibland tillsammans med nattens mörker, ibland i kontrast till omgivande grönska. På bilden ses ett dött och kallt träd, troligen alm. Fotografiet är taget i augusti månad.

Bild: Mimmi Wester 2015

Klätterträdet och barnets aktiva förhållande till träd

I nästan alla av Lindgrens böcker förekommer händelser där barn klättrar i träd. Genom klättringen har barnen ett aktivt förhållande till trädet där de kommer nära trädet och kan utforska trädet med alla sinnen. Klätterträd blir ofta mittpunkter med social igenkännbarhet för barnen, då de minns och återkommer till trädet, som klätterträdet vid utflyktsmålet för barnen Bråkmakargatan (Lindgren 1992). Kanske blir det till och med en del av deras vardag, som linden mellan Sörgården och Mellangården som används som genväg mellan de två husen (Lindgren 2001, 1995, 2003b). De vuxna ser inte samma värde i linden, eftersom de inte klättrar i den och har därför funderat på att såga ned trädet.

I Lindgrens böcker ger ofta klättringen barnen tillgång till platser och rum som inte vuxenvärlden har tillgång till. Lindgren skildrar de vuxna människornas ovillja och eventuellt oförmåga att klättra i träd i *Madicken*, där föräldrarna, och främst då Madickens mamma, har svårare att klättra upp i björkarna än vad Madicken och Lisabet har (Lindgren 1976b s. 75). Också i böckerna om Pippi Långstrum kan vi läsa om hur Pippi klättrar upp i träd för att rädda barn ur brinnande höghus eller flyr från poliser upp i träd, medan vuxenvärlden står handfallen.

Trädens ljud

Trädens ljud, eller snarare ljudet av vinden genom trädet, ges en stor plats i beskrivningarna av i träd Lindgrens verk. Susningar och spelande träd kopplas flera gånger samman med känslor som vemod, stillhet, nostalgi och hemlighetsfullhet.

Det är inte helt säkert vad Lindgren menar då hon säger att trädet *spelar*. *Spela* kan, enligt *Svenskt dialektlexikon* (Rietz 1962), också betyda leka eller sjunga. Därför skulle *spela* kunna anspela på att trädets blad rör på sig, eller innefatta andra ljud än susningar. I böckerna tycks spela dock innebära att träden på något sätt låter, eftersom Lindgren vid några tillfällen beskriver att träden slutar spela och därmed tystnar.

I boken *Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus* står barnen hänfödda och tysta inför skogens susningar om natten (Lindgren 2002b s. 118). Susningarna tillsammans med stjärnhimlen väcker starka känslor hos barnen. I *Rasmus på luffen* (2002d s. 37) beskrivs asparnas susningar som sorgmodiga. Man kan reflektera över varför det är just asparnas susningar som beskrivs som sorgmodiga. Kanske beror det på att asparnas susningar låter starkare än susningar hos många andra trädarter, på grund av bladens långa och platta skaft som fångar upp vinden.

Lindgren framhäver ljudets betydelse hos trädet för människan i berättelsen *Spelar min lind*, spelar min näktergal (Lindgren 1981[1959]). Att Malins lind inte spelar väcker en sådan besvikelse hos Malin att hon beslutar att försvinna in i trädet för att ge trädet liv. Susningar och spel har därmed en stor betydelse här – ett tyst träd är ett träd utan liv.

Trädens susningar kan också vara ett omen. När silverpopplarna susar och brusar i *Mio, min Mio* skulle man kunna se det som ett omen om vad Mio senare kommer möta då han strider mot Riddar Kato (Lindgren 1978[1975] s. 56). I berättelsen *Allrakäraste syster* i boken *Sunnanäng* signalerar tystnaden från de annars spelande träden allvar och är ett omen om vad som kommer hända.

Trädens fåglar

I Lindgrens verk kopplas träden ofta ihop med fåglar. I vissa fall väcker ett fågelbo i trädet fascination och nyfikenhet hos barnen, som i *Bara roligt i Bullerbyn* (Lindgren 1995 s. 39). Fågeln i trädet kan rentav vara så viktig att den ger namn och identitet till hela trädet, som ”Uggleträ’t” i *Barnen i Bullerbyn* (Lindgren 2001a s. 48).

I berättelsen Nils Junker från Eka i boken *Sunnanäng* påminner fågelsången om ett särskild ek och väcker associationer till trädet, trots att personen i berättelsen inte kan se trädet.

I *Mio, min Mio* kopplas silverpopplarna ihop med en svart sorgfågel som sitter i dess toppar och sjunger sorgset. I berättelsen *Sunnanäng* är det en röd fågel som för barnen från snötäckta granar till blommande körsbärsträd.

Lindgren låter ofta fågelsången från ett träd kontrastera mot stämningen i en scen. I *Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt* bryts tystnaden under ett polisförhör av fågelsång från äppelträdet utanför. När Tengil i *Bröderna Lejonhjärta* avrättar en man på torget i Törnrosdalen sitter en fågel och sjunger i en lind, vilket blir en kontrast till det avskyvärda som händer under trädet på torget. Kanske skulle man här också kunna se fågelsången som en symbol för hopp.

Träd som symbol för hemmet

Då huvudpersonernas hem beskrivs framhävs ofta träden och blir på så sätt en symbol för hemmet, ett träd som en mittpunkt med social igenkännbarhet. Ett av de tydligaste exemplen är Madickens Junibacken, vars björkar nämns första gången som Junibacken beskrivs och sedan får vi följa årstidsförändringarna genom björkarna: björkar med små, gröna blad på våren, gulnande björkar på hösten och under vintern snötäckta björkar (Lindgren 1976a, 1976b). Ett annat exempel är äppelträden i böckerna om Emil i Lönneberga. De gånger Katt-hult beskrivs nämns i *Emil i Lönneberga* ligger mycket fokus på äppelträden, vilka kopplas till känslor som hemtrevligt och idylliskt (Lindgren 1996 s. 11, s. 46). När det är kalas förstärks feststämningen av blommande äppelträd (Lindgren 1996 s. 46).

I *Mio, min Mio* (Lindgren 1978[1975]) blir silverpopplarna i Rosengården en stark symbol för hans nya hem och hans fader Konungen. När Mio återvänder hem efter att ha besegrat Rid-dar Kato är det under silverpopplarna han återförenas med sin fader Konungen.

Hemtrevnadens och lugnets träd

I många av Lindgrens böcker förmedlas en stämning av hemtrevnad, idyll och lugn. Inte sällan förstärks eller symboliseras dessa känslor av träd. De typer av träd som jag har hittat i dessa sammanhang i böckerna är: julgranen, björkar, träd med snötunga grenar, äppelträd, vildvuxna aplar och päronträd, granar, körsbärsträd, plommonträd, augustipäron och blommande kastanjeträd.

I *Mästerdetektiven Blomkvist* nämns de blommande kastanjerna i samband med att stadens beskrivs som lugn och fridfull, inte en plats där man tror att ett brott ska begås. Senare i samma bok får blommande fruktträd symbolisera den trevliga och lugna staden där människor äter middag i sina trädgårdar. Gullvissången i *Madicken och Junibackens Pims* ses som en mycket vacker och fridfull plats. Pappan beskriver den som en del av paradiset. På ången växer två björkar, som på så vis är en del av upplevelsen på platsen och bidrar till känslan av paradiset och lugn. Bullerbyn beskrivs ofta som en hemtrevlig och idyllisk plats i böckerna. Här växer bland annat körsbärsträd, augustipäron och gula plommon.

Träden som beskyddare

På olika sätt kan träden rädda huvudpersonerna i böckerna ur knipor. Ibland på ett magiskt sätt och som om trädet hade ett mänskligt medvetande, som då ett träd i Döda skogen räddar Mio och Jumjum från riddar Katos spejare genom att öppna sin stam för dem (Lindgren 1978 s. 109). Andra gånger handlar det mer om slumpen, som då Ronja och Birk håller på att bli attackerade av vildvitrör när de badar men får tag i en flytande björk (Lindgren 2014 s. 187).

Klart är i alla fall att träden skildras som något gott som många gånger beskyddar och räddar människan, vare sig det beror på slumpen eller på att trädet faktiskt har något slags medvetande.

Människans egna träd

I Lindgrens verk finns flera exempel på när människor på olika sätt ser ett träd som ”deras” och även från människor i omgivningen blir starkt förknippade med trädet. Rasmus i *Rasmus på luffen* (Lindgren 2002d) hittar sitt andrum på barnhemmet uppe i en lind medan Kalle i *Mästerdektiven Blomkvist* (Lindgren 1998) ständigt återkommer till ett päronträd för att kunna tänka ifred. Kalle blir också retad av sina två vänner Eva-Lotta och Anders för att han alltid sitter under päronträdet. I *Barnen i Bullerbyn* sitter farfar alltid under samma alm under sommaren (Lindgren 2001a s. 54). Pippi, Tommy och Annika ser den ihåliga eken i Villa Villekul-las trädgård som deras, och att det är viktigt att hålla trädet hemligt från omvärlden (Lindgren 1978, 2003c, 2001b).

I berättelsen *Sjunger min lind, spelar min näktergal* har Malin en stark längtan efter en lind. Kanske är det så att hon längtar efter något som hon, i sin fattigdom, kan se som sitt och en plats där hon kan finna avskildhet och ro. När Malin sedan försvinner in i trädet så förstår Jocke Kis att Malin försvunnit in i trädet och påminns om henne varenda gång trädet spelar och i hans ögon blir trädet för alltid starkt förknippat med Malin.

I Lindgrens böcker ger träd alltså en möjlighet för även de mest utsatta människorna att hitta ett avskärmat och avskilt rum.

Trädet, tiden och minnet

Lindgren kopplar flera gånger samman träd med tidens gång och minnen.

För huvudpersonerna kan trädet få en speciell mening genom en tidigare händelser vid trädet. Det tydligaste exemplet här är pilträdet vid floden i *Bröderna Lejonhjärta*. När Jonatan och Skorpan rider förbi pilträdet påminns Skorpan av hur de tidigare lekt i trädet (Lindgren 2002a s. 170). Detta leder till att Skorpan, trots att de båda barnen är nedslagna och oroade, känner positiva och ljusa associationer till trädet och hopp om en tid utan oro.

Närheten av ett träd kan också utgöra en plats för att påminnas av och begrunda sina minnen för huvudpersonerna i böckerna. Som exempel här har vi farfar i *Alla vi barn i Bullerbyn* som tänker på sina ungdomsminnen under en stor alm (Lindgren 2001a s. 54).

Också i de tre böckerna om Pippi Långstrump kan vi se hur minnen och tid spelar roll för relationen mellan människa och träd. Förhållandet till trädet blir starkare mellan barnen och trädet i de senare böckerna.

Lindgrens träd - diskussion

Här sätts analysen av Lindgrens böcker in i ett sammanhang av tidigare forskning och ett resonemang kring hur landskapsarkitekter kan förhålla sig till Lindgrens skönlitteratur förs. Därefter redogörs också för tankar om fortsatt forskning. Slutligen diskuteras metoden och reflektioner över arbetsprocessen redovisas.

Träd och stämningar

Det förvånade mig hur tydligt och ofta Lindgren använder träd för att förmedla en stämning till läsaren. Även om jag förstått att träden har en stark symbolik för oss människor, har jag inte vid tidigare läsning av skönlitteratur uppmärksammat hur tydlig kopplingen är mellan ett träds karaktär och stämningen kan vara.

De karaktärer som återfinns flest gånger i Lindgrens böcker är gran, därefter kommer björk, tall, körsbärsträd, pilträd och gamla träd. Förklaringen till att gran är så vanligt i Lindgrens verk är att den utgör stora delar av landskapet i *Ronja Rövardotter* och *Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus* samt att julgranar finns i många av Lindgrens böcker. Lind är en art som påträffas något färre gånger, men som har en central roll i flera berättelser.

Det finns arter som bara påträffas en gång, exempelvis balsampoppeln. Att denna art överhuvudtaget omnämns en gång förvånar mig, då jag inte ser balsampoppeln som ett träd som ett stort antal människor har vetskap om och kan göra sig en bild av. En annan art som endast finns med i en situation är alen.

Lindgren skildrar i de flesta fall granar som trygga och rekreativa. Detta är intressant, då litteraturen säger att granar är en trädart som kan ge upphov till skilda associationer. Hagström och Sjöholm (2007 s. 27) menar att granar kan ses som lugna och trygga, men också dystra och mörka. Lindgrens uppväxt i Småland, med närhet till stora granskogar, kan vara orsak till den positiva bild av granar vi kan utläsa i hennes verk. Detta då uppväxtmiljön påverkar hur man uppfattar naturen och därmed träd (Nordström 1994 s. 5). I ett trädplanteringsprojekt i Helsingborg var det främst de äldre som hade negativa associationer till granen, medan de yngre var mer positiva, berättar Fors (2008 s. 21). Hon tror att det kan bero på att granen förr sågs som ett främmande träd som inte hörde hemma i Skåne. Det kan också vara så att de yngre har påverkats av Lindgrens mer positiva bild av granen.

Svarta, spretiga, knotiga och döda träd kopplar Lindgren samman med känslor som vemod och rädsla i sina verk. Det kan jämföras med att gamla ekar ofta förknippas med spöken (Ewald 1983 s. 114). Detta då gamla ekar har en liknade karaktär, knotiga och ofta med flera grenar, eller hela partier, som är döda.

Linden är som tidigare nämnt, inte det träd som förekommer flest gånger i Lindgrens böcker, däremot har den en särställning genom att trädet i stort sett alltid har en stor betydelse för handlingen eller är en viktig symbol. Exempelvis linden mellan gårdarna i Bullerbyn (Lindgren 1995, 2001a, 2003b) som återkommer i alla böcker om barnen, linden på torget i *Bröderna Lejonhjärta* (Lindgren 2002a) då en man avrättas samt linden i *Spelar min lind, sjunger min näktergal* (Lindgren 1981[1959]). Anledningen till att det just är linden som spelar denna roll kan förklaras med att linden förr har haft en viktig roll i svensk kultur. Lind har kallats folkviseträdet, på grund av att det så ofta förekom i visor (Persson 1977 s. 50). Lind har också

i forna tider varit guden Frejas träd och symboliserat fruktbarhet, välstånd och kroppslig kärlek (Gunnarsson 1983 s.87).

I dokumentären *Astrid* (2014) säger översättaren Rita Verschuur att ett träd som stod utanför Lindgrens fönster hade gröna löv trots att alla andra träd vara kala på Lindgrens 94-årsdag i november. Verschuur uttrycker att det var magiskt, och att känslan förstärktes eftersom trädet var en lind. Detta visar att Verschuur upplever en stark koppling mellan Lindgren som person och trädarten lind.

En pil som står vid vattnet är en vanlig mittpunkt för socialt samspel i Lindgrens böcker. Man skulle kunna ställa sig frågan varför det är just pilen vid vattnet som återkommer och som blir en så viktig mittpunkt för socialt samspel. Det finns förvisso flera arter av pilar som trivs bäst vid vattnet, men det finns också många andra trädarter i Sverige som trivs vid vatten. Kanske är det just de långa grenarna som hänger ut över vattnet som bjuder in till lek, men också att pilen vid vattnet skapar en mental bild som många är bekanta med från annan litteratur och kulturyttringar.

Som tidigare nämnts är arten al enbart omskriven en gång i Lindgrens böcker. Alarna förstärker en spännande och lite kuslig stämning då Anders är ute och smyger om natten i *Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt* (Lindgren 2002c s.105). Alen är ett träd som genom att dess sav blir röd en stund efter stammens kapats satt skräck i människor (Persson 1977 s. 40). Därför är det inte förvånande att Lindgren använder just alen i för att förstärka en spännande och kuslig stämning.

Lindgren tilldelar trädens ljud en stor betydelse. Susningar och spelande träd är i vissa fall ihopkopplade med känslor som vemod, sorg och stillhet i Lindgrens böcker. Här skulle vi landskapsarkitekter kunna hämta inspiration och samtidigt bli påminda om ljudets betydelse i den gestaltade miljön. Kanske kan man använda träd som låter extra starkt när vinden blåser eller på andra sätt förstärka trädens ljud på begravningsplatser och andra platser där känslor som vemod och stillhet är centrala. Trädens susningar, träd som plötsligt tystnar eller vädrets makter i form av vindar som blåser bort blad eller faller träd kan också ge läsaren signaler om att något hemskt håller på att hända i exempelvis *Bröderna Lejonhjärta* (Lindgren 2002a), *Mio, min Mio* (Lindgren 1978[1975]) och berättelsen *Allrakäraste syster* i boken *Nils Karlsson Pyssling* (1982[1973]). Även inom folktron kan träd utgöra ett omen, ett träd som blommar om hösten kan tolkas som ett tecken på framtida sorg (Gunnarsson (1988 s. 31).

Precis som Gunnarsson (1992 s. 58) kan jag se att fruktträden i Lindgrens böcker förmedlar en idyllisk stämning. I undersökningen upptäcktes att idyll och likartade stämningar, som lugn och hemtrevnad, inte bara kopplas samman med fruktträd i Lindgrens verk. I *Madicken* (Lindgren 1976a) får björkarna symbolisera den idyll som Junibacken utgör, i *Mästerdetektiven Blomkvist* (Lindgren 1998) får blommande kastanjeträd symbolisera den lugna småstadsideyllen.

Gunnarsson (1992 s. 224) ser körsbärsträdet som det träd bland fruktträden som är främsta symbolen för paradiset hos Lindgren. Efter analysen av Lindgrens verk håller jag med om detta. I paradiset Nangijala välkomnas Skorpan av blommande fruktträd, barnen i berättelsen *Sunnanäng* ser ett blommande körsbärsträd när de kommer till deras paradys Sunnanäng. I berättelsen *Nänting levande till Lame-kal* begravs två kattungar under ett körsbärsträd – möjligen en symbol för det paradys kattungarna kommer till efter sin död.

Mattisskogen i *Ronja Rövardotter* (2014) kan upplevas som en idealiserad bild av vildmarken. I boken Ronja Rövardotter förekommer trädarterna gran, tall och björk. Dessa trädarter, främst björken får ofta symbolisera den svenska naturen (Gunnarsson 1983 s. 71). I *Ronja Rövardotter* (2014) är det också få träd som har en egen stark identitet utan det är små rum i

skogen eller Mattisskogen som helhet som har den starkaste identiteten. På så vis skiljer sig *Ronja Rövardotter* (2014) mot de flesta andra böcker av Lindgren, där enskilda träd i trädgårdar och på andra platser får starka betydelser för människorna. Detta bidrar till att Mattisskogen ger en känsla av vildmark. Enligt Gunnarsson (1988 s. 24) är det vanligt att nutida litteratur förmedlar bilden av vildmarken som ett ideallandskap. I *Ronja Rövardotter* (Lindgren 2014) kopplas rekreation, frihet och glädje till Mattisskogen, vilket ger läsaren en positiv, idealiserad bild av Mattisskogen som vildmark.

Lindgren använder träden i sina böcker som årstidsmarkörer. Våren symboliseras av ljusgröna björkar och hägg, försommaren av äppelblom, blommande gullregn och kastanjeträd och sensommaren av frukt. Just björkar med små, ljusgröna blad är den främsta symbolen för vår i böckerna. Lindgren är inte ensam om detta, Gunnarsson (1988 s.138) menar att björk ofta symboliserar vår och sommar i konst och litteratur.

Granar, kala träd och träd med snötunga grenar förstärker känslan av vinter. Däremot hittas sällan exempel på när hösten framhävs av trädens skiftningar. Det förvånar mig att hösten färgglada löv får så lite utrymme i böckerna, då träden annars är så viktiga för att förmedla känslan av olika årstider i Lindgrens böcker.

Kulturella värden och förhållningssätt

Kopplingarna mellan de fem aspekterna karaktär, plats, händelse, förhållande och känsla i Lindgrens verk överensstämmer med det som framkom i bakgrundskapitlet och i metoden. Detta tyder på att det finns en allmän underliggande uppfattning kring våra känslor och förhållande till träd i vår kultur, som Lindgren speglar i sina böcker. Kanske har vi också till viss del blivit påverkade av de textportätt av träd Lindgren och andra författare har förmedlat till oss. Precis som Olwig (1984 s. xiv) anser jag därför att skönlitteraturen kan bidra till en ökad insikt och förståelse hos landskapsarkitekter om kulturella värden i landskapet.

Genomgående ger Lindgren träden en stor betydelse för människornas liv. Både Gunnarsson (1988 s. 72) och Edlund (2007 s. 11) hävdar att skönlitteraturen kan förmedla känslor och stämningar kring träden som annars förbigås. Som landskapsarkitekt skulle vi kunna använda oss av Lindgrens skönlitteratur för att få människor att förstå och relatera till de mer abstrakta och emotionella värdena av träd. I exempelvis berättelsen *Spelar min lind, spelar min näktergal* (1981[1959]), beskriver Lindgren att ett träd kan vara tillräckligt för att ge ett människoliv mening.

Samtidigt finns det risker med att landskapsarkitekter förhåller sig okritiskt till Lindgrens skildringar av träd och väljer de trädarter som nämns i böckerna vid exempelvis nyplantering. Trädarterna vuxit i Sverige under lång tid, men behöver inte vara anpassade för de kommande klimatförändringarna. Många gånger behöver också landskapsarkitekten använda nya arter och sorter av träd för att skapa ett varierat växtbestånd som är mer motståndskraftigt mot sjukdomar och skadedjur (Bengtsson 2000 s. 15). En väg att gå här är att fokusera på trädets karaktär snarare än arten.

Många av de träd som Lindgren skildrar är del av miljöer och landskap som inte längre finns på samma sätt längre i Sverige. Det är viktigt att förstå att vi inte kan skapa forna tiders kulturlandskap enbart genom att plantera ett träd med en särskild karaktär. I många fall krävs att bönderna överger modern teknik och moderna odlingsmetoder för att få ett gammalt, småskaligt jordbrukslandskap, vilket många gånger inte är möjligt eller ens önskvärt (Olwig 1984 s. 98). Här finns också en fara i att landskapsarkitekter refererar till Lindgrens verk för

sälja in förslag. Det kan ge kunden mentala bilder av ett landskap som inte är möjligt att designa längre.

Precis som alla andra människor har Lindgren hämtat inspiration och associationer från sin uppväxtmiljö och sina omgivningar. Gunnarsson (1992 s. 224) ser kopplingar till Lindgrens uppväxtmiljö i hennes skildringar av fruktträd. I hennes böcker finns många skildringar av det tidiga 1900-talets Småland, småstäder och Stockholm. Precis som Olwig (2008 s. 79) beskriver hur Selma Lagerlöfs representation av Norrland inte är densamma som samernas definition av Norrland, behöver inte Lindgrens skildringar representera hela Sverige och alla svenskers känslor inför träd.

Förhållandet mellan träd och människa i Lindgrens böcker

Träd är ofta en symbol för hemmet, tillhörigheten och identiteten för människor i Lindgrens texter. Många gånger lyfts just träden fram i samband med att hemmet och dess omgivningar beskrivs och i hela boken återkommer författaren till dessa träd. Ett exempel på detta är björkarna i *Madicken* (Lindgren 1976a) och *Madicken och Junibäckens Pims* (Lindgren 1976b). Detta är inget som förvånar, då Hagström och Sjöholm (2007 s. 23) skriver att ett träd kan symbolisera tillhörighet på olika sätt, bland annat tillhörigheten till hembygden och familjen. Trädets placering nära hemmet är avgörande för att trädet ska framstå som en symbol för hemmet i böckerna. Fors (2008 ss. 20-24) hävdar att människor ofta får ett starkare förhållande till just träd nära hemmet.

Vissa träd i Lindgrens verk får en ökad mening under bokens handling genom att nya minnen knyts till trädet. Ett exempel har är den ihåliga eken i böckerna om Pippi Långstrump. I första boken *Pippi Långstrump* undersöker Tommy och Annika trädet för första gången och bemöter trädet med viss rädsla, medan barnen i den tredje boken, *Pippi Långstrump i Söderhavet* saknar trädet när de är bortresta. Precis som Hagström och Sjöholm (2007 s. 31) skriver får trädet alltså mening genom att minnen och känslor knyts till det. I *Alla vi barn i Bullerbyn* (2001a) sitter farfar under en särskild alm hela somrarna och tänker på sina ungdomsminnen. Almen ger honom skugga och lä, men troligen är det också så att trädets ålder påminner honom om de år som passerat i hans eget liv. Farfar kan också förknippa just den almen, eller almar i allmänhet, med någon särskild händelse i sina ungdomsår. Just gamla människor känner ofta igen sig själva och sitt åldrande i gamla träd, skriver Fors (2008 s. 23).

Fors (2008 s. 4) samt Hagström och Sjöholm (2007 s. 31) menar att det kan uppstå personliga förhållanden mellan träd och människor. Även i Lindgrens böcker kan man se personliga förhållande mellan träd och människor. Farfar och almen i *Alla vi barn i Bullerbyn* (2001a) är ett tydligt exempel på hur vissa träd starkt blir förknippade med en viss person i Lindgrens verk. Andra gånger kan en människa se ett träd som sitt "eget", en plats att återkomma till för finna andrum och avskildhet. Ett exempel är linden som Rasmus ofta klättrar upp i på barnhemmet (Lindgren 2002d s. 5).

Den term som användes flest gånger för att beskriva förhållandet mellan människa och träd är mittpunkt med social igenkännbarhet. Anledningen till detta skulle jag säga är att träden spelar en stor roll i Lindgrens böcker, där ett träd antingen har en egen identitet och stor mening för en enskild person, eller där ett eller flera träd är en viktig del för upplevelsen av en plats. Simkins och Thwaites (2007 s.60), upphovsmännen till analysmetoden ELA, menar själva att träd är ett element som kan bidra till att en plats blir en mittpunkt med social igenkännbarhet.

Bland termerna i ELA fanns det en term som aldrig användes i analysen, område. Område innebär ett större område som består av flera mittpunkter, övergångar och riktningar (Thwaites & Simkins 2007 s. 76). Då fokus i arbetet främst var enskilda eller ett fåtal träd, snarare än att analysera mer storskaliga skogar och landskap, faller det sig naturligt att denna term inte var så användbar.

Barnets särskilda förhållande till träd

Jag upptäckte i analysen att Lindgren ofta skildrar att barnen har ett starkare band till träden, upplever träden närmare och ser andra värden i träden än vuxenvärlden. Detta stärks av Halldén (2011 s. 16) som hävdar att Lindgren hör till de författare som lyfter fram barnets nära koppling till naturen. Gunnarsson (1988 s. 64) har en tanke om att det finns ett speciellt band mellan barn och träd, vilket tycks stämma då man ser till Lindgrens verk. Främsta sättet som Lindgren skildrar att barnen har en starkare relation till träden är genom hur de hittar rum som de vuxna inte har tillgång till i träden genom att bland annat klättra upp i dem och göra dem till sina. Trädklättringen ses som något som bara barn har förmåga och tillåtelse att göra. Ett exempel är då Karlsson i *Karlsson på taket flyger igen* (Lindgren 2003a s. 19) berättar att hans mormor klättrar i träd. Lillebror lyssnar på Karlsson med misstro och fascination och läsaren förstår att Karlsson mormor är en väldigt speciell människa eller påhittad, eftersom vuxna människor vanligtvis inte klättrar i träd. De få gånger som vuxna klättrar i träd är det med stor ovilja och med stora svårigheter, eller bemöts med förvåning av omgivningen. Därmed blir rummen som skapas i trädkronorna barnens egna rum som inte vuxenvärlden har tillgång till.

Dagens barn känner allt oftare en rädsla för naturen och kunskapen kring träd sjunker hos barn (Mårtensson et al. 2011 s. 47, s. 104). Genom klättringen i träden har barnen i Lindgrens böcker i högsta grad ett aktivt förhållande till träd. Detta kan vi landskapsarkitekter lära oss något av. Genom att uppmuntra till och skapa möjligheten för barn att klättra i träd kan barnen få en större förståelse och kunskap för naturen och träden. Detta skulle kunna göras genom att ha träd i nära anknytning till lekplatser och att tillåta träd med lågt sittande grenar och krokiga stammar trots att vi vanligtvis väljer bort sådana karaktärer i offentliga miljöer.

Ihåliga träd tar en stor plats i Lindgrens verk och exempelvis eken i Villa Villekullas trädgård blir en minnesvärd plats dit barnen återkommer. Trädet är också kopplat till starka känslor och barnen saknar trädet då de är bortresta. Just underliga trädformationer, som till exempel en hålighet i ett träd, utgör ofta viktiga och minnesvärda platser i barnen lek, hävdar Halldén (2009 s. 169). Genom att ihåliga träd uppmuntrar till lek och kan bli betydelsefulla platser för barn, finns det ytterligare anledningar för oss landskapsarkitekter att värna om de ihåliga träd som finns i landskapet.

Fruktträdens blomning återkommer flera gånger i Lindgrens verk och beskrivs ingående utifrån flera sinnen, till exempel nämner Lindgren dess doft. När träden sedan bär frukt klättrar barnen upp och äter under glädje tillsammans av frukten. På så vis blir fruktträden en mittpunkt med socialt samspel. Det är inte bara i Lindgrens böcker det tycks finns ett speciellt förhållande mellan fruktträd och barn. Hagström & Sjöholm (2007 s. 29) menar att fruktträden, genom sin blomning och sina frukter upplevs med alla sinnen och på så sätt blir extra minnesvärda för barn.

Nya frågor för framtiden

Under arbetets gång har det dykt upp tankar kring kunskapsutveckling inom området. Filmerna baserade på Lindgrens böcker har förmodligen berört ännu fler än Lindgrens böcker har gjort. Därför skulle det vara intressant att på ett liknande sätt analysera träden i filmernas miljöer. Metoden som har använts i arbetet skulle kunna testas och vidareutvecklas på annan skönlitteratur, på så sätt skulle man kunna fördjupa kunskapen kring hur träd skildras i skönlitteraturen och hur det skiljer sig mellan olika författare och tider. Ett annat område som skulle kunna undersökas är hur olika karaktärer av träd skildras och används i mer nutida medier, som i exempelvis reklam. Fortsatt forskning inom området skulle också kunna innebära en konkretisering av Lindgrens skildringar av träd, där man undersöker hur dessa skildringar kan användas i planering och gestaltning. Genom att undersöka människors och landskapsarkitekters tankar, associationer och känslor inför träd och landskap i Lindgrens böcker och filmer och annan kultur genom exempelvis enkätstudier skulle vi kunna få en större kunskap och djupare förståelse för hur Lindgren och andra författare kan ha påverkat oss och vår känslor för olika element i landskapet.

Metoddiskussion

Då jag inte fann någon metod som var relevant att utgå ifrån, utvecklade jag en egen metod. Detta resulterar i att det inte finns någon liknande metod att jämföra med när jag utvärderar metoden. Istället utgick jag från teorier och tankar i bakgrunden för att lägga grunden för metoden, och relaterade sedan resultatet från analysen till tidigare forskning.

I utvecklingen av ett analysverktyg hade det eventuellt varit en fördel att prova metoden mot fler böcker än *Alla vi barn i Bullerbyn* (2001a). Troligen hade det dock inte påverkat metoden nämnvärt. Om jag hade upptäckt att metoden inte var applicerbar på något verk eller att relevant information inte registrerades de fem aspekterna hade detta ändå tvingat mig att gå tillbaka och revidera metoden. I arbetet uppstod dock inte detta problem, utan metoden var lika användbar på alla böcker.

Att använda tabeller för att i en första fas registrera information kring de fem aspekterna karaktär, plats, händelse, förhållande och känsla gav riktlinjer för hur texten skulle angripas, var en hjälp för att organisera informationen och underlättade för att återkomma och bearbeta böckerna i ett senare skede. En nackdel med dessa tabeller var att de tog mycket plats, samt kan upplevas tröttsamma och upprepande för en läsare.

De fem aspekterna gav den mångsidiga bild av trädet som behövdes i en vidare analys av träden och förhållandet mellan träd och människa i Lindgrens verk. Genom att undersöka kopplingarna mellan de olika aspekterna gavs det förutsättningar att utveckla analysen och hitta centrala mönster för hur Lindgren skildrar träd i sina böcker. I vissa fall var en aspekt inte beskriven och gick inte heller att utläsa i böckerna och en lucka uppstod då jag registrerade de olika aspekterna. Dessa luckor blev dock inte avgörande för arbetet, då inte karaktären, platsen, förhållandet eller känslan var betydande för handlingen var den inte heller betydande för analysen. Aspekten händelse tillförde inte alltid något till analysen, men var ändå en hjälp för att kunna organisera informationen och gjorde det lätt att gå tillbaka och få en överblick. Precis som jag förutspått utifrån bakgrunden fick denna aspekt störst betydelse då ett träd återkom flera gånger i handlingen.

ELA gav en vokabulär och ramar att förhålla sig till för att beskriva förhållandet mellan träd och människa, något som annars var komplext att beskriva och analysera på samma

sätt för varje bok. För att ELA skulle vara användbar i en analys krävdes dock att det fanns en förklaring till varför just den termen valts och på vilket sätt termen beskrev förhållandet. Detta var också viktigt för arbetets transparens för läsaren, där läsaren ska kunna förstå min tolkning och själv kunna göra sig en egen tolkning. Begränsningen med ett antal termer att förhålla sig till kunde skapa svårigheter. Ibland tycktes alla termer beskriva förhållandet, medan det andra gånger var omöjligt att beskriva förhållandet med en av termerna. De gånger förhållandet inte tycktes gå att beskriva genom ELA lät jag aspekten förhållande i tabellen stå tom. Då förhållandet var så otydligt att det var svårt utläsa var det inte centralt i analysen. De gånger alla termerna tycktes vara applicerbara fick de olika termerna vägas mot varandra och värderas; vilka termer kunde sammanfatta hela förhållandet, vad var mest relevant i den vidare analysen och vilka termer hade använts vid liknande förhållande i böckerna. Termerna inom ELA glider in i varandra och kan visa olika sidor av samma förhållande, vilket både är metodens styrka men också det som orsakar svårigheter stundtals, genom att ett fåtal termer ska beskriva ett förhållande.

Trots att jag utarbetat en metod att registrera och analysera de fem aspekterna på likartat sätt för alla böckerna finns det utrymme för subjektivitet. Dels hur jag valde att tolka och registrera de fem aspekterna från böcker till tabellerna, dels hur jag sedan valde att fokusera mer eller mindre på vissa aspekter och situationer. I en sådan här undersökning är det svårt, om inte omöjligt att undvika någon subjektivitet. Kanske är det inte ens önskvärt. Thwaites och Simkins (2007 s.79) beskriver varför ELA inte är en objektiv metod så här:

An experiential landscape is not an objective phenomenon in the sense that it already exists out there in a predetermined form waiting to be discovered. Revealing and then interpreting it is a primarily qualitative pursuit. (...) The reality is that they are all right because, just like a fingerprint, place perception is something that is unique to the individual and is driven by a raft of personal predisposition, preference and prejudice, influenced by cultural, social, educational and professional factors, and much more besides (Thwaites & Simkins 2007 s. 79).

På grund av att arbetet innehåller ett visst mått av subjektivitet har det varit viktigt att sträva efter transparens. Det ska vara möjligt för läsaren att förstå hela arbetsgången, från registrering av de olika aspekterna till att slutligen komma fram till centrala mönster för skildringen av träd i Lindgrens verk och diskussion. Det ska vara möjligt för en annan person att utföra samma undersökning av träden av Lindgrens verk. Det finns en beskrivning för hur de fem aspekterna har hittats och registrerats i verken och tabellerna över varje händelse med träd finns som bilagor till arbetet för att synliggöra vilket material analysen utgår ifrån.

Metoden har inte testats på några andra böcker än Lindgrens verk. Det vore intressant att undersöka om metoden är applicerbar på annan litteratur och hur man då skulle kunna använda den.

Reflektioner kring arbetsprocessen

Min arbetsprocess har varit en process som har gått fram och tillbaka, där jag har fått omvärdera och tänka om flera gånger, på liknande sätt som vi landskapsarkitekter skissar fram en lösning. Ämnet ligger i gränslandet för vad vi traditionellt ser som landskapsarkitektur, vilket gjorde att jag fick vara uppmärksam på hur jag valde att vinkla arbetet. Sökningen efter bakgrundslitteratur inom området blev ett stort arbete, där jag påträffade en mängd intressanta texter från många olika ämneskategorier. En insikt under arbetets gång är att sätta gränser och gå vidare till nästa fas utan att ha undersökt alla källor som på något sätt berör ämnet. Det finns möjlighet att gå tillbaka, revidera och utveckla senare. Jag upptäckte att det är av

stor vikt att hela tiden ha avgränsningen som vägledning och att hålla sig strikt till denna, för att inte utan riktning börja studera närliggande ämnen och till sist ha ett arbetsområde som är oöverstigligt att sammanfatta i en uppsats.

Genom att jag i detta arbete har utvecklat en metod har jag flera gånger reflekterat över och utvärderat min process, för att kunna förklara alla steg och argumentera för mina val. På grund av detta har det varit av stor vikt att hela tiden dokumentera min process och vilka beslut jag har tagit. Att dokumentera processen, beslut och tankar har inte bara varit av betydelse i detta arbete. Under min tid på landskapsarkitektprogrammet har jag alltmer insett att dokumentation spelar en central roll i ett projekt för att kunna förklara, argumentera samt underlätta för senare revideringar.

Slutligen upplever jag att arbetet har fördjupat min kunskap kring trädens roll i kulturhistorian, träning i att skriva ett stort arbete men också insikter kring hur jag arbetar och hur jag kan förbättra mitt arbetssätt.

Referenser

- Arnborg, Gunnar. (2009). *Blommor i bondebygd. Stockholm*: Carlsson.
- Astrid. (2014). [film]. Regissör: Kristina Lindström. Stockholm: Sveriges television.
- Bengtsson, Rune. (2000). *Stadsträd från A till Z*. Malmö: Svensk byggtjänst.
- Carlsson, Åke., Forshed, Nils. & Larsson, Eva-lena. (2007). *Gastekar och väckefuror: träd med historia*. Vårgårda: Arnica.
- Edlund, Bengt. (2007). *Porträtt av träd: i folkkulturen och poesins spegel*. Stockholm: Stockholmia.
- Ekman, Johannes. (2008). *Skogen i vårt inre – utmark och frihetsdröm*. Stockholm: Carlsson.
- Ewald, Gustaf. (1983) *Svenska vårdträd*. Vårgårda: Å. Carlsson
- Fors, Hanna. (2008). *Det enskilda trädet som meningsbärare – erfarenheter från två trädplanteringsprojekt i Helsingborg*. Sveriges lantbruksuniversitet. (Examensarbeten vid Landskapsarkitektprogrammet vol. 2008:61)
- Gunnarsson, Allan. (1992). *Fruktträden och paradiset: fruktträden som betydelsebärare*. Diss. Alnarp: Sveriges lantbruksuniversitet.
- Gunnarsson, Allan. (1988). *Träden och människan*. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Gunnarsson, Allan. (2004). Träd och trädgårdar som minne och myt. I: Berggren, Åsa., Arvidsson, Stefan. & Hållans, Ann-Mari. (red). *Minne och myt*. Lund: Academic press, ss.207-220.
- Gunnarsson, Allan. (1983). *Träden i människan*. Sveriges lantbruksuniversitet. (Stad & land (Alnarp. 1982), 0280-4549 ; 24)
- Hagström, Cecilia. & Sjöholm, Carina. (2007). *Tankar om träd*. Lund: Folklivsarkivet och Etnologiska institutionen, Lunds universitet.
- Halldén, Gunilla. (red). (2009). *Naturen som symbol för den goda barndomen*. Stockholm: Carlsson.
- Halldén, Gunilla. (2011). *Barndomens skogar: om barn i natur och barns natur*. Stockholm: Carlsson.
- Institutet för språk och folkminnen. (2014). *Bullerbysyndromet*. <http://www.sprakochfolkminnen.se/sprak/nyord/nyord/aktuellt-nyord-2002-2014/2013-10-20-bullerbysyndromet-.html> [2015-03-11]
- Lagerholm, Karin. (2000). *Att kräma ett träd – och lära känna det*. Lund: Tiedlund.
- Lindgren, Astrid. (1976a). *Madicken*. 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (1976b). *Madicken och Junibäckens Pims*. 8.tr. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (1977a). *Karlsson på taket smyger igen*. 3. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (1977b). *Lillebror och Karlsson på taket*. 8. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (1978). *Pippi Långstrump*. 23 uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid (1978[1975]). *Mio, min Mio*. 7. uppl., 2. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren
- Lindgren, Astrid. (1981). *Nya hyss av Emil i Lönneberga*. 7. uppl., 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (1981[1959]). *Sunnanäng*. 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid (1982[1973]). *Nils Karlsson-Pyssling*. [Ny utg.], 1. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (1992). *Barnen på Bråkmakargatan*. 10. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (1995). *Bara roligt i Bullerbyn*. 11. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.

- Lindgren, Astrid. (1996). *Emil i Lönneberga*. 11. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (1997). *Kajsa Kavat*. 4. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (1998). *Mästerdetektiven Blomkvist*. 16. [dvs. 17.] uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (2001a). *Alla vi barn i Bullerbyn*. 22. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (2001b). *Pippi Långstrump i Söderhavet*. 20. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (2002a). *Bröderna Lejonhjärta*. 8. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (2002b). *Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus*. 14. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (2002c). *Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt*. 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (2002d). *Rasmus på luffen*. 9. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (2002e). *Än lever Emil i Lönneberga*. 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (2003a). *Karlsson på taket flyger igen*. 7. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (2003b). *Mera om oss barn i Bullerbyn*. 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (2003c). *Pippi Långstrump går ombord*. 24. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Astrid. (2014). *Ronja Rövardotter*. 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Malm, Emelie. (2013). *När naturen leker: hur barnets relation till naturen framställs i filmen granne med Totoro*. Sveriges lantbruksuniversitet.
- Mårtensson, Fredrika., Jensen Lisberg, Ebba., Söderström, Margareta. & Öhman, Johan. (2011). *Den nyttiga uteristelsen? : Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang* (Rapport 6407). Stockholm: Naturvårdsverket.
- Nordström, Maria. (1994). *Vårt behov av grönska: några aktuella miljöpsykologiska forskningsresultat* (Byggeforskningsrådet: R14:1994). Stockholm: Byggeforskningsrådet.
- Olwig, Kenneth. (1984). *Nature's Ideological Landscape: a Literary and Geographic Perspective on its Development and Preservation on Denmark's Jutland Heath*. London: Allen & Unwin.
- Olwig, Kenneth. (2008). 'Natural' Landscapes in the representation of National Identity. I: Graham, Brian & Howard, Peter. (red). (2008). *The Ashgate Research Companion to Heritage and Identity*. Aldershot: Ashgate. S. 73-88.
- Persson, Ola. (1977). *Träd och människor : tro och vetande om våra trädslag*. Stockholm: Skogsek.
- Rietz, Johan Ernst (1962). *Svenskt dialektlexikon: ordbok öfver svenska allmogespråket*. Lund: Gleerup
- Riksantikvarieämbetet. (2014). *Fria eller fälla: en vägledning vid avvägningar vid hantering av träd i offentliga miljöer*. Stockholm :Riksantikvarieämbetet.
- Schön, Ebbe. (2000). *Älvor, troll och talande träd: folktro om svensk natur*. Sundbyberg: Semic.
- Svanberg, Ingvar. (1998). *Människor och växter: svensk folklig botanik från "ag" till "örtabad"*. Stockholm: Arena
- Sveriges författarfond. (2015). *De mest utlånade författarna i folk - och skolbibliotek* <http://www.svff.se/pdf/Topp2014.pdf> [2015-10-29]
- Tunón, Håkan., Pettersson, Börje. & Iwarsson, Mattias. (red.) (2005). *Människan och floran. Vol 2. Etnobiologi i Sverige*. Stockholm: Wahlström och Widstrand.
- Thwaites, Kevin & Simkins, Ian. (2007). *Experiential landscape – An approach to people, place and space*. Abingdon: Routledge

Bilaga 1 - Översikt över litteratur som ingår i studien

Verk	Årtal
Lindgren, Astrid. (1978). <i>Pippi Långstrump</i> . 23 uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1945
Lindgren, Astrid. (2003c). <i>Pippi Långstrump går ombord</i> . 24. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1946
Lindgren, Astrid. (1998). <i>Mästerdetektiven Blomkvist</i> . 16. [dvs. 17.] uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1946
Lindgren, Astrid. (2001a). <i>Alla vi barn i Bullerbyn</i> . 22. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1947
Lindgren, Astrid. (2001b). <i>Pippi Långstrump i Söderhavet</i> . 20. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1948
Lindgren, Astrid. (2003b). <i>Mera om oss barn i Bullerbyn</i> . 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1949
Lindgren, Astrid (1982[1973]). <i>Nils Karlsson-Pyssling</i> . [Ny utg.], 1. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1950
Lindgren, Astrid. (2002c). <i>Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt</i> . 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1951
Lindgren, Astrid. (1997). <i>Kajsa Kavat</i> . 4. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1950
Lindgren, Astrid. (1995). <i>Bara roligt i Bullerbyn</i> . 11. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1952
Lindgren, Astrid. (2002b). <i>Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus</i> . 14. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1953
Lindgren, Astrid (1978[1975]). <i>Mio, min Mio</i> . 7. uppl., 2. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren	1954
Lindgren, Astrid. (1977b). <i>Lillebror och Karlsson på taket</i> . 8. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1955
Lindgren, Astrid. (1992). <i>Barnen på Bråkmakargatan</i> . 10. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1956
Lindgren, Astrid. (2002d). <i>Rasmus på luffen</i> . 9. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1956
Lindgren, Astrid. (1981[1959]). <i>Sunnanäng</i> . 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1959
Lindgren, Astrid. (1976a). <i>Madicken</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1960
Lindgren, Astrid. (2003a). <i>Karlsson på taket flyger igen</i> . 7. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1962
Lindgren, Astrid. (1996). <i>Emil i Lönneberga</i> . 11. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1963
Lindgren, Astrid. (1981). <i>Nya hyss av Emil i Lönneberga</i> . 7. uppl., 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1966
Lindgren, Astrid. (1977a). <i>Karlsson på taket smyger igen</i> . 3. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1968
Lindgren, Astrid. (2002e). <i>Än lever Emil i Lönneberga</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1970
Lindgren, Astrid. (2002a). <i>Bröderna Lejonhjärta</i> . 8. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	1973

Bilaga 2 - Analystabeller 1-25

Tabell 1: Alla vi barn i Bullerbyn

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (2001a). <i>Alla vi barn i Bullerbyn</i> . 22. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 14	En stor lind.	Mellan sörgården och mellangården, mitt i ett staket. Grenarna sträcker ut sig hela vägen mellan fönsterna.	Lisa berättar att det står en lind mellan Sörgården och mellangården, där barnen brukar klättra över till varandra. En gång vill föräldrarna fälla trädet.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Trädet är betydelsefullt för barnen, de har övertalat sin föräldrar att inte fälla trädet. Riktning: Rörelse Trädens grenar utgör en bro, en hemlig genväg mellan stugorna.	Glädje och spänning.
Lindgren, Astrid. (2001a). <i>Alla vi barn i Bullerbyn</i> . 22. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 27	Björklöv.	Vägen till skolan.	Barnen plockar björklöv på vägen till skolan. Det är skolavslutning.	Riktning: rörelse - Barnen går samma väg som vanligt till skolan, men denna gången känns det speciellt eftersom det är skolavslutning.	Glädje, förväntan.
Lindgren, Astrid. (2001a). <i>Alla vi barn i Bullerbyn</i> . 22. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.s. 48	Ett gammalt träd.	Lisas trädgård.	Bosse klättrar upp i trädet och byter ett av äggen i ett ugglebo mot ett hönsägg. Ägget kläcks i boet och Bosse hämtar kycklingen.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Trädet har en egen identitet och har fått ett eget namn, Uggleträ't.	Spänning, nyfikenhet.
Lindgren, Astrid. (2001a). <i>Alla vi barn i Bullerbyn</i> . 22. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 54	Stor alm.	På gårdsplanen framför Norgården. Eventuellt ett vårdträd.	Farfar sitter under ett träd på sommaren.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Farfar njuter av att sitta under trädet och tänker på sina ungdomsminnen.	Trygghet, stabilitet, kärlek.
Lindgren, Astrid. (2001a). <i>Alla vi barn i Bullerbyn</i> . 22. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 59	Tidigare nämnda lind.	Uppe bland grenarna i linden.	Lisa klättrar i trädet och hittar ett snöre som hänger ut ur ett hål. När hon drar i snöret visar det sig vara en hemlig karta.	Mittpunkt: socialt samspel - Genom trädet och hålet i trädet leker barnen med varandra och har en hemlig kommunikation.	Spänning, glädje.
Lindgren, Astrid. (2001a). <i>Alla vi barn i Bullerbyn</i> . 22. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 84	Karaktären på träden beskrivs inte.	Fyra träd som står placerade i en fyrkant mitt i en hage.	Flickorna hittar en hemlig koja som pojkarna byggt.	Mittpunkt: social samspel - Trädens placering lockar barnen till att bygga en koja. Kojan blir sedan en central del av deras lek och deras sociala samspel med varandra.	Spänning, glädje, gemenskap
Lindgren, Astrid. (2001a). <i>Alla vi barn i Bullerbyn</i> . 22. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 106	Samma lind som tidigare. Äppelträd.	Linden står mellan Sörgården och mellangården. Äppelträden står i trädgården.	Lisa ser fåglar i linden. Då säger hon till sin pappa att hänga upp havrekärvar. De hänger upp havrekärvar i äppelträden.	Riktning: vy - Lisa tycker det är vackert att se fåglarna att av havrekärvarna i träden, tillsammans med snön.	Julstämning, lugn.

Tabell 2: Mera om oss barn i Bullerbyn

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (2003b). <i>Mera om oss barn i Bullerbyn</i> . 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. ss. 11-13	Stora, fina granar.	Granarna huggs i skogen och tas sedan in.	Alla pappor i Bullerbyn ger sig ut tillsammans och hugger julgranar. Sedan kläs dem.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Julgranen har i sig ett stort symboliskt värde.	Julstämning.
Lindgren, Astrid. (2003b). <i>Mera om oss barn i Bullerbyn</i> . 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 16	En tänd julgran.	Mellangården.	Det är julafton och Lisas pappa läser ur bibeln. Alla sitter samlade kring julgranen.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Lisa tycker det är mysigt att titta på granen och lyssna på sin pappa när han läser.	Frid, julstämning, mysigt, värme och hemtrevligt.
Lindgren, Astrid. (2003b). <i>Mera om oss barn i Bullerbyn</i> . 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 20	En stor trädroten.	En backe där de brukar åka kälke.	Bosse åker kälke och slår huvudet i en trädroten.	Mittpunkt: rekreativ fördel (negativ) - Trädroten ger Bosse fysisk smärta och obehag.	Smärta.
Lindgren, Astrid. (2003b). <i>Mera om oss barn i Bullerbyn</i> . 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 20	En stor tall.	En backe där de brukar åka kälke.	Flickorna åker tillsammans på en kälke de kallar Rosengull. De når ända till målet, en stor tall.	Mittpunkt: socialt samspel - Tallen utgör målet i deras tävling och är därför central i barnens lek.	Segerglädje.
Lindgren, Astrid. (2003b). <i>Mera om oss barn i Bullerbyn</i> . 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 60	Träd som luktar gott.	Mellan Bullerbyn och affären.	Anna och Lisa går till affären för att handla.	Riktning: rörelse - Lisa och Anna går förbi träden på väg till affären. Träden luktar gott och det är vår i luften.	Glädje, vår, påsk, roligt.
Lindgren, Astrid. (2003b). <i>Mera om oss barn i Bullerbyn</i> . 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 69	Tall.		Johan i kvarnen berättar om att han stötte på Skogsrädet bakom en tall.		Magiskt, trolskt.
Lindgren, Astrid. (2003b). <i>Mera om oss barn i Bullerbyn</i> . 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 74	Lind, samma som i den tidigare boken.	Mellan Sörgården och Mellangården.	Barnen klättrar över linden, som pojkarna alltid gör. De klättrar över för att väcka Olle eftersom alla barnen ska se Näcken tidigt på morgonen.	Riktning: rörelse - Trädet utgör en genväg mellan de två gårdarna.	Spänning.

Tabell 3: Bara roligt i Bullerbyn

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (1995). <i>Bara roligt i Bullerbyn</i> . 11. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 39	Beskrivs inte.	Vägen hem från skomakaren.	Bosse visar ett fågelbo i ett träd. De klättrar upp en i taget för att titta på fågelboet.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Barnen tittar försiktigt på de små, blå äggen och fascineras.	Upptäckarlust.
Lindgren, Astrid. (1995). <i>Bara roligt i Bullerbyn</i> . 11. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 46	Samma lind som förekommer i Alla vi barn i Bullerbyn.	Mellan Mellangården och Sörgården.	Lasse, Bosse, Anna, Britta och Lisa sitter i mellangården och väntar på att Olle ska somna i Sörgården. När Olle somnar kryper alla barnen över lindan och klättrar in genom hans fönster och tittar på när lasse rycker ut hans lösa mjölkband.	Riktning: rörelse - Trädet utgör en hemlig väg mellan de två gårdarna för barnen.	Spänning, retsamhet.
Lindgren, Astrid. (1995). <i>Bara roligt i Bullerbyn</i> . 11. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. ss.50-53	Hägg som står tätt och bildar en grön lövsal.	Häggen står runt ett dike.	Anna och Lisa sitter i lövsalen som häggen bildar. Britta passerar förbi dem och kan inte förstå varför dem vill sitta där.	Mittpunkt: rekreativ fördel - De två barnen sitter på platsen utan att göra något speciellt, de "bara är". Den gröna lövsalen ger dem värkänslor och de hör vatten brusar på avstånd.	Värkänslor, lugn, ro, avskildhet.
Lindgren, Astrid. (1995). <i>Bara roligt i Bullerbyn</i> . 11. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 70	Tall.	En plats barnen kallar "klippiga bergen", som består av höga klippor intill en sjö.	När barnen åkt över Norrgårdssjön binder de fast båten i samma tall som de alltid gör.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Tallen utgör en viktig punkt varje gång de besöker "klippiga bergen" eftersom den är nödvändig för att de ska kunna binda fast båten.	Spänning, lek, glädje.
Lindgren, Astrid. (1995). <i>Bara roligt i Bullerbyn</i> . 11. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 78	Beskrivs inte.	Norrgårdens hage.	Barnen blir attackerade av en tjur. För att söka skydd klättrar Lisa och Olle upp i ett träd.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Trädet erbjuder Olle och Lisa skydd från tjuren.	Spänning, rädsla. Lättnad när Lisa och Olle klättrat upp i trädet.
Lindgren, Astrid. (1995). <i>Bara roligt i Bullerbyn</i> . 11. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. ss. 92-99	Frukträd. Körsbärsträd, augustipäron och två gula plommonträd.	Bullerbyns trädgårdar	Barnen plockar körsbär och bestämmer sig för att sälja dem.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Träden symboliserar tillsammans Bullerbyn på ett sätt. Lisa, Lasse och Bosse har varsitt eget körsbärsträd, vilket ger träden en speciell identitet och mening.	Idylliskt, somrigt.
Lindgren, Astrid. (1995). <i>Bara roligt i Bullerbyn</i> . 11. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. ss. 125-130	En stor gran.	Vid en sjö i skogen.	Familjerna i Bullerbyn åker till sjön Nocken för att fiska kräftor. Britta, Anna och Lisa har en koja under en gran, där de sover under natten för att sedan hämta kräftburarna på morgonen.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Barnen hittar ro under granen och kan sova där tillsammans, med de vuxna i närheten.	Mysigt och ledsamhet.

Tabell 4: Madicken

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (1976a). <i>Madicken</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 19	Björkar.	Massor av björkar står runt omkring huset i Junibacken.	Madicken berättar om sitt hus. “Omkring huset är det massor av björkar, dom klättrar jag i, men inte Lisabet för hon är för liten, bara fem år.”	Mittpunkt: social igenkännbarhet - När Madicken berättar om sitt hem lyfter hon fram björkarna. Vilket visar på att de ingår i hennes mentala bild av platsen. Samtidigt är björkarna viktiga i hennes lek. Övergång: tröskel För Lisabet utgör träden en tröskel, då hon är för liten för att kunna klättra i dem.	Roligt, idyl- liskt, hemtrev- ligt, tryggt.
Lindgren, Astrid. (1976a). <i>Madicken</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 32	Äppelträd.	Utanför Madickens hus. Mellan träden hänger en klädlina.	Madicken och Lisabet har lekt “Moses i vassen”. Båda har blivit blöta. Mamma upptäcker deras blöta kläder på klädstreet.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Träden används för den nödvändiga sysslan att hänga upp tvätt.	Änger, skam- senhet.
Lindgren, Astrid. (1976a). <i>Madicken</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 48	Päronträd med små goda augustipäron.	I Nilssons trädgård, trädets grenar växer utöver Madickens tvättsugetak.	Madicken brukar klättra upp på taket till vedbon för att nå päronen i Nilssons trädgård.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Madicken brukar klättra upp på taket för att nå päronen på Nilssons tak. Därför är trädet minnesvärt för henne och ett ställe hon återvänder till varje år.	Spänning, njutning.
Lindgren, Astrid. (1976a). <i>Madicken</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 54	Pilträd.	Längs ån. Pilträdens grenar hänger ner i ån.	Madicken och Lisabet sitter på vedbodstaket och tittar på utsikten, då ser de pilträden vid ån längre bort.	Riktning: vy - Barnen ser pilträden vid ån långt bort och fas- cineras av utsikten samtidigt som de förstär hur högt upp de är.	Spänning, bu- sighet. Flick- orna njuter av utsikten.
Lindgren, Astrid. (1976a). <i>Madicken</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 85	Ett stort träd.	Gården utanför Linus-Ida.	Lisabet tittar utöver gården, inget annat är intressant än flickan Mattis.	Trädet är ointressant för Lisabet.	Nyfikenhet.
Lindgren, Astrid. (1976a). <i>Madicken</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 113	Äppelträd.	Junibacken.	Abbe och Madicken ska leta efter spöken och möts därför vid äppel- träden i mörkret.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Träden är en del av Madickens omgivning som redan nämnts i boken. En välbekant och positiv plats för Madicken, där hon känner sig trygg trots natten.	Spänning, läskigt. Oro för att bli upptäckta.
Lindgren, Astrid. (1976a). <i>Madicken</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 130	Björkar, vita av rim- frost.	Junibacken.	Det är den fjärde advent. Madicken och Lisabet är på till ån för att den är täckt med is.	Riktning: vy - Barnen passer- ar björkarna på väg till ån. De rimfrostiga träden och en röd sol skapar en vacker väg att gå.	Förvän- tan, glädje, julistämning, vintrigt.
Lindgren, Astrid. (1976a). <i>Madicken</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 135	Vackra träd med under- liga, vita rimfrost- grenar.	Längs ån. Madicken tycker platsen ser ut som en häxskog.	Madicken och Lisabet har gått längs ån. Just när de börjar bli rädd för att de har gått vilse kommer de till en underlig skog.	Mittpunkt: rekreativ fördel (negativ) - De märkliga träden känns obekanta för flickorna och förstärker känslan av att de är vilse.	Oro, rädsla, villrådighet, vilse.
Lindgren, Astrid. (1976a). <i>Madicken</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 147	Julgran som luktar starkt.	I Madickens hus.	Allt är klart inför julafton, förutom granen som föräldrarna ska klä när barnen gått och lagt sig.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Julgranen symboliserar julen för barnen och väcker minnen och känslor.	Förväntan, julistämning.
Lindgren, Astrid. (1976a). <i>Madicken</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 149	Äppelträd.	Junibacken.	Pappa hänger upp havrekärvar i träden som fåglarna kan äta på.	Riktning: vy - Havrekärvarna tillsammans med fåglarna bildar en vacker vy som familjen kan beskåda på avstånd.	Julistämning, vintrigt, idyl- liskt, lugnt.
Lindgren, Astrid. (1976a). <i>Madicken</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. ss. 150-151	Julgran.	Hos familjen Nilsson.	Madicken blir förundrad över att familjen Nilsson inte har en julgran.	Mittpunkt: social igenkännbarhet (negativt) - Madicken saknar julgranen och tycker inte att det finns någon julistämning hos familjen Nilsson.	Ledsamhet, empati, oro.
Lindgren, Astrid. (1976a). <i>Madicken</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 169	Björkar med små, gröna blad.	I Junibacken, bland narcisser, påskliljor och krokus.	Det håller på att bli vår i Juni- backen.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Björkarnas gröna blad förstärker känslan av och symboliserar vår i Junibacken.	Väriskt, förväntan och glädje.

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (1976a). <i>Madicken</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 174	Äppelträd med fågelbo.	Familjen Nilssons trädgård.	Madicken och Lisabet tittar på ett fågelbo i ett träd.	Mittpunkt: rekreativ fördel Fågelboet i trädet ger Madicken och Lisabet en naturupplevelse. De tittar andaktsfullt utan att röra äggen.	Fascination, andaktsfullhet, upptäckarlust.
Lindgren, Astrid. (1976a). <i>Madicken</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 185	Björkar, med blad som lätta, gröna slöjor.	Junibacken.	Det är vårskymning över Juni- backen. Madicken och Lisabet ska sova och hör Abbe sjunga genom fönstret.	Mittpunkt: rekreativ fördel Hos Madicken och Lisabet är det lugnt och de insuper vårvällen utanför när de håller på att somna.	Trygghet, lugn, lycka, idylliskt, härligt, hem- trevligt.

Tabell 5: Madicken och Junibackens Pims

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (1976b). <i>Madicken och Junibackens Pims</i> . 8.tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 15	Björkar med små, fina, ljusgröna blad.	Junibacken.	Det är Valborg i Junibacken.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Björkarna förknippas med Junibacken. När de får små gröna blad visar det att våren är här.	Upprymdhet, förväntan och vär.
Lindgren, Astrid. (1976b). <i>Madicken och Junibackens Pims</i> . 8.tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 68	Två höga björkar.	Gullvivsängen vid Apolkullen. Här finns gullvivor i massor och en mossig trollsten men inga andra träd än björkarna.	Madicken och hennes familj ska fira hennes mammas födelsedag med en utflykt.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Madicken minns att hon har klättrat i träden vid tidigare utflykter på platsen. Träden är då minnesvärda och har en speciell betydelse för Madicken.	Upprymdhet, glädje och kärlek.
Lindgren, Astrid. (1976b). <i>Madicken och Junibackens Pims</i> . 8.tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 71	Samma björkar som ovan. Ljuvligt gröna.	Gullvivsängen.	Madickens familj kommer fram till utflyktsmålet och tycker det är ännu vackrare än tidigare år.	Mittpunkt: rekreativ fördel - De tycker platsen är vacker med sina björkar. Pappan beskriver platsen som en del av paradiset. Här kan familjen hitta ro och fly vardagen för en stund.	Upprymdhet, glädje, kärlek, lugn och idylliskt.
Lindgren, Astrid. (1976b). <i>Madicken och Junibackens Pims</i> . 8.tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 75	Samma björkar som tidigare.	Gullvivsängen.	Det kommer tjuvar till Gullvivsängen och familjen tvingas fly genom att klättra upp i björkarna.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Björkarna ger familjen tillfälligt skydd från tjuvarna. Efter att de klättrat upp åter de sin matsäck uppe bland björkarna, som blir spännande och glädjefyllt. Madicken känner en önskan att stanna i björkarna hela sommaren.	Först rädsla, men sedan lättad, spänning, glädje, minnesvärt och roligt.
Lindgren, Astrid. (1976b). <i>Madicken och Junibackens Pims</i> . 8.tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 106	Lind.	Madickens skolgård.	Mia klättrar upp och klänger i en lind som står på skolgården.		Glädje.
Lindgren, Astrid. (1976b). <i>Madicken och Junibackens Pims</i> . 8.tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 150	Äppelträd och körsbärsträd.	Apolkullen. Högst uppe på en kulle med röda hus.	Madicken och Lisabet får bo på Apolkullen medan föräldrarna är på en resa.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Äppelträden och körsbärsträden tillsammans med röda husen skapar en trevlig gård, där Madicken och Lisabet trivs. Flickorna har känt till gården sedan tidigare och träden utgör en del av gårdens identitet.	Trivsamt, idylliskt och glädje.
Lindgren, Astrid. (1976b). <i>Madicken och Junibackens Pims</i> . 8.tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 169	Junibacken.	Det blir höst i Junibacken.	Mittpunkt: social imageability Björkarna förknippas med Junibacken. Madicken ser dessa björkar varje dag och då blir det extra tydligt att hösten är på väg när björkarna byter färg.		Vardag och höst i luften.
Lindgren, Astrid. (1976b). <i>Madicken och Junibackens Pims</i> . 8.tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 225	Träd med snö på grenarna.	Vid Junibacken.	Madicken och hennes pappa är på promenad genom stan på julaftonskvällen, precis som de gör varje år. När de kommer tillbaka ser de Junibacken utifrån.	Riktning: vy - Madicken ser Junibacken på håll, med snöiga träd och röda hus. Hon tycker det ser hemtrevligt och juligt ut.	Julstämning och hemtrevligt.
Lindgren, Astrid. (1976b). <i>Madicken och Junibackens Pims</i> . 8.tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 234	Körsbärsträd.	Junibacken.	Det lilla spädbarnet Kajsa ligger under körsbärsträdet och sover i sin vagn.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Kajsa får ett skydd över vagnen i form av körsbärsträdets grenar.	Lugn och varligt.
Lindgren, Astrid. (1976b). <i>Madicken och Junibackens Pims</i> . 8.tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 239	Björkar.	Junibacken.	Alva hänger upp tvätt på en tvättlina mellan björkarna. Kajsa fascinerar av björkgrenarna högt upp.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Här används björkarna till en nödvändig aktivitet - att hänga tvätt.	Fascination och lättad.

Tabell 6: Pippi Långstrump

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (1978). <i>Pippi Långstrump</i> . 23 uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 26	Gammalt träd med fördjupning i stammen.	Pippis trädgård.	Pippi ber Tommy titta i det gamla trädet i fall där finns något fint till honom.	Mittpunkt: Social interaktion - Stammen med fördjupningen fungerar bra för att gömma saker, vilket gör att barnen tycker det är spännande att leka kring trädet.	Häpen- het, glädje, övertäckning, förundran.
Lindgren, Astrid. (1978). <i>Pippi Långstrump</i> . 23 uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s.34	Ett träd med en grönskande krona.	Pippis trädgård, ett par meter från huset.	Pippi jagas av poliserna. Pippi springer upp på taket och poliserna följer efter. Sen hoppar pippi över i trädet, där poliserna inte kan följa efter henne.	Övergång: tröskel - Trädet utgör en tröskel mellan taket och trädgården nedanför. På grund av att Pippi är ett starkt barn kan hon lätt hoppa upp i trädet och ta sig ner ifrån det, medan det är svårare för poliserna.	Spänning, retsamhet, kraftfullhet.
Lindgren, Astrid. (1978). <i>Pippi Långstrump</i> . 23 uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 50	Ett päronträd som sträcker sina grenar långt ner. Päronträdet har gulröda au- gustipäron.	Vid grunden i Pippis trädgård.	De tre barnen sitter vid päronträ- det och äter päron och spottar ut skrottarna på vägen.	Mittpunkt: social igenkänn- barhet - Trädet utgör en speciell plats för barnen där de kan sitta i sommarvärmen och äta päron. Övergång: segment Trädet utgör också en del av gränsen mellan Pippis trädgård och omgivningen. Övergången blir extra tydlig när päronen drar blicken till sig.	Ro, ge- menskap, till- fredsställelse.
Lindgren, Astrid. (1978). <i>Pippi Långstrump</i> . 23 uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 54	Fruktträd, uråldriga ekar och almar.	Pippis trädgård.	Tommy och Annika sitter i Pippis trädgård.	Mittpunkt: social igenkänn- barhet - Tommy och Anniks ser Pippis trädgård som en fristad där de får klättra i träden. Trädgården beskrivs dessutom som förtju- sande.	Spänning, avskildhet, frihet.
Lindgren, Astrid. (1978). <i>Pippi Långstrump</i> . 23 uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. ss. 55-60	Tvåstammig, ihålig ek med bulor på stammen .	Uppe i eken bildas ett rum med grönt tak av trädkronan. Inuti den ihåliga trädstammen.	De tre barnen undersöker tillsam- mans trädet. De klättrar upp och har kafferep under löven, och sen går de in i den ihåliga stammen.	Mittpunkt: social igenkänn- barhet - Trädet har många gömställen att upptäcka. Trädet blir barnens egna hemliga plats, där de kan gömma sig för världen utanför.	Spänning, avskildhet, ro, upptäckarlust men också viss rädsla.
Lindgren, Astrid. (1978). <i>Pippi Långstrump</i> . 23 uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 104	Ett högt träd med jämn trädstam.	Bredvid en brin- nande skyskrapa.	Det brinner i en skyskrapa. Pippi tar hjälp av ett rep och Herr Nils- son för att ta sig upp i trädet och rädda två barn längst upp i huset.	Övergång: tröskel - Trädet utgör en väg upp till barnen i den brinnande skyskrapan. Det är dock bara Pippi som ser den möjligheten och bara Pippi som lyckas klättra upp.	Oro, rädsla, spänning, lättnad, glädje.

Tabell 7: Pippi Långstrump går ombord

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (2003c). <i>Pippi Långstrump går ombord</i> . 24. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 40	Björk.	Utanför skolans gavel.	Det är varmt och fröken öppnar alla fönster i klassrummet. Först hör barnen en fågel sitta i en björk och sjunga, sedan ser de att Pippi också sitter i trädet.	Riktning: vy - Fågelsången når in i klassrummet från björken utanför. Pippi uppe i björken skapar en vy som barnen i klassrummet tycker det är roligt att titta på. Från björken får också Pippi en vy in över klassrummet.	Värigt, trevligt och roligt.
Lindgren, Astrid. (2003c). <i>Pippi Långstrump går ombord</i> . 24. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 47	En liten tall.	En bergsskrevan.	Barnen leker att Pippi är ett vidualder som ska fånga dem.	Mittpunkt: socialt samspel - Tallen blir en viktig del av barnens lek, eftersom de måste hålla i sig i den för att balansera i bergsskrevan.	Spänning och roligt.
Lindgren, Astrid. (2003c). <i>Pippi Långstrump går ombord</i> . 24. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 80	Ihålig, gammal ek.	Pippis trädgård.	Pippi berättar att det är ett märkvärdigt träd eftersom det växer sockerdricka i trädet. Varenda gång Tommy och Annika besöker trädet så hittar de också sockerdricka.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Trädet är speciellt och minnesvärt för Tommy och Annika eftersom de hittar sockerdricka i trädet - vilket de inte gör i något annat träd. Att trädet beskrivs som märkvärdigt visar ännu mer på trädets stora värde för barnen.	Fascination och förundran.
Lindgren, Astrid. (2003c). <i>Pippi Långstrump går ombord</i> . 24. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 94	Träd vars grenar sträcker sig utöver vattnet.	På en ö.	Pippi, Tommy och Annika tältar på en ö. När de ska bada knyter Pippi ett rep i trädet som barnen använder för att svänga sig ner i vattnet.	Mittpunkt: socialt samspel - Genom trädet och repet som knyts i trädet uppstår en lek mellan barnen kring trädet och vattnet.	Roligt och spännande.
Lindgren, Astrid. (2003c). <i>Pippi Långstrump går ombord</i> . 24. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 115	Gamla träd som susar hemlighetsfullt.	Pippis trädgård.	Eftersom Pippi ska följa med sin pappa Kapten Långstrump till sjöss har hon en avskedsfest.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Träden förknippas starkt med villa villedkulla och med Pippi för Tommy och Annika.	Somrigt, underbart men också vemodigt.
Lindgren, Astrid. (2003c). <i>Pippi Långstrump går ombord</i> . 24. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 119	Ek.	Pippis trädgård.	Deltagarna på Pippis fest leker följa John. Pippi springer först, över hustak och staket och slutar med att sätta sig toppen av en ek för att vila.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Efter hon sprungit och klättrat i trädgården kan Pippi sitta stilla och ta det lugnt i ekens topp.	Förundran och fascination.
Lindgren, Astrid. (2003c). <i>Pippi Långstrump går ombord</i> . 24. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. ss. 119-120	Gammal, ihålig ek.	Pippis trädgård.	Tommy säger till Pippi att han var rädd att hon skulle avslöja deras hemliga gömställe i eken när de lekte följa John.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Tommy ser det ihåliga trädet som "deras" vilket visar på trädets starka identitet. Att det är viktigt att trädet är hemligt visar också att trädet är fristad för barnen och har ett stort värde.	Hemlighetsfullhet, rädsla och tacksamhet.

Tabell 8: Pippi Långstrump i Söderhavet

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (2001b). <i>Pippi Långstrump i Söderhavet</i> . 20. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. ss. 7-10	Gamla mossbelupna träd.	I Villa villekullas trädgård.	En man besöker villa villekulla eftersom han är intresserad av att köpa huset. Han tycker det vore trevligt att bo där om man byggde ett nytt hus och högg ner träden.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - När mannen berättar att han vill hugga ner träden blir barnen väldigt orolig och försvarar träden. Det visar att träden har ett stort värde för barnen och är viktiga för platsens identitet för barnen.	Oro, led-samhet och irritation.
Lindgren, Astrid. (2001b). <i>Pippi Långstrump i Söderhavet</i> . 20. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 14	Ihålig ek.	I Villa villekullas trädgård.	Herren dom vill köpa Pippis hus försöker slå hennem men då hop-par Pippi upp i ett träd.	Övergång: tröskel - Trädet utgör en skyddande barriär mellan Pippi och herren. Medan Pippi med lätthet klättrar upp i trädet klarar inte herren av att följa efter henne upp i trädet.	Jubel, segerglädje och retsamhet.
Lindgren, Astrid. (2001b). <i>Pippi Långstrump i Söderhavet</i> . 20. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 45	Beskrivs inte.	Skolgården.	Pippi har bundit fast sin häst i ett träd, när hon är på skolan och pratar med fröken Rosenbom.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Trädet används för en nödvändig aktivitet, att binda fast hästen.	Ilska, ret-samhet och belåtenhet.
Lindgren, Astrid. (2001b). <i>Pippi Långstrump i Söderhavet</i> . 20. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 75	Kokospalm.	Kurrekurreduddön.	Pippi, Tommy och Annika kryper ner i sin hydda under kokospalmen för att sova där under natten.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Trädet skapar en skyddad plats för hyddan, så att det känns tryggt för barnen att sova där.	Exotiskt, eg-endomligt och tillfredställelse.
Lindgren, Astrid. (2001b). <i>Pippi Långstrump i Söderhavet</i> . 20. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 86	Ihålig ek, samma som tidigare.	Villa villekulla/ Kurrekurreduddön.	Tommy säger att en grotta på Kurrekurreduddön nästan är bättre än det ihåliga trädet hemma i Villa villekullas trädgård. Då protesterar Annika och menar att det finns inget som är bättre än den ihåliga eken,	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Barnen tänker och pratar om trädet trots att de är på en helt annan plats. Annika säger uttryckligen att den ihåliga träden hör till de bästa sakerna hon vet. Detta visar på att trädet har ett stort värde för barnen och att barnen har starka mentala bilder och minnen av trädet.	Saknad och hemlängtan.
Lindgren, Astrid. (2001b). <i>Pippi Långstrump i Söderhavet</i> . 20. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 107	Hög kokospalm.	Intill ett bambuhus på Kurrekurreduddön.	Pippi har bundit fast en repstege i palmen, så att barnen kan klättra upp i toppen av palmen.	Riktning: vy - Från palmens topp får barnen en utsikt över hela ön på grund av trädets höjd. Utsikten uppskattas av barnen.	Glädje och roligt.
Lindgren, Astrid. (2001b). <i>Pippi Långstrump i Söderhavet</i> . 20. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 107	Två palmer.	Kurrekurreduddön.	Mellan två palmer har Pippi bundit fast en gunga av hibiskusbast. Genom att gunga och slänga sig ut hamnar barnen i vattnet.	Mittpunkt: socialt samspel - De två palmerna och gungan mellan dem skapar en lek mellan barnen och social interaktion.	Roligt och spännande.
Lindgren, Astrid. (2001b). <i>Pippi Långstrump i Söderhavet</i> . 20. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 114	Julgran.	Villa villekulla.	Tommy och Annika är besvikna över att ha missat julen under deras resa till Söderhavet. Då bjuder Pippi hem dem till sig där hon har både julgran och julmat.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Tommy och Annika förknippar julgranen starkt med julen och därför tycker de att det blir julstämning hos Pippi när de får se julgranen.	Förväning, julstämning, glädje, härligt, lycka och glädje.
Lindgren, Astrid. (2001b). <i>Pippi Långstrump i Söderhavet</i> . 20. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 123	Vinterträd utan löv.	Inomhus hos Tommy och Annika.	Tommy och Annika ser in till Pippi där hon sitter i Villa Villekulla genom de vinterkala träden.	Övergång: efemär - Genom träden är kala kan barnen se över till Pippi, vilket de inte kan när träden har blad. En mjukare övergång mellan Villa Villekulla och Tommy och Annikas trädgård uppstår alltså under vintern.	Vintrigt, vemodigt, förväntan och kärlek.

Tabell 9: Emil i Lönneberga

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (1996). <i>Emil i Lönneberga</i> . 11. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 11	Äppelträd.	Gården Katthult, på en kulle. Här finns också syrener.	Katthult beskrivs för läsaren.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Katthult är Emils hem och fasta punkt. Äppelträden i trädgården är en del av denna platsen.	Idylliskt, hemtrevligt.
Lindgren, Astrid. (1996). <i>Emil i Lönneberga</i> . 11. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 46	Äppelträd.	Katthult.	Det ska bli kalas i Katthult och äppelträden blommar.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Äppelträden blommar och gör Katthult extra fint inför kalaset och stärker Katthults identitet för de besökande.	Idylliskt, härligt och feststämning.

Tabell 10: Nya hyss av Emil i Lönneberga

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (1981). <i>Nya hyss av Emil i Lönneberga</i> . 7. uppl., 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 65	Äppelträd.	Borgmästaren trädgård, kring ett vackert hus.	En pojke går på styltor i trädgården. Emil får prova pojkens styltor.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Trädgården tillhör borgmästaren och utmärker sig därför i staden. Mittpunkt: social interaktion Pojkarna leker tillsammans med styltorna under träden.	Nyfikenhet, glädje, spännande.
Lindgren, Astrid. (1981). <i>Nya hyss av Emil i Lönneberga</i> . 7. uppl., 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 159	Blommande hägg och ljusgröna björkar.	Katthult.	Det är vår i Katthult.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Häggens blomning förmedlar en känsla av vår till Emil och Alfred som sitter och metar och pratar på kvällen.	Vår, lycka och frihet.

Tabell 11: Än lever Emil i Lönneberga

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (2002e). <i>Än lever Emil i Lönneberga</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 52	Ett stort päronträd.	Katthult.	Emil ska hjälpa Lina att rycka ut en tand. Lina binds fast i äppelträdet, runt tanden binds björnträd och Emil spänner träden med en slipsten.	Mittpunkt: rekreativ fördel (negativ) - Lina sitter fjättrad vid trädet med oro och smärta. Päronträdet blir därmed som Lina just då upplever som en negativ laddad plats.	Fysisk smärta, oro och besvikelse.
Lindgren, Astrid. (2002e). <i>Än lever Emil i Lönneberga</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 59	Päronträd (samma som tidigare).	Katthult.	Alfred ligger i gräset under päronträdet och sover.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Päronträdet skapar en skuggig och skyddad plats där Alfred kan vila.	Sömnigt, lugnt och tryggt.
Lindgren, Astrid. (2002e). <i>Än lever Emil i Lönneberga</i> . 6. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 72	Körsbärsträd med körsbär.	Katthult.	Emils gris, Griseknoen, står under ett körsbärströd under sommaren.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Körsbärsträdet blir förknippat med grisen och blir "grisens" träd. Från körsbärsträdet får också mat - en nödvändighet för att den ska överleva.	Kärlek.

Tabell 12: Mästerdetektiven Blomkvist

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (1998). <i>Mästerdetektiven Blomkvist</i> . 16. [dvs. 17.] uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 5	Blommande kastanjer.	Storgatan, utanför Kalles fönster.	Kalle tittar ut genom sitt fönster och konstaterar att det ser inte ut som det har begåtts några brott i staden.	Riktning: vy - Kalle ser kastanjerna då han tittar ut genom sitt fönster.	Fridfullt och drömmande.
Lindgren, Astrid. (1998). <i>Mästerdetektiven Blomkvist</i> . 16. [dvs. 17.] uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 10	Blommande kastanjer, samma som tidigare.	Storgatan.	Kalle, Anders och Eva-Lotta går längs Storgatan och då säger Eva-Lotta att det är vackert med kastanjer.	Riktning: rörelse - Barnens långsamma promenad blir mer trevlig för barnen då kastanjerna längs gatan blommar, barnen tycker de är fina. Social igenkännbarhet De blommande kastanjerna förknippas med Storgatan och genom blommorna som barnen tycker är vackra blir de extra minnesvärda.	Lugn och stillhet.
Lindgren, Astrid. (1998). <i>Mästerdetektiven Blomkvist</i> . 16. [dvs. 17.] uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 10	Blommande fruktträd.	Trädgårdarna i staden där Kalle bor.	Staden där Kalle bor beskrivs.	Mittpunkt: Social igenkännbarhet - De blommande fruktträden tillsammans med familjerna som äter kvällsmat i trädgårdarna förmedlar en trevlig bild av staden.	Lugn, stillhet och trevligt.
Lindgren, Astrid. (1998). <i>Mästerdetektiven Blomkvist</i> . 16. [dvs. 17.] uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 18	Äppelträd.	Eva-Lottas trädgård, sedd från Kalles fönster.	Kalle vaknar av att en mygga biter honom. Då passar han på att spana efter brott och tittar ut genom fönstret mot Eva-Lottas trädgård.	Riktning: vy - De vita, blommande äppelträden lyser i mörkret och fångar Kalles blick.	Spänning och sovande.
Lindgren, Astrid. (1998). <i>Mästerdetektiven Blomkvist</i> . 16. [dvs. 17.] uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 28	Några höga lindar.	Konditoriträdgården, nära ån.	Farbror Einar bjuder barnen på bakelser och läsk på caféet konditoriträdgården.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Lindarna ger en behaglig skugga som gör att platsen är bra för att ta det lugnt och slappna av en stund.	Njutning och välbehag.
Lindgren, Astrid. (1998). <i>Mästerdetektiven Blomkvist</i> . 16. [dvs. 17.] uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 33	Gamla almar.	I Eva-Lottas trädgård.	Barnen bestämmer sig för att sätta upp en cirkus. De är i Eva-Lottas trädgård för att ha bland annat finns bra klätterträd.	Riktning: vy - Almarna är bra att klättra i och i toppen av almarna får man en fin utsikt över hela staden.	Lekfullhet och frihet.
Lindgren, Astrid. (1998). <i>Mästerdetektiven Blomkvist</i> . 16. [dvs. 17.] uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 33	Knotig pil.	Eva-Lottas trädgård vid ån.	I pilen brukar Eva-Lotta, Anders och Kalle sitta tillsammans och meta.	Mittpunkt: socialt samspel - Genom att barnen tillsammans utför aktiviteten att meta uppstår ett socialt samspel mellan barnen kring trädet.	
Lindgren, Astrid. (1998). <i>Mästerdetektiven Blomkvist</i> . 16. [dvs. 17.] uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 51	Päronträd.	Kalles trädgård.	Kalle vill tänka, vilket han gör bäst genom att ligga under päronträdet.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Kalle tänker bra när han ligger under päronträdet, vilket visar på att han i päronträdets skugga kan slappna av och bara ligga och fundera.	Beundran, tillförlit och eftertänksamhet.
Lindgren, Astrid. (1998). <i>Mästerdetektiven Blomkvist</i> . 16. [dvs. 17.] uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 62	Doftande äppelträd.	Eva-Lottas trädgård.	Kalle smyger ut på natten för att ta farbror Einars fingeravtryck.	Riktning: rörelse - Kalle går förbi äppelträden och uppmärksammar deras doft när han går igenom trädgården på väg till farbror Einar.	Spänning, uppslupenhet och stilla.
Lindgren, Astrid. (1998). <i>Mästerdetektiven Blomkvist</i> . 16. [dvs. 17.] uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 87	Gamla almar.	Eva-Lottas trädgård.	Barnen lever Rosornas krig. Anders klättrar snabbt upp i en av de gamla almarna för att komma undan de röda rosorna.	Övergång: tröskel - Genom att Anders flera gånger tidigare har klättrat i trädet känner han trädet och klättrar med lätthet upp i trädet. De andra barnen har inte samma vana, vilket gör att de har svårare att klättra upp i trädet och trädet utgör därför en barriär mellan Anders och de andra barnen.	Spänning.

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (1998). <i>Mästerdetektiven Blomkvist</i> . 16. [dvs. 17.] uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 87	Gamla almar.	Eva-Lottas trädgård.	Barnen lever Rosornas krig. Anders klättrar snabbt upp i en av de gamla almarna för att komma undan de röda rosorna.	Övergång: tröskel - Genom att Anders flera gånger tidigare har klättrat i trädet känner han trädet och klättrar med lätthet upp i trädet. De andra barnen har inte samma vana, vilket gör att de har svårare att klättra upp i trädet och trädet utgör därför en barriär mellan Anders och de andra barnen.	Spänning.
Lindgren, Astrid. (1998). <i>Mästerdetektiven Blomkvist</i> . 16. [dvs. 17.] uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 91-92	Lönn.	Vid Eva-Lottas trädgård.	Barnen leker Rosornas krig. Kalle sätter sig i en lönn för att spana.	Riktning: vy - Lönnen utgör en perfekt utsiktsplats, samtidigt som Kalle är dold av lövverket kan se över hela gatan och en del av Storgatan.	Spänning.
Lindgren, Astrid. (1998). <i>Mästerdetektiven Blomkvist</i> . 16. [dvs. 17.] uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.s. 102	Päronträd, samma som tidigare.	Kalles trädgård.	Kalle ligger under sitt päronträd och diskuterar med sin inbillade åhörare.	Mittpunkt: social igenkänbarhet - Trädet är viktigt för Kalle och utgör en del av en plats som han ofta återkommer till för att fundera. Människorna i hans omgivning ser honom ofta under päronträdet vilket har gjort att många förknippar honom med trädet.	Eftertänksamhet.
Lindgren, Astrid. (1998). <i>Mästerdetektiven Blomkvist</i> . 16. [dvs. 17.] uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 154	Päronträd, samma som tidigare.	Kalles trädgård.	Efter att juveltjuvarna är tagna av polisen har Kalle åter tid att ligga under päronträdet och prata med sin inbillade åhörare.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Genom att ligga i skuggan under päronträdet kan Kalle ta det lugnt och gå igenom olika händelser med sin inbillade åhörare.	Stolthet och eftertänksamhet.

Tabell 13: Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (2002c). <i>Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt</i> . 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 5	Päronträd.	Gräsmatta, in- hågnad av staket.	Eva-Lotta och Anders hittar Kalle under päronträdet. Hon säger till honom att han ska sluta ligga un- der päronträdet och glo varje dag.	Mittpunkt: Social igenkännbar- het - Kalle spenderar mycket tid under päronträdet, vilket gör att trädet dels är viktigt för honom men också förknippas mycket med honom av andra människor.	Retsamhet och förmärad.
Lindgren, Astrid. (2002c). <i>Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt</i> . 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 10	Päronträd, samma som tidigare.	Kalles trädgård.	Kalle pratar med sin inbillade åhörare, när han sitter under trädet.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Kalle återkommer till sitt päron- träd efter att han pratat med sina vänner. Under trädet finner han ro och utrymme att prata med sin inbillade åhörare.	Allvar och spänning.
Lindgren, Astrid. (2002c). <i>Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt</i> . 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.s. 12	Knotiga och vildvuxna aplar och päronträd.	Trädgårdarna i sta- den där Kalle bor.	Staden där Kalle bor beskrivs.	Mittpunkt: social igenkännbar- het - Träden utgör en viktig del av hur staden upplevs och därför en del av stadens identitet.	Hemtrevligt och rofyllt.
Lindgren, Astrid. (2002c). <i>Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt</i> . 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 21	Darrande aspar.	I utkanten av Prärien, en gräsk- lädd allmänning. Kring ett gammalt hus som kallas Herrgården.	Kalle och hans vänner leker rosornas krig.	Mittpunkt: social igenkännbar- het - Både Prärien och Herrgården har fått egna namn bland män- niskorna i staden, vilket visar på platsernas starka identiter. Asparna kring Herrgården utgör en del av Herrgårdens identitet.	Glädje, livslust och spänning.
Lindgren, Astrid. (2002c). <i>Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt</i> . 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 86	Äppelträd.	Vid Eva-Lottas veranda.	Polisen förhör Eva-Lotta efter att hon hittat en mördad man.	Riktning: vy - En fågel som sitter i trädet hörs in på verandan i kontrast till tystnaden där.	Spänning och andlöshet.
Lindgren, Astrid. (2002c). <i>Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt</i> . 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 105	Svarta alar.	Vid ån.	Anders är ute på natten för att gömma Stormumriken.	Riktning: rörelse - Anders pas- serar alarna på väg mot Sixten.	Spänning.
Lindgren, Astrid. (2002c). <i>Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt</i> . 17. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 173	Päronträd, samma som tidigare.	Kalles trädgård.	Kalle ligger under päronträdet och funderar över att leva farligt.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Under trädet kan Kalle ta det lugnt och ligga fundera.	Vilsamt och behagligt.

Tabell 14: Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (2002b). <i>Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus</i> . 14. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. ss.11-12	Oxel, som ser ut som ett skatbo.	Vid en slottsruin.	Barnen leker Rosornas krig. De vita rosorna ska gömma Stormum-riken för de röda rosorna. För att retas lägger dem ett meddelande vid oxeln, eftersom de tror att de röda rosorna kommer leta där.	Mittpunkt: socialt samspel - Trädet spelar en viktig roll i barn-ens lek, då de lurar dit varandra och kommunicerar med varandra genom hemlig meddelanden i trädet.	Roligt och spännande.
Lindgren, Astrid. (2002b). <i>Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus</i> . 14. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 12	Körsbärsträd.	På backen upp till slottsruinen, kring en villa.	Barnen är på väg uppför kullen där slottsruinen ligger.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Villan och körsbärsträdet i dess trädgård beskrivs som en sista utpost av stadens bebyggelse. Detta visar att villan och trädet har en betydelse som markör och landmärke över stadens slut.	Idylliskt.
Lindgren, Astrid. (2002b). <i>Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus</i> . 14. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 51	Tallar.	Nära havet.	Kalle och Anders följer spår som Eva-Lotta lämnat efter sig när hon följde med Rasmus kidnappare.	Riktning: rörelse - Kalle och Anders kör förbi tallarna i sin jakt. Tallarna utgör en förändring längs deras stråk som gör att pojarna blir fundersamma över vad de kommer möta längre fram.	Ondska, håttfullt, tystnad och spänning.
Lindgren, Astrid. (2002b). <i>Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus</i> . 14. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 54	Täta granar och tallar.	En skogsbeklädd ö.	Kalle och Anders letar efter Eva-Lotta och kidnapparna.	Riktning: rörelse - Pojkarna rör sig genom skogen när de letar efter ledtrådar.	Spänning, vaksamhet och skrämsel.
Lindgren, Astrid. (2002b). <i>Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus</i> . 14. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 56	Gran.	En skogsbeklädd ö.	Kalle och Anders gömmer sig bakom en gran för att spana på kidnapparna.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Granen utgör en relativt skyddad plats för pojkarna där de gömma sig men samtidigt spana på kidnapparna.	Spänning och skrämmande.
Lindgren, Astrid. (2002b). <i>Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus</i> . 14. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 61	Granar.	En skogsbeklädd ö.	Eva-Lotta sitter inlåst av kidnapparna och drömmer om att få mellan granarna ner till vattnet för att bada.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Granarna är så pass viktiga för hur platsen upplevs att Eva-Lotta minns och drömmer om dem trots att hon sitter inlåst.	Hemtrevligt och spännande.
Lindgren, Astrid. (2002b). <i>Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus</i> . 14. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 62	Gran.	En skogsbeklädd ö.	Kalle och Anders ligger under en gran och spanar på kidnapparna.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Barnen får skydd av granen, så att de kan sitta dolda från kidnapparna men fortfarande se dem.	Spänning och lättnad.
Lindgren, Astrid. (2002b). <i>Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus</i> . 14. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 65	Tallar.	En skogsbeklädd ö.	Kalle och Anders har byggt en koja där de sover när de inte spanar på kidnapparna. Det börjar bli kväll och tallarna färgas röda av solens sista strålar.	Riktning: vy - Från kojans ser Anders och Kalle tallarnas stammar färgas röda och då förstår de att det är kväll.	Trygghet och däsighet.
Lindgren, Astrid. (2002b). <i>Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus</i> . 14. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 108	Granar.	En skogsbeklädd ö.	Eva-Lotta och Rasmus springer ifrån kidnapparna.	Riktning: rörelse - Eva-Lotta och Rasmus passerar granarna medan de springer.	Spänning.
Lindgren, Astrid. (2002b). <i>Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus</i> . 14. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 118	Träd som susar.	En skogsbeklädd ö.	Eva-Lotta och Rasmus har flytt från kidnapparna. Nu ska de sova tillsammans med Kalle och Anders i deras koja. Men först tittar allihop på stjärnhimlen utanför kojans.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Barnen går utanför kojans för att hämta luft och blir stående och lyssnar på de susande träden och tittar på stjärnonrarna. Här står de tyst och stilla en lång stund, utan att känna behov av att göra något annat och kan slappna av.	Rädsla, glädje, egendomligt och andaktsfullhet.

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (2002b). <i>Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus</i> . 14. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 131	Granar.	En skogsbeklädd ö.	Kalle kryper och smyger under granarna.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Genom att Kalle ålar sig fram under granarna kan han hålla sig dold och skyddad.	Spänning, nyfikenhet och häpenhet.
Lindgren, Astrid. (2002b). <i>Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus</i> . 14. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 149	Granar.	En skogsbeklädd ö.	Kalle, Anders och Eva-Lotta ligger gömda och spanar på kidnapparna.	Övergång: tröskel - Granarna utgör en visuell barriär mellan kidnapparna och Anders, Kalle och Eva-Lotta. Denna tröskel upplever barnen störande, eftersom det gör svårt för dem att se vad som händer bakom granarna.	Skrämmande, oro och spänning.
Lindgren, Astrid. (2002b). <i>Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus</i> . 14. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 156	Beskrivs inte.	En skogsbeklädd ö.	Nicke blir skjuten när han springer bort från de andra kidnapparna med Rasmus i famnen. Rasmus blir rädd och gömmer sig mellan träden.	Mittpunkt: rekreativ fördel - När Rasmus känner sig utsatt tar han skydd bakom träden, alltså uppfattar han träden som ett skydd och känner sig tryggare bakom dem.	Rädsla, stolthet, glädje, sorg och kärlek.
Lindgren, Astrid. (2002b). <i>Mästerdetektiven Blomkvist och Rasmus</i> . 14. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 161	Grantoppar.	Kalvön.	Kalvön och dess omgivning beskrivs när barnen lämnar ön.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Grantopparna påverkar hur platsen upplevs och är en betydande del av platsens identitet.	Lycka.

Tabell 15: Lillebror och Karlsson på taket

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (1977b). <i>Lillebror och Karlsson på taket</i> . 8. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 71	Balsampoppel som luktar starkt.	Uppe på hustaken, ovanför Lillebrors gård.	I vårskymningen promenerar Karlsson och Lillebror på taken. Lillebror ser ner på parken där han brukar leka och sin gård.	Rörelse: vy - Uppe på taken ser Lillebror så mycket mer. Han känner doften från balsampoppeln som står på hans gård vilket gör att han påminns om sin gård, samtidigt som han ser det på ett nytt sätt, från ovan.	Spänning, vär i luften, se men inte synas.

Tabell 16: Karlsson på taket flyger igen

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (2003a). <i>Karlsson på taket flyger igen</i> . 7. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 19	Beskrivs inte.	Hos Karlsson mormor.	Karlsson är och hälsar på sin mormor. Hans mormor vill att han ska byta strumpor, så då klättrar Karlsson upp i ett träd för att komma undan.	Övergång: tröskel - Trädet utgör en tröskel mellan Karlsson i trädkronan och mormodern på marken. Karlsson tror att mormodern inte ska klara klättra upp i trädet, men det gör hon.	Fascination och misstro.
Lindgren, Astrid. (2003a). <i>Karlsson på taket flyger igen</i> . 7. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 42	Ett vackert körsbärsträd.	Huvudet på en förbipasserande man.	Karlsson slänger ut skräp från taket. En herre får körsbärskärnor i håret. Karlsson menar att herren bara ska vara glad, kanske kommer kärnan slå rot och blir ett vackert körsbärsträd.		Fascination och en del misstro.

Tabell 17: Karlsson på taket smyger igen

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (1977a). <i>Karlsson på taket smyger igen</i> . 3. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 44	Persikokärna som kan bli ett persikoträd.	I Lillebrors rum.	Karlsson planterar en persikokärna i Lillebrors blomkruka. Karlsson tror att kärnan ska bli ett stort persikoträd.	Riktning: vy - Karlsson ser en framtida möjlighet att kärnan ska växa upp till ett stort persikoträd.	Irritation och glädje.

Tabell 18: Ronja Rövardotter

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 18	Stora träd.	Skogen kring Mat- tisborgen.	Ronja besöker skogen för första gången på egen hand.	Mittpunkt: social igenkännbar- het - Skogen gör ett starkt intryck på Ronja. Hon har hört talas om skogen många gånger innan men inte sett den själv.	Fascination, glädje, frihet.
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 20	Mörka granar och tallar.	Granarna och tallarna växer vid en tjärn med vita näckrosor.	Ronja kommer fram till en tjärn under sin upptäcktsfärd genom skogen. Här stannar hon kvar hela dagen.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Ronja stannar kvar på platsen och roar sig med att kasta kottar i vattnet och klättra i träden. Hon lägger sig ner och vilar i mossan under träden, vilket visar att platsen ger henne lugn.	Glädje, lugn, vemod.
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 28	Tät gran.	Vid en tjärn i skogen.	Ronja gömmer sig under en tät gran för att komma undan vild- vittrorna.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Granen erbjuder Ronja skydd från vildvittrorna.	Oro, rädsla men också lättnad när hon hittar skydd.
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 53	Täta granar.	Mattisskogen.	Ronja springer sig varm i skogen när hon badat. Av misstag springer hon rakt in i Birk.	Övergång: tröskel - De täta gra- narna skymmer sikten, vilket gör att hon springer rakt in i Birk när hon springer mellan dem.	Irritation, retlighet.
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 68	Tät gran.	Mattisskogen.	Ronja sitter under en gran som skydd mot regnet.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Granen erbjuder skydd från regnet. Ronja tycker om sitta därunder och höra det stilla drop- pandet.	Lugn, trygghet.
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 71	Ihåligt träd.	Mattisskogen.	Rumpnissarna har gjort en jordku- la, vilket de gör om de inte hittar ett ihåligt träd.		
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 107	Talltoppar.	Runt en glänta i Mattisskogen.	Det är vår. Birk och Ronja sitter stilla och "är i våren". De ser ekorrar flänga i talltopparna.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Träden, med ekorrar, bildar en plats där Ronja och Birk kan sitta stilla och bara fascineras av skogen.	Fascination, värkanslor, lugn, glädje.
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 142	Furor, granar, mossiga kullfallna träd.	Mattisskogen.	Ronja går igenom skogen på natten för att möta Birk vid Björngrottan.	Övergång: segment - Mattiss- kogen utgör en övergång mellan Mattisborgen och Björngrottan.	Magiskt, trollskt, spännande, vemodigt.
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 145	Granris.	I Björngrottan och ute i skogen.	Birk har hämtat granris i skogen och bäddat med i Björngrottan.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Granriset gör det ombonat i grottan så att Birk och Ronja kan sova där.	Birk är trött, Ronja ve- modig.
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 147	Ihåligt träd.	Skogen utanför Björngrottan.	Birk har gömt sitt armborst och andra saker i ett ihåligt träd.	Mittpunkt: social igenkänn- barhet - Trädet fyller en viktig funktion som gömställe.	Spänning, frihet, makt, vår.
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 154	Unga björkar med späda björklöv som luktar vår.	Längs en smal stig som leder till älven.	Ronja och Birk är på väg från Björngrottan ner till älven.	Mittpunkt: rekreativ fördel - De späda björklöven förmedlar en känsla av vår och glädje till Ronja och Birk.	Glädje, vår.
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 155	En stormfälld björk.	Vid Björngrottan.	Ronja och Birk drar den storm- fällda björken till grottan, så att de kan tälja tallriker mm. Av den.	Mittpunkt: socialt samspel - Trädet blir centralt för Ronja och Birk i deras vistelse och sociala interaktion vid grottan.	Slit, kraft, envishet, frihet och makt.
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 162	Granar.	Granarna bildar en liten glänta i skogen.	Ronja kommer utspringande mellan granarna, fram till en sårad häst Birk precis upptäckt.	Övergång: tröskel - Granarna utgör en tröskel mellan gläntan och skogen runt om.	Oro, fört- vivlan, men samtidigt lättnad.
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 165	Granar och björkar.	Granarna och björkarna bildar ett rum kring en källa i skogen.	Ronja och Birk leder en sårad häst till en källa för att den ska få dricka. Platsen känns så säker att de binder fast hästen här.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Vid källan får hästen vatten och trygghet. Ronja och Birk kan slappna av, de har fört hästen i säkerhet.	Lättnad, lugn.

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.s. 176	Gran.	Mattisskogen.	Birk och Ronja blir jagade av vildvittrorna. Ronja hittar skydd under en gran.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Granen erbjuder Ronja skydd från vildvittrorna.	Oro och rädsla, men också lättnad.
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.s. 187	En stormfälld björk med grönskande blad.	Björken flyter i älven.	Ronja och Birk blir jagade av vildvittrorna när de badar. För att rädda sig från vildvittrorna håller de tag i i grenarna på en flytande björk.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Björken erbjuder barnen tillfälligt skydd från vildvittrorna.	Oro, rädsla och spänning.
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 202	Furor, granar, björkar utan löv.	Mattisskogen.	Det kommer en storm till skogen, furor och granar välter och björk- arna tappar sina blad.	Mittpunkt rekreativ fördel (negativ) - Skogen känns inte lika trygg som vanligt när stormen härjar. Stormen är även ett tecken på att hösten är i väg, vilket Ronja och Birk fasar inför.	Vemod, melan- koli, ovisshet.
Lindgren, Astrid. (2014). <i>Ronja Rövardotter</i> . 5. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren.	Granar och björkar.	Granarna och björkarna bildar ett rum kring en källa i skogen.	Ronja ska hämta vatten vid källan men upptäcker att Mattis sitter på en sten intill källan.	Mittpunkt: social igenkänn- barhet - Platsen är nödvändig och viktig för barnen på grund av källan. Genom att Mattis sitter här blir ytterligare speciell och minnesvärd för Ronja.	Vemod, sorg, övertäckning, kärlek och lycka.

Tabell 19: Bröderna Lejonhjärta

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (2002a). <i>Bröderna Lejonhjärta</i> . 8. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. ss. 23-25	Blommande körsbärsträd.	Körsbärsdalen, som är översäddad med vita körsbärsblommor.	Skorpan har precis träffat Jonatan i Nangijala och ser för första gången Körsbärsdalen.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Skorpan har längtat till denna platsen sedan Jonatan dog. Körsbärsträden gör platsen till en vacker plats som välkomnar Skorpan.	Glädje, kärlek, frid.
Lindgren, Astrid. (2002a). <i>Bröderna Lejonhjärta</i> . 8. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 31	En blommande gren av ett körsbärsträd.	En blommande gren utanför Skorpanns fönster.	Skorpan ligger i sin bänk och ska sova och tittar på den blommande grenen utanför fönstret.	Riktning: vy - Skorpan ser grenen på håll och påminns då om att han är i Körsbärsdalen.	Trygghet, lugn.
Lindgren, Astrid. (2002a). <i>Bröderna Lejonhjärta</i> . 8. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. ss. 123-128	Två gamla lindar.	Ett fint och vackert litet torg, omgärdat av gamla hus.	Folket i Törnrosdalen har blivit kallade till torget för att Tengil ska tala till dem. Tengil väljer ut män som ska bygga hans borg. En man protesterar och dödas av Tengils soldater.	Mittpunkt: social igenkännbarhet (negativ) - Torget är en central punkt i Törnrosdalen. Lindarna och fåglarna som kvittrar i dem står i skarp kontrast till det hemska som händer på torget.	Hat, rädsla, oro, skräck.
Lindgren, Astrid. (2002a). <i>Bröderna Lejonhjärta</i> . 8. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 147	Gran.	Utanför muren kring Törnrosdalen.	Skorpan kryper under muren ut från Törnrosdalen. Här möter han Jonatan och de sover tillsammans under en gran.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Granen erbjuder Jonatan och Skorpan skydd och en plats att sova på under natten.	Vemodigt, rädsla inför framtiden.
Lindgren, Astrid. (2002a). <i>Bröderna Lejonhjärta</i> . 8. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 149	Mörka, täta och höga träd.	Beskrivs som en sagoskog utan stigar. Lukt av vått gräs och häst. Träden bildar en glänta kring ett litet hus.	Jonatan och Skorpan rider genom skogen för att befria Orvar från Tengil. I skogen kommer de fram till Elfridas hus.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Platsen förknippas starkt med Elfrida, Jonatans vän.	Glädje men samtidigt sorg och rädsla.
Lindgren, Astrid. (2002a). <i>Bröderna Lejonhjärta</i> . 8. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. ss. 152-158	Pilträdd med släpiga grenar.	Pilträdet växer längs floden, dess grenar hänger ner i floden.	Jonatan och Skorpan badar i floden och klättrar i pilträdet. Tengils soldater rider förbi. Jonatan räddar en soldat och hans häst från floden.	Mittpunkt: socialt samspel - Pilträdet långa släpiga grenar ner i floden bjuder in Skorpan och Jonatan till lek.	Glädje, spänning.
Lindgren, Astrid. (2002a). <i>Bröderna Lejonhjärta</i> . 8. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 170	Samma pilträdd som tidigare.	Flodstranden.	Skorpan och Jonatan rider längs floden. Då ser de pilträdet de klättrat i tidigare på andra sidan floden.	Riktning: vy - Skorpan och Jonatan ser trädet på håll när de rider. "Det var som att få en hälsning över vattnet, en grön liten hälsning från en ljusare strand".	Hoppfullhet, oro och längtan.
Lindgren, Astrid. (2002a). <i>Bröderna Lejonhjärta</i> . 8. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 193	Samma pilträdd som tidigare.	Längs floden.	Jonatan och Skorpan rider ifrån Tengils soldater. Skorpan hoppar av medan Jonatan rider vidare. De bestämmer att de ska mötas vid pilträdet senare.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Skorpan kallar pilträdet för deras - vilket visar på trädets starka identitet och betydelse. Trädet utgör en viktig mötesplats.	Oro, rädsla, spänning och hoppfullhet.
Lindgren, Astrid. (2002a). <i>Bröderna Lejonhjärta</i> . 8. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 201	Knäckta och böjda träd.	Törnrosdalen.	Stridens dag är inne i Törnrosdalen, nu ska Tengil besegras. Samtidigt kommer det en storm till Törnrosdalen.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Törnrosdalen är hem för många och har en stark identitet. När Törnrosdalens träd knäcks av stormen påverkar det många och kan ses som ett omen inför den stundande striden.	Oro, rädsla, hoppfullhet och kamplust.
Lindgren, Astrid. (2002a). <i>Bröderna Lejonhjärta</i> . 8. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 222	Äppelträdd.	Nangilima.	Jonatan berättar om Nangilima för Skorpan. Han berättar att det snart är tid att plocka äpplen i Mattias trädgård.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Äppelträdet blir en stark symbol för en plats de ännu inte sett.	Vemod och sorg, men samtidigt hoppfullhet.

Tabell 20: Mio, min Mio

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid (1978[1975]). <i>Mio, min Mio</i> . 7. uppl., 2. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. ss. 22-24	Silverpoppel. "Växte så högt mot stjärnorna att det brann stjärnor i deras toppar"	Rosengården i Landet fjärran. Silverpopplarna växer bland rosor och vita liljor som gungar lätt i vinden.	Mios fader konungen visar Mio Rosengården för första gången.	Riktning: vy - Mio kan först inte se silverpopplarna, utan bara höra dem. När han väl får se dem så tycker han att det är bland det vackraste han sett. Mittpunkt: rekreativ fördel Mio har kommit från mörka, ensamma Stockholm och kan nu finna ro i Rosengården tillsammans med sin fader konungen.	Lugn, stabilitet, trygghet, hoppgullhet, lycka, kärlek.
Lindgren, Astrid (1978[1975]). <i>Mio, min Mio</i> . 7. uppl., 2. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 32	En av silverpopplarna.	Rosengården, det är skymning.	"Över hela Rosengården kom det som en mjuk blå dimma. De vita fåglarna tystnade och sökte upp sina bon. Silverpopplarna tystnade också. Det blev aldeles stilla i Rosengården. Men i toppen på den högsta silverpoppeln satt en stor, svart, ensam fågel och sjöng. "	Riktning: vy (negativ) - Mio ser och hör fågeln på avstånd. Det gör ont för Mio att höra fågelns sång.	Obehag, oro, ledsamhet.
Lindgren, Astrid (1978[1975]). <i>Mio, min Mio</i> . 7. uppl., 2. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 40	Ett pilträd som lutar sin grenar utöver vattnet.	Vid en bäck i Landet i fjärran.	Mio och Jumjum möter en vallpojke. Vallpojken täljer flöjtar till Mio och Jumjum, samtidigt som de tillsammans sitter och plaskar vid bäcken.	Mittpunkt: socialt samspel - De tre pojkarna förenas kring flöjterna de täljer från pilens grenar. Trädet tillsammans med bäcken utgör en plats där pojkarna uppehåller sig en längre stund.	Glädje, nyfikenhet, litenhet men samtidigt trygghet inför tidens gång.
Lindgren, Astrid (1978[1975]). <i>Mio, min Mio</i> . 7. uppl., 2. tr. Stockholm: Rabén & Sjögrens. 45	Pilträd	Pilträden står längs stranden till en bäck.	Mio och Jumjum möter vallpojken Nonno igen. De spelar tillsammans på sin flöjter. Nonno hävdar att träden, blommorna och vattnet lyssnar men Mio tror inte på honom.	Mittpunkt: socialt samspel - Åter igen möts de tre pojkarna vid bäcken och spelar tillsammans på sina flöjter.	Glädje, gemenskap.
Lindgren, Astrid (1978[1975]). <i>Mio, min Mio</i> . 7. uppl., 2. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 53	Pilträd, igen.	Kulle vid bäcken.	Mio, Jumjum och Nonno sover vid bäcken.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Pojkarna finner ro då de lägger sig för att sova på marken under pilträden. De hör vinden susa i gräset.	Lugnt, tryggt, avkopplande.
Lindgren, Astrid (1978[1975]). <i>Mio, min Mio</i> . 7. uppl., 2. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren s. 56	Silverpopplar.	Rosengården.	Konungen pratar om riddare Kato. Då brusar det i Silverpopplarna och de tappar sina blad.	Social igenkännbarhet - Platsen är viktig för Mio och starkt förknippad med hans fader konungen. När silverpopplarna brusar och tappar sina blad väcker det en stark oro.	Oro, stark rädsla.
Lindgren, Astrid (1978[1975]). <i>Mio, min Mio</i> . 7. uppl., 2. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren s. 59	Gamla träd.	Trädgården till ett litet sagolikt hus som ligger i Landet på andra sidan vattnen.	Jumjum visar Mio Jiris hus.	Social igenkännbarhet - Platsen är viktig för Jumjum som vill visa den för Mio. Mio tycker platsen är sagolik och tycker om familjen som bor i huset.	Välkomnande, varmt, spännande, vänlighet, sagolikt.
Lindgren, Astrid (1978[1975]). <i>Mio, min Mio</i> . 7. uppl., 2. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren s. 79	Lindar och aspar, som susar milt.	Dunkla skogen, som ligger i dimma.	Mio och Jumjum rider igenom Dunkla skogen. Innan Mio gav sig av var hans fader konungen rädd att han inte skulle komma tillbaka.	Social igenkännbarhet - Skogen har blivit omtalad för pojkarna redan innan de rider in i den. I skogen får Mio en stark känsla att skogen och alls dess träd ruvar på en hemlighet.	En viss oro, spänning, mystik, drömskt.
Lindgren, Astrid (1978[1975]). <i>Mio, min Mio</i> . 7. uppl., 2. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren s. 79	Blommande äppelträd som lyser i mörkret	Trädgården till ett litet sagohus som ligger i Dunkla skogen. Från huset kommer ljud från en vävstol.	Mio och Jumjum kommer fram till ett hus då de rider i Dunkla skogen. De bestämmer sig för att undersöka vem som bor i huset.	Social igenkännbarhet - Huset är en speciell plats i skogen, som väcker Mios nyfikenhet. De vita blommorna lyfter fram huset i mörkret.	Spänning, drömskt.
Lindgren, Astrid (1978[1975]). <i>Mio, min Mio</i> . 7. uppl., 2. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 106	Döda, svarta trädstammar med svarta, knotiga, döda grenar.	Döda skogen. Det är mörkt och stammarna står tätt.	Mio och Jumjum rider igenom Döda skogen.	Mittpunkt: social igenkännbarhet (negativ) - Platsen har en stark identitet och stämning. Pojkarna vill inte stanna på platsen, samtidigt som de har svårt att orientera sig mellan de täta stammarna.	Rädsla, oro, litenhet, ensamhet, dysterhet, hotfullt.

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid (1978[1975]). <i>Mio, min Mio</i> . 7. uppl., 2. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 109	Ett dött, ihåligt träd med en gammal, svart stam.	Döda skogen.	Mio och Jumjum rider genom Döda skogen när riddar Kato spejare börjar jaga dem. Ett ihåligt träd öppnar sin stam så att pojkarna kan gömma sig där. Trädet räddar på så vis pojkarna.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Genom att trädet öppnar sin stam hittar pojkarna ett skydd från Katos spejare.	Oro, rädsla men också lättnad.
Lindgren, Astrid (1978[1975]). <i>Mio, min Mio</i> . 7. uppl., 2. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 173	Ett dött träd.	Trädet står i “Döda skogen”	Eno visar Mio ett grönt blad från ett av träden i Döda skogenefter att riddar Kato har blivit besegrad.	Övergång: efemär - Den döda skogen har tidigare varit en del av övergången till Katos rike. Genom att träden nu håller på att få blad kommer inte Mio och de andra i berättelsen uppfatta övergången på samma sätt - om de ens kommer uppfatta Den döda skogen om en övergång.	Hoppfullhet, glädje, förändring, ljus.
Lindgren, Astrid (1978[1975]). <i>Mio, min Mio</i> . 7. uppl., 2. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 173	Samma äppelträd igen.	Trädgården till väverskans hus i Dunkla skogen.	Väverskans dotter återvänder hem efter att Kato besegrats. Hon blir glad för att äppelträden fortfarande blommar.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - De blommande äppelträden i trädgården symboliserar hemmet för flickan.	Glädje, hopp, förväntan, kärlek.
Lindgren, Astrid (1978[1975]). <i>Mio, min Mio</i> . 7. uppl., 2. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 178	Silverpopplarna igen.	Rosengården.	Mio går under silverpopplarna och ser sin fader konungen.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Mio kommer hem till sin fader konungen, träden symboliserar hemmet och förstärker upplevelsen av den bekanta platsen .	Glädje, hopp, förväntan, kärlek, lättnad, lycka.

Tabell 21: Rasmus på luffen

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (2002d). <i>Rasmus på luffen</i> . 9. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 5	Grönskande lind.	Linden står utanför barnhemmet.	Rasmus sitter i sin vanliga klyka på linden och tänker.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Klykan i linden utgör en plats som Rasmus ofta besöker. På så sätt ser han nästan linden som "sin".	Avskildhet, eftertänksamhet.
Lindgren, Astrid. (2002d). <i>Rasmus på luffen</i> . 9. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 19	Samma lind som tidigare. Lindens grenar bildar gröna valv.	Utanför barnhemmet.	Rasmus vill inte leka utan klättrar istället upp i linden.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Rasmus har hittat ett gömställe i linden där han kan hålla sig undan från omvärlden. Här kan han sitta helt själv och bara tänka när han känner sig nedstämd.	Nedslagen, hopplöshet, avskildhet.
Lindgren, Astrid. (2002d). <i>Rasmus på luffen</i> . 9. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 35	Äppelträd.	Utanför fröken Höks fönster.	Rasmus flyr från barnhemmet. Han gömmer sig för Fröken Höks blick bakom stammen av ett äppelträd.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Äppelträdet ger Rasmus ett skydd från Fröken Höks blickar.	Frihet, oro och rädsla.
Lindgren, Astrid. (2002d). <i>Rasmus på luffen</i> . 9. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 37	Lummiga träd och äppelträd.	Utanför barnhemmet.	Rasmus springer genom trädgården till barnhemmet. Han är på väg att rymma.	Riktning: rörelse - Rasmus springer förbi träden, på väg till något bortom träden.	Jagad, hoppfullhet, frihet.
Lindgren, Astrid. (2002d). <i>Rasmus på luffen</i> . 9. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 39	Aspar som susar sorgmodigt.	Längs en stig, på väg bort från barnhemmet.	Rasmus har rymt från barnhemmet, nu springer han planlöst med ett enda mål att inte bli upptäckt.	Riktning: rörelse - Rasmus springer förbi asparna.	Sorg, vemod, melankoli, villrådighet, rädsla.
Lindgren, Astrid. (2002d). <i>Rasmus på luffen</i> . 9. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 69	Lummiga lönnar.	Kring Hedbergskans hus, en gammal grön villa.	Rasmus och Paradisoskar går till Hedbergskan, som Paradisoskar beskriver som världens snällaste.	Mittpunkt: Social igenkännbarhet - Hedbergskans hus och dess trädgård med lönnarna utmärker sig i samhället. För paradisoskar har platsen extra stor betydelse eftersom han tycker mycket om Hedbergskan.	Vänlighet, tillgivenhet.
Lindgren, Astrid. (2002d). <i>Rasmus på luffen</i> . 9. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 74	Gammal lönn.	Hedbergskans hus. En av grenarna sträcker sig ända in över villans tak.	Rasmus klättrar upp i lönnen för att ta sig in i Hedbergskans hus.	Övergång: tröskel - Trädet utgör en tröskel mellan marken och taket, som Rasmus kan ta sig över eftersom han är bra på att klättra.	Spänning.
Lindgren, Astrid. (2002d). <i>Rasmus på luffen</i> . 9. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 100	Granris.	Inuti ett övergivet hus.	Oskar och Rasmus bestämmer sig för att sova i ett övergivet hus i Ödebyn. Oskar bäddar med granris.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Granriset gör det mer ombonat och trevligt för Oskar och Rasmus i det övergivna huset.	Mysigt, tryggt, hemtrevligt.
Lindgren, Astrid. (2002d). <i>Rasmus på luffen</i> . 9. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 102	Klena björkar.	Inuti ett övergivet hus.	När Rasmus och Oskar har gjort det hemtrevligt och ska sova i det övergivna huset blåser det upp till storm.	Mittpunkt: rekreativ fördel (negativ) - vinden sliter i björkarna vilket gör att platsen inte längre känns så trygg.	Rädsla, obehag, otryggt.
Lindgren, Astrid. (2002d). <i>Rasmus på luffen</i> . 9. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 127	Tallar som luktar kåda.	Utanför Lille-Sara lilla torp.	Rasmus är trött och ligger och tar det lugnt i gräset, under tallarna.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Lukten av tallarnas kåda och skyddet mot vinden som tallarna ger skapar en lugn och skön plats där Rasmus kan vila.	Trygghet, lugn, avkoppling.
Lindgren, Astrid. (2002d). <i>Rasmus på luffen</i> . 9. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 143	Äldersstigna äppelträd.	Utanför Lille-Sara lilla torp.	Rasmus och Oskar går förbi Lille-Saras torp mitt i natten, påpassade av två skurkar.	Riktning: rörelse - Oskar och Rasmus passerar Lille-Sara trädgård med de gamla äppelträden och kommer då att tänka på Lille-Sara.	Spänning, rädsla.
Lindgren, Astrid. (2002d). <i>Rasmus på luffen</i> . 9. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 147	Täta granar.	Vid ett röse där Oskar har gömt pengar.	Rasmus och Oskar visar skurkarna var pengarna är gömda, när poliserna kommer.	Övergång: tröskel - De täta granarna utgör en tröskel som först håller poliserna skymda för skurkarna.	Spänning och rädsla, men sen lättnad.

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (2002d). <i>Rasmus på luffen</i> . 9. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 167	Björkar.	En hage vid en sjö, utmed en vägen.	Rasmus och Oskar går längs vägen och diskuterar.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Rasmus och Oskar känner en delaktighet och samhörighet med sin omgivning, och då också björkarna.	Glädje, gemenskap, samhörighet, kärlek, frihet.
Lindgren, Astrid. (2002d). <i>Rasmus på luffen</i> . 9. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 171	Äppelträd.	Oskars trädgård.	Oskar har blivit omhändertagen av Oskar och ser för första gången hans trädgård och hus.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Trädet växer i Oskars trädgård, och är därför starkt förknippad med Oskar för Rasmus. Rasmus förstår att detta kommer bli hans egen trädgård, och därför får trädgården och ett stort värde för honom och äppelträden blir en symbol för trädgården.	Kärlek, tillhörighet, gemenskap, trygghet.

Tabell 22: Barnen på Bråkmakargatan

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (1992). <i>Barnen på Bråkmakargatan</i> . 10. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 62	Beskrivs inte.	Vid en sjö, ett återkommande utflyktsmål för familjen på Bråkmakargatan.	Mia och Jonas vet att det står ett bra klätterträd vid sjön, barnen går dit och klättrar.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Barnen minns trädet sedan tidigare och trädet är en punkt de återkommer till när de är på utflykt. Genom att trädet är speciellt bra att klättra i blir det centralt i barnens lek.	Mod, skoj, glädje. Och lite rädsla.
Lindgren, Astrid. (1992). <i>Barnen på Bråkmakargatan</i> . 10. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. ss. 83-85	Ett stort träd med en grön krona. Uppe bland grenarna i trädet finns en veranda.	I mormor och morfars trädgård.	Barnen äter plättar sittande på verandan i trädet. Lotta hänger upp plättar på grenarna i trädet och låtsas att det är blad.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Platsen är en central plats i morföräldrarnas trädgård. Mia berättar att det finns ingen annan plats hon hellre sitter och äter på. Platsen har också fått ett eget namn, "Gröna lusthuset".	Kärlek, trygghet, avskildhet.
Lindgren, Astrid. (1992). <i>Barnen på Bråkmakargatan</i> . 10. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. s. 135	En klädd julgran som luktar gott.	Inne i barnen på Bråkmakargatans hus.	Familjen firar jul.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Granen som julgran är starkt förknippad med traditioner kring jul. Även om det är en ny julgran varje år har granen samma symboliska värde och barnen har minnen kopplade till den.	Julstämning, hemtrevligt, glädje, kärlek, förväntan.

Tabell 23: Kajsa Kavat

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (1997). <i>Kajsa Kavat</i> . 4. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Kajsa Kavat) s. 12	Körsbärsträd.	Kajsas mormors trädgård. Här finns också krusbärs-buskar och en liten gräsplätt.	Kajsas mormors trädgård beskrivs.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Träden utgör en del av Kajsas hem och här därför en stor betydelse för Kajsa.	Hemtrevligt, värme och kämparglöd.
Lindgren, Astrid. (1997). <i>Kajsa Kavat</i> . 4. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Småländsk tjurfäktare) s. 30	Björkar med små, krusiga blad.	En gård i Småland.	Tjuren Adam Engelbrekt är arg och galen och människor runtomkring villrådiga.		Vår, härligt, påsk men också oro.
Lindgren, Astrid. (1997). <i>Kajsa Kavat</i> . 4. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Småländsk tjurfäktare) s. 31	Ljusa, gröna björkar.	På väg mot Bäcktorpet.	Kalle lyckas lugna ner den galna tjuren.	Riktning: rörelse - Kalle återvänder till Bäcktorpet och går då mellan björkarna.	Vår, påsk, lättnad, ljuvligt och stolthet.
Lindgren, Astrid. (1997). <i>Kajsa Kavat</i> . 4. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Gull-pian) s. 41	En stor tall.	Halvvägs till affären.	När Eva är halvvägs till affären börjar det åska och regna.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Tallen utgör ett viktigt landmärke för Eva, när hon passerar tallen vet hon att hon är halvvägs till affären.	Sorg, förtvivlan, övergivenhet och skrämsel.
Lindgren, Astrid. (1997). <i>Kajsa Kavat</i> . 4. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Sammela-gust) s. 51	Granar och tallar som luktar kåda.	Utanför torpet där Samuel August bor.	Somrarna i Samuel Augusts torp beskrivs.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Lukten av kådan blir en symbol för de härliga somrarna kring torpet.	Sommar, härligt och barndom.
Lindgren, Astrid. (1997). <i>Kajsa Kavat</i> . 4. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Nänting levande åt Lame-Kal) s. 70	Körsbärsträd.	Målarmästarens trädgård.	Annastinas och lillstumpans katt får kattungar. De kan inte behålla två, se dessa begravs under körsbärsträdet.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Körsbärsträdet över graven blir som ett monument över de två döda kattungarna.	Sorg och ledsamhet.
Lindgren, Astrid. (1997). <i>Kajsa Kavat</i> . 4. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Hoppa högst) s. 71-74	En alm med tätt grenverk.	Innanför grannens staket.	Albin sitter och skriker snorunge från trädets krona till Stig. Stig uppmanar Albin till att hoppa ner från grenen han sitter på.	Mittpunkt: socialt samspel - Trädet gör det möjligt för Albin att se och skrika till Stig på håll. Trädet underlättar för pojarna att kommunicera och runt trädet utvecklar pojarna sedan en tävling.	Spänning, ilska och utmaning.
Lindgren, Astrid. (1997). <i>Kajsa Kavat</i> . 4. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Pelle flyttar till Komfusenbo) s. 93	Julgran.	Vid matsalsfönstret.	Pelle flyttar till ett uthus på sin gård som kallar Komfusenbo. Om några dagar är det jul och Pelle tänker på julgranen som brukar stå vid matsalsfönstret.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Julgranen har ett symboliskt värde och förknippad med en julen som högtid.	Ilska och ledsamhet.
Lindgren, Astrid. (1997). <i>Kajsa Kavat</i> . 4. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. (God natt herr luffare) s. 117	Äppleträd grenar som ser svarta och sorgliga ut. Grenarna spretar mot himlen.	Utanför barnens hus.	Barnen är ensam och släpper in en luffare trots att de inte får det för sina föräldrar. Innan föräldrarna kommer hem måste luffaren gå.	Riktning: rörelse - Luffaren ger sig av från huset och går mellan äppleträden. Barnen ser honom och vet inte vart han är på väg.	Oro och vemod.

Tabell 24: Sunnanäng

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (1981[1959]). <i>Sunnanäng</i> . 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Sunnanäng) s. 14	Granar.	Vägen mellan skolan och Myrabonden.	Anna och Mattias är på väg hem från skolan till Myrabonden. Då säger Anna att hon önskar att hon inte levde till våren. Och då ser de en röda fågel, i kontrast till allt det grå.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - De passerar granarna varje idag. Men i och med att de ser den röda fågeln här kommer granarna hädanefter förknippas med fågeln för barnen.	Rädsla, sorg och vemod.
Lindgren, Astrid. (1981[1959]). <i>Sunnanäng</i> . 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Sunnanäng) s. 18	Blommande körsbärsträd.	Bakom en mur i skogen.	Anna och Mattias har kommit fram till en mur efter att de följt efter den röda fågeln i skogen. Bakom trädet blommar ett körsbärsträd trots att det är vinter.	Riktning: rörelse - Körsbärsträdet som blommar trots att det är vinter väcker barnens nyfikenhet och lockar dem att fortsätta in genom porten.	Nyfikenhet och förundran.
Lindgren, Astrid. (1981[1959]). <i>Sunnanäng</i> . 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Sunnanäng) s. 18	Björk med små, krusiga, gröna blad.	Innanför muren.	När barnen har gått igenom porten ser de den röda fågeln sitta i en björk som trots vintern är grön.	Riktning: vy - Det första de ser när de kommit innanför porten är den röda fågeln och den gröna björken. Först efter detta ser de resten av platsen bakom muren.	Värgt, ljuvligt, sorgmodigt och glädje.
Lindgren, Astrid. (1981[1959]). <i>Sunnanäng</i> . 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Spelar min lind, spelar min näktergal) s. 30	Äppelträd.	Utanför fönstret Malins gamla hem.	Malin tänker tillbaka på sitt gamla hem.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Trädet är en viktig del av hennes minne av platsen. I hennes drömmar tillbaka värderar hon trädet högt, trädet tillförde något vackert och roligt till hennes liv.	Tröstlöshet och saknad.
Lindgren, Astrid. (1981[1959]). <i>Sunnanäng</i> . 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Spelar min lind, spelar min näktergal) s. 38	Spelande lind.	Fattigstugan.	Malin har hört delar av en saga som följer med henne hela tiden; "Spelar min lind, spelar min näktergal." Detta skapar en längtan hos Malin att ha en egen lind, så hon beslutar sig för att leta upp ett lindfrö.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Trots att hon inte tidigare har stött på en spelande lind har hon en tydlig bild i sitt huvud. Genom att drömma om trädet och söka efter lindfrö får hennes liv en mening.	Längtan, tröst och vilja.
Lindgren, Astrid. (1981[1959]). <i>Sunnanäng</i> . 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Spelar min lind, sjunger min näktergal) s. 42	En liten, vacker lind med rak och fin stam.	Fattiggårdens potatisland.	Under natten har en lind på ett magiskt sätt växt upp ur en ärtä i potatislandet. Malin är förundrad över linden men besviken över att den inte sjunger.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Trädet ses som ett mirakel som blir uppmärksammat och ihågkommet av alla på fattighuset.	Glädje, roligt, förundran och besvikelse.
Lindgren, Astrid. (1981[1959]). <i>Sunnanäng</i> . 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Spelar min lind, sjunger min näktergal) ss. 45-47	Lind, samma som tidigare.	Fattiggårdens potatisland.	Malin vaknar på natten och går ut till linden. Genom att lägga handen mot stammen kan hon känna lindens känslor. Trädet har det svårt, eftersom det är utan liv. Så hon beslutar sig för att fylla trädet med sitt eget liv och ande. Hon skulle inte själv finnas mer, men genom linden skulle hon leva.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Mellan linden och Malin finns ett speicellt band, Malin kan identifiera sig med linden. Detta band gör till sist att Malin försvinner in i trädet. Genom detta blir trädet högst betydelsefullt för henne. Trädet är också betydelsefullt för Jocke Kis på fattigstugan som alltid kommer förknippa linden med Malin.	Glädje, sorg, ensamhet och saknad.
Lindgren, Astrid. (1981[1959]). <i>Sunnanäng</i> . 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Tu tu tu) s. 54	Mörka träd.	Runt Kapela, Stina-Maria hem.	Stina-Maria ska hämta farfars käpp, som han glömt. Först är hon rädd, men när hon väl hittar käppen är hon inte längre rädd.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - När Stina-Maria sitter på en sten och tittar utöver skogens mörka träd känner hon att det är hennes eget kära Kapela. För Stina-Maria är de mörka träden en del hennes hemmiljö och dess identitet.	Trygghet och tillhörighet.
Lindgren, Astrid. (1981[1959]). <i>Sunnanäng</i> . 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Junker Nils av Eka) s. 68	Gullregn.	I trädgården till torpet Eka, Nils' hem.	Nils är svårt sjuk och ligger till sängs, medan gullregnet blommar utanför.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Gullregnet är en viktig del av torpets trädgård. Vanligtvis förknippar familjen gullregnet med sommar och glädje, vilket blir en stark kontrast till Nils' sjukdom.	Ängest, bävan och sorg.
Lindgren, Astrid. (1981[1959]). <i>Sunnanäng</i> . 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Nils Junker av Eka) s. 72	Stor ek.	Utanför gaveln till Nils' hus.	Nils ligger sjuk i hög feber. Då hör han göken som sitter i ett träd utanför huset.	Riktning: vy - Nils hör gökens sång in i sitt rum. Genom detta påminns Nils om trädgården utanför, trots att rullgardinen är nerdragen över fönstret.	Trötthet och lugn.

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid. (1981[1959]). <i>Sunnanäng</i> . 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Nils Junker av Eka) s. 73	Ek.	Borggården i Nils´drömvärld.	När Nils somnar igen kommer han till en annan värld.	Mittpunkt: social igenkän- nbarhet - Samma ek som finns trädgården återkommer i drömvärlden och ger ett visst igenkännande.	Spänning.
Lindgren, Astrid. (1981[1959]). <i>Sunnanäng</i> . 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Nils Junker av Eka) s.101	Ek, samma som tidigare.	Borggården.	Nils strider i drömvärlden för att rädda konungen.	Mittpunkt: social igenkännbar- het - Återigen återkommer eken i drömvärlden och skapar visst igenkännande.	Spänning.
Lindgren, Astrid. (1981[1959]). <i>Sunnanäng</i> . 3. tr. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Nils Junker av Eka) s. 105	Gullregn, samma som tidigare.	Nils´ hem, torpet Eka.	Nils vaknar den 18 juni och är helt frisk. Alla syskon samlas glatt runt hans säng.	Mittpunkt: social igenkänn- barhet - Gullregnet symboliserar torpet och sommaren.	Glädje, förväntan och somrigt.

Tabell 25: Nils Karlsson Pyssling

Verk, Sidhänv.	Karaktär	Plats	Händelse	Förhållande	Känsla
Lindgren, Astrid (1982[1973]). <i>Nils Karlsson-Pyssling</i> . [Ny utg.], 1. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. (I skymningslandet) s. 39	Träd som bär frukt i form av röda och gula karameller.	I Skymningslandet, i Kronobergsparken.	Herr Liljonkvast tar med Göran till Skymningslandet. I Skymningslandet är Stockholm en annorlunda plats.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Trädens karameller är de godaste Göran har ätit. Karamellerna på träden visar tydligt att Göran har kommit till en sagovärld.	Sagolikt, magiskt, spänning, glädje och frihet.
Lindgren, Astrid (1982[1973]). <i>Nils Karlsson-Pyssling</i> . [Ny utg.], 1. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Peter och Petra) s. 49	En gran.	En jordkula för småfolket Petra och Peter finns under granens grenar.	Gunnar hälsar på småfolket Peter och Petra i deras jordkula.	Mittpunkt: rekreativ fördel - Granen erbjuder en skyddande plats för Peter och Petra att bo på.	Upptäckarlust, spännande, förtjusning och fascination.
Lindgren, Astrid (1982[1973]). <i>Nils Karlsson-Pyssling</i> . [Ny utg.], 1. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. (En natt i maj) s. 77	Blommande äppelträd.	Äppelviken.	Lena fyller år samtidigt som äppelträden blommar.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Genom sitt namn, Äppelviken, är platsen starkt förknippad med äppelträden som växer på platsen.	Lena känner glädje och förväntan inför sin födelsedag.
Lindgren, Astrid (1982[1973]). <i>Nils Karlsson-Pyssling</i> . [Ny utg.], 1. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. (En natt i maj) s. 83-86	Ett äppelträd som blommar. I trädet finns en bra sittgren Lena brukar sitta på.	Trädet står i Lena trädgård.	Lena möter älvan Muj, som erbjuder henne att titta på älvbalen. Muj säger till Lena att sätta sig i äppelträdet för att se älvbalen.	Mittpunkt: social igenkännbarhet - Trädet är ett speciellt träd för Lena eftersom den har en gren som är bra att sitta på. Hon klättrar ofta upp dit. Riktning: vy Från trädets gren får Lena en bra utsikt över älvbalen.	Magiskt, trolleskt och hemligt.
Lindgren, Astrid (1982[1973]). <i>Nils Karlsson-Pyssling</i> . [Ny utg.], 1. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Allrakäraste syster) s. 104	Beskrivs inte.	Den stora hemska skogen.	Barbro och hennes syster Ylva-li rider genom den stora hemska skogen. När de kommer ut ur skogen kan inte De elaka följa efter.	Övergång: tröskel - Skogsbrynet mellan Den stora hemska skogen och ängen där De snälla bor utgör en tröskel som inte De elaka kan passera, medan Ylva-li och Barbro lätt rider ut på ängen.	Rädsla, skräck men sedan lättnad när de kommer ut på ängen.
Lindgren, Astrid (1982[1973]). <i>Nils Karlsson-Pyssling</i> . [Ny utg.], 1. uppl. Stockholm: Rabén & Sjögren. (Allrakäraste syster) s. 104	Spelande träd.	Den vackraste dalen i världen. Här finns en liten bäck och blommor.	Ylva-li och Barbro står på bron över bäcken när Ylva-li berättar att när Salikons rosor vissnar så kommer hon dö.	Mittpunkt: rekreativ fördel (negativ) - När Ylva-li berättar att hon ska dö tystnar träden och förstärker oron som Barbro känner.	Oro, sorg och olycksbådande.